

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2023

Udgivet juli 2023

Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2023

Denne vejledning er udarbejdet af
Landbrugsstyrelsen i 2023

Foto: Colourbox
© Landbrugsstyrelsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

ISBN 978-87-7120-528-2

Indhold

ÆNDRINGER TIL VEJLEDNING	8
1. KORT OM ORDNINGEN	9
1.1 Hvem kan søge ordningen?	9
1.2 Hvor stort er tilskuddet?	9
1.3 Hvad er formålet med ordningen?	10
1.4 Du skal overholde krav om konditionalitet	10
2. HVAD ER NYT I GRUNDBETALING I FORHOLD TIL TIDLIGERE?	11
3. SÅDAN ER ÅRSHJULET	13
3.1 Hvad er fristerne i ansøgningsåret?	14
3.1.1 Ansøgningsfrist.....	14
3.1.2 Ændringsfrist	14
3.1.2.1 Frist for at sende ændringer til markblokke og tilhørende korttemaer	15
3.1.3 Hvis du ikke kan overholde frister på grund af force majeure	15
4. SÅDAN SØGER DU ORDNINGEN	17
4.1 Hvad skal du som ansøger leve op til?	17
4.1.1 Du skal være aktiv landbruger.....	17
4.1.2 Du skal have rådighed over arealerne ved ansøgningsfristen	18
4.1.2.1 Arealer du forpagter eller har brugsret til	19
4.1.3 Du skal leve op til disse kriterier for at få udbetalt dit tilskud	19
4.2 Du sender din ansøgning via fællesskemaet	19
4.3 Du skal indberette alle arealer i dit fællesskema	19
5. HVAD SKAL AREALERNE LEVE OP TIL FOR AT VÆRE ET LANDBRUGSAREAL?	21
5.1 Dine arealer skal have disse størrelser	21
5.1.1 Minimum 2,00 ha tilskudsberettiget areal.....	21
5.1.2 Minimum 0,30 ha sammenhængende arealer	22
5.2 Sådan definerer vi landbrugsarealer	22
5.2.1 Omdriftsarealer.....	23
5.2.2 Permanente græsarealer	23
5.2.3 Permanente afgrøder	23

5.3	Hvad er landbrugsaktivitet?	23
5.3.1	Produktion af en afgrøde	24
5.3.2	Arealer uden produktion skal du opretholde i landbrugsmæssig stand	24
5.4	Er arealer med andre aktiviteter end landbrug berettiget til tilskud?	24
5.4.1	Landbrugsaktiviteten må ikke være væsentlig hæmmet af andre aktiviteter	25
5.4.2	Andre aktiviteter end landbrug	25
5.4.3	Hvilke aktiviteter er tilladte i kortere perioder?	26
5.4.4	Hvilke aktiviteter er tilladte i længere perioder?	27
5.4.5	Hvilke aktiviteter er tilladte uden tidsmæssig begrænsning?	27
5.4.6	Permanent vandlidende arealer	27
5.4.7	Veje, kørespor og trampestier	28
5.4.7.1	Særlige kriterier for kørespor, gange m.v. på visse planteskolearealer og arealer med permanente afgrøder	28
5.4.7.2	Trampestier	29
5.4.8	Arealer med solceller	29
5.5	Det skal du gøre, hvis der er oplysninger i dit fællesskema, som ikke er korrekte	29
5.5.1	Sådan trækker du marker ud af din ansøgning	30
5.5.2	Hvornår kan du ændre afgrødekode?	30
6.	HVILKE AREALER KAN DU MODTAGE GRUNDBETALING FOR?	31
6.1	Generelt for alle landbrugsarealer og hyppigste afgrøder	32
6.2	Arealer med flerårige kulturer	32
6.3	Landbrugsarealer med græs	32
6.3.1	Hvornår er et græsareal permanent græs?	32
6.3.2	Forpligtelser til arealer med græs	32
6.4	Arealer med brak	33
6.4.1	Hvad gælder for arealer med brak?	33
6.4.2	Slåningsbrak (forårsslåning og sommerslåning)	34
	Afgrødekode '338 Brak, forårsslåning'	34
	Afgrødekode '310 Brak, sommerslåning'	34
6.4.2.1	Regler for marker med slåningsbrak	34
6.4.3	Blomsterbrak	35
6.4.4	Bestøverbrak	36
6.4.5	Omlægning af braklagte arealer	38
6.5	Arealer med gartneriafgrøder og planteskolekulturer	39
6.6	Arealer med industrihamp	39
6.6.1	Tilladelse til at dyrke industrihamp	39
6.7	Arealer med permanente afgrøder	40
6.7.1	Forpligtelser for lavskov	40
6.7.1.1	Forpligtelser for stævning	41
6.7.1.2	Forpligtelser for antal træer pr. ha	41
6.7.1.3	Forpligtelse for arbejdsareal og anlæg af spor og gange	42
6.7.2	Forpligtelse for frugttræer og -buske	42
6.7.3	Forpligtelse for røgræs	42

6.8	Skovlandbrug	43
6.8.1	Hvilke afgrøder må være på arealet?	43
6.8.2	Hvordan skal arealet være indrettet?	44
6.8.3	Hvilke aktivitetskrav gælder på arealer med skovlandbrug?	45
6.8.4	Hvordan indberetter jeg arealet i fællesskemaet?	45
6.8.5	Ikke-produktive elementer og arealer kan udlægges på arealer med skovlandbrug	45
6.8.6	Oversigt over muligheder for tilskud til forskellige typer af skovlandbrug	46
6.9	Paludikultur	46
6.10	Småbiotoper	47
6.10.1	Hvad er en småbiotop?	47
6.10.1.1	Generelt for småbiotoper	48
6.10.1.2	Det tidligere begreb 'vildt- og bivenlige tiltag' udgår	49
6.10.2	Småbiotoper i grundbetalingsordningen	50
6.10.3	Vær opmærksom på anden lovgivning, når du udlægger småbiotoper	51
6.11	Markkrat	52
6.11.1	Hvornår er et markkrat tilskudsberettiget til grundbetaling?	52
6.11.1.1	Markkrattet skal være omkranset af et tilskudsberettiget areal	53
6.11.1.2	Afgrænsning af markkrattet	53
6.11.1.3	Sådan kan du få dit markkrat til at tælle med	53
6.12	GLM-landskabelementer	54
6.13	Forskellige typer af bræmmer	54
6.13.1	Markbræmmer (1-20 meter brede)	55
6.13.1.1	Aktivitet på markbræmmer	55
6.13.1.2	Markbræmmen må ikke udgøre mere end 50 pct. af øvrige arealer inden for samme mark	55
6.13.2	Vandløbsbræmmer (3-metersbræmmer)	55
6.14	Grundbetaling til projektarealer (vand-, natur-, klima- og skovprojekter)	56
6.14.1	Generelle kriterier	57
6.14.1.1	Hvordan ved du, at arealet lever op til forpligtelsen om minimum én tilskudsudbetaling i 2015-2022 og frem?	57
6.14.1.2	Hvilke projekter og tilsagn skal der være på arealet?	57
6.14.1.3	Hvordan indberetter du et areal i fællesskemaet?	57
6.14.1.4	Hvornår kan du indberette et areal i fællesskemaet?	57
6.14.2	Direktivimplementerende vand-, natur- og skovprojekter	58
6.14.2.1	Hvilke miljøtilsagn og projektstøtteaftaler for minivådområder og skovrejsning er medvirkende til gennemførelse af vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektiverne?	59
6.14.2.2	Hvornår er græsarealer med tilsagn om pleje af græs- og naturarealer 'grundbetaling til projektarealer'?	60
6.14.2.3	Hvilke vand-, natur- og skovprojekter uden tilsagnsaftaler ved Landbrugsstyrelsen, er medvirkende til gennemførelse af vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektiverne?	60
6.14.2.4	Det gør du, hvis et areal mangler i korttemaet "Vand-, natur- og skovprojekter 2023"	61
6.14.2.5	Forpligtelse om landbrugsaktivitet på arealer i direktivimplementerende vand-, natur- og skovprojekter	62
6.14.3	Nationale ordninger for drivhusgasreduktion	63
6.14.3.1	Forpligtelse om landbrugsaktivitet på arealer berørt af nationale ordninger for drivhusgasreduktion	63
6.14.4	Skovrejsningstilsagn	63
6.14.4.1	Hvor længe kan jeg modtage grundbetaling til mit areal med skovtilsagn?	64

6.14.4.2	Forpligtelse om landbrugsaktivitet på arealer omfattet af skovtilsagn	65
6.14.4.3	Arealer med skovtilsagn, der er udløbet	65
6.14.5	Miljøtilsagn med en forpligtelse, der medfører udtagning af arealet	65
6.14.5.1	Forpligtelse om landbrugsaktivitet på arealer omfattet af miljøtilsagn	65
6.14.5.2	Arealer med miljøtilsagn, der er udløbet	66
7.	NÅR DU SKAL TEGNE DINE MARKER IND	67
7.1	Du skal tegne alle de landbrugsarealer ind, du råder over på bedriften	67
7.1.1	Sådan tegner du landbrugsarealer ind, som ikke bliver slået, afgræsset eller dyrket.	67
7.1.2	Arealer, du kan tegne ind uden for markblok	68
7.1.3	Sådan tegner du marken ind i en markblok med typen "Permanent græs" (PGR)	68
7.2	Hvis din mark har overlap med andre ansøgers marker	69
7.2.1	Du kan ikke have overlap med andre ansøgers marker på fælles græsningsarealer	70
7.3	Husk at indberette din mark korrekt som omdrift eller permanent græs	70
7.3.1	Ikke alle permanente græsarealer er i korttemaet "Permanent græs 2022"	70
7.4	Sådan får du rettet fejl i korttemaerne for græs, så du kan indberette korrekt næste år .	70
7.5	Sådan bliver dit tilskud påvirket af markblokke og tilhørende korttemaer	71
7.5.1	Det er dit ansvar, at du søger tilskud til det korrekte areal.....	71
7.5.2	Du kan kun få tilskud til arealer, der er registreret som tilskudsberettigede	71
7.5.3	Derfor er arealet registreret med "Ingen GB" eller "Fradrag grundbetaling"	72
8.	SØRG FOR, AT MARKBLOKKE OG TILHØRENDE KORTTEMAER ER KORREKTE	74
8.1	Hvornår skal du sende forslag om ændring af markblokke og tilhørende korttemaer? ...	74
8.1.1	Disse arealer skal du ikke sende forslag om ændring til.....	75
8.1.1.1	Du kan ikke få lagt omdrift og permanent græs i samme markblok	75
8.1.2	Sådan sender du forslag om ændring af markblokke og tilhørende korttemaer	75
8.1.3	Vi opdaterer markblokke og tilhørende korttemaer	76
8.2	Hvad er markblokke og tilhørende korttemaer?.....	76
8.2.1	Hvad er markblokke, og hvad bruges de til?	76
8.2.1.1	Markblokgrænserne kan ikke følge matrikelskel	76
8.2.2	Hvad er markblokkens tilhørende korttemaer, og hvad bruges de til?.....	76
8.3	Sådan fastsætter vi tilskudsprocenten på markblokke med typen permanent græs	77
8.3.1	Markkrat og småbiotoper i markblokke af typen permanent græs	78
9.	HVILKE TILSKUD KAN DU SØGE TIL SAMME AREAL?.....	80
9.1	Sammenhæng til andre ordninger	80
9.2	Sammenhæng med konditionalitet (GLM-krav og lovgivningsbestemte forvaltningskrav)	80
10.	KONTROL OG ADMINISTRATIVE SANKTIONER	81
10.1	Kriterier for at få tilskud.....	81

10.2	Forpligtelser	81
11.	BØDER OG STRAFBARE FORHOLD	83
11.1	Svindel med tilskudsberettigelse og misbrug af tilskud	83
12.	UDBETALING AF TILSKUD.....	84
12.1	Hvornår bliver tilskuddet udbetalt?	84
12.2	Sådan beregner vi tilskudssatsen	84
12.3	Transport af tilskud	84
12.3.1	Indberetning til Skat.....	84
12.4	Udbetaling efter endt sagsbehandling	84
12.5	Hvornår får du nedsat tilskuddet?	85
12.5.1	Nedsættelse af individuelle ordningssager	85
12.5.2	Hvis din ansøgning er forsinket	85
12.5.3	Hvis du ikke indberetter alle arealer, bliver dit tilskud sat ned	85
12.5.4	Finansiel disciplin	86
12.6	Hvis du uberettiget får udbetalt tilskud	86
13.	ANDRE REGLER, DU SKAL KENDE.....	88
13.1	Husk nationale bestemmelser ved etablering af småbiotoper	88
13.2	Svig med og misbrug af tilskud	88
13.3	Omgåelse af kriterier og forpligtelser.....	89
13.4	Force majeure og ekstraordinære omstændigheder	89
13.5	Vi indsamler og behandler dine data.....	90
13.6	Hvis du vil klage over en afgørelse fra os.....	91
14.	RETSGRUNDLAG	92
14.1	EU-regler.....	92
14.2	Danske regler	92
15.	BILAG 1: AFGRØDER I KOMBINATION MED SKOVLANDBRUG.....	93
16.	BILAG 2: ORDNINGER, DU KAN KOMBINERE MED IKKE-PRODUKTIVE ELEMENTER OG AREALER.....	99

Ændringer til vejledning

27. februar 2023

I denne version er vejledningen opdateret med:

- Afsnit 4.1.1 Du skal være aktiv landbruger er opdateret med en præciserende sætning, hvis du skal godkendes via at søge om certificering som økolog.
- Afsnit 6.4.3 Blomsterbrak og 6.4.4 Bestøverbrak er opdateret med præciserende tekst.
- Ny henvisning til opdateret bekendtgørelse om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023. Se afsnit 14 Retsgrundlag.

Marts 2023

I denne version er vejledningen opdateret med:

- Afsnit 6.4.3 Blomsterbrak er præciseret ift., at kravet er, at de anvendte plantearter skal være både frø- OG nektarproducerende.

April 2023

I denne version er vejledningen opdateret med:

- Afsnit 3.1 Hvad er fristerne i ansøgningsåret? er opdateret med nye datoer for ansøgningsfristen, ændringsfristen og fristen for markblokændringer. Det er dertil opdateret igennem vejledningen.
- Afsnit 6.4.3 Blomsterbrak og 6.4.4 Bestøverbrak er opdateret med et eksempel.

Maj 2023

I denne version er vejledningen opdateret med:

- Afsnit 5.4.7.1 Særlige kriterier for kørespor, gange m.v. på visse planteskolearealer og arealer med permanente afgrøder er opdateret, så det er klart, at du heller ikke må inkludere din kørevej, arbejdsvej eller markvej i din markindtegning på disse arealer.
- Afsnit 6.13.1 Markbræmmer (1-20 meter brede) er opdateret med afstanden mellem to markbræmmer, der skal være mindst 5 meter.
- Afsnit 6.13.2 Vandløbsbræmmer (3-metersbræmmer) er opdateret, så det er tydeligere, hvornår aktivitetskravet skal være opfyldt på disse arealer, og hvad du må foretage dig, hvis du alene søger grundbetaling til disse arealer.

1. Kort om ordningen

Grundbetaling skal sikre indkomst i landbrugserhvervet i form af et årligt tilskud pr. tilskudsberettiget ha.

Denne vejledning beskriver rammerne for, at du kan søge og modtage grundbetaling. Vejledningen beskriver derudover definitioner af tilskudsberettigede arealer og de aktivitetskrav, som du er forpligtet til at leve op til på dine landbrugsarealer, hvis du ønsker at søge grundbetaling, bio-ordninger, ø-støtte, ko-præmie, slagtepræmie for kvier, tyre og stude samt tilskud til arealer med stivelseskartofler.

1.1 Hvem kan søge ordningen?

Alle landbrugere kan søge grundbetaling, hvis de lever op til kriterierne for aktive landbrugere og derudover råder over mindst 2,00 ha landbrugsareal. Både privatpersoner og virksomheder kan søge om tilskud.

For at kunne modtage grundbetaling skal du sende en ansøgning til os ved at udfylde et fælleskema. Du skal også bruge dine arealer landbrugsmæssigt ved at udføre landbrugsaktiviteter eller opretholde arealerne i en landbrugsmæssig stand hvert år, så arealerne til enhver tid er egnede til at blive dyrket eller afgræsset. Der er visse undtagelser, hvor du ikke behøver at bruge dine arealer landbrugsmæssigt. Det kan du læse om i denne vejledning.

1.2 Hvor stort er tilskuddet?

Tilskuddet er ca. 1.900 kr. pr. ha beregnet ud fra et forventet tilskudsberettiget areal i 2023.

Tilskuddets endelige sats afhænger af, hvor mange tilskudsberettigede arealer som landbrugere søger til under ordningen, og hvor mange midler der overføres til bio-ordninger og projektstøtteordninger.

Alle landbrugere, der søger tilskud under ordningen, og som lever op til kriterierne, vil få udbetalt tilskud. Tilskuddet kan derved variere afhængig af, hvor mange tilskudsberettigede arealer der indgår i ordningen.

Tilskudsbudgettet for grundbetaling kan yderligere variere med +/- 3 pct. Hvorvidt tilskuddet falder eller stiger afhænger af omfanget af tilskudsberettigede arealer til bio-ordninger. I tilfælde af overansøgning på bio-ordninger kan midler flyttes fra grundbetaling til bio-ordninger. Grundbetalingsbudgettet kan dog maksimalt falde med 3 pct.

Grundbetalingsordningen er fastsat gennem EU's fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget.

1.3 Hvad er formålet med ordningen?

Formålet med ordningen er at yde en grundbetaling til landbrugserhvervet, der sikrer en både økonomisk, miljømæssig og social bæredygtig landbrugsproduktion. Ordningen skal også være med til at sikre forsyningerne af fødevarer samtidig med, at der tages hensyn til miljø, klima og biodiversitet.

Når du modtager grundbetaling, kan du også søge tilskud fra andre ordninger. De nye ordninger er bio-ordningerne, ko-præmie og tilskud til arealer med stivelseskartofler. Der er ligeledes fortsat mulighed for at søge slagtepræmie for kvier, tyre og stude og ø-støtte. Derudover vil flere arealordninger med eksisterende tilsagn kunne fastholde tilskud til grundbetaling, selvom tilsagnet eller forpligtelserne i ordningen medfører, at du ikke længere kan leve op til forpligtelserne for tilskudsberettigede arealer.

1.4 Du skal overholde krav om konditionalitet

Alle landbrugere, der modtager grundbetaling, skal også leve op til en række konditionalitetskrav, som skal være opfyldt for at kunne modtage det fulde tilskud. Konditionalitet omfatter lovgivning om miljø-, folke-, dyre- og plantesundhed, dyrevelfærd samt regler for god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).

Det er den landbruger, der søger om tilskud, som er ansvarlig for, at kravene om konditionalitet bliver overholdt i hele kalenderåret og på hele bedriften. Hvis du ikke overholder kravene om konditionalitet, kan tilskuddet blive nedsat, også selvom alle kriterier og forpligtelser under grundbetalingsordningen er overholdt. Det gælder også for andre tilskudsordninger end grundbetaling.

Du skal overholde konditionalitetskravene på alle bedriftens landbrugsarealer og for alle husdyr, uanset om du søger om tilskud til arealerne eller ej.

Vær især opmærksom på konditionalitetskrav, som du skal overholde, og der har direkte indvirkning på, hvordan du kan bruge dine arealer. Se oversigt over GLM-krav i tabel 1.1.

TABEL 1.1. GLM-krav du skal være opmærksom på, når du søger grundbetaling

I tabellen kan du se en oversigt over GLM-krav, som du skal være opmærksom på, når du søger grundbetaling.

GLM 1	Opretholdelse af permanente græsarealer
GLM 2	Beskyttelse af vådområder og tørvejorde
GLM 3	Forbud mod afbrænding af afgrødestub på omdriftsmarker
GLM 4	3-metersbræmmer langs søer og vandløb
GLM 5	Pløjeforbud på jorderosionsfølsomme områder
GLM 6	Jorddække i perioder med særlig risiko for forringelse af jordens dyrkningsmæssige potentiale
GLM 7	Afgrøderotation på agerjord, undtagen for afgrøder, der dyrkes under vand
GLM 8	Mindsteandel af ikke-produktive elementer
GLM 9	Beskyttelse af permanent græs i miljøsårbare områder

[Du kan læse mere om GLM-krav i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet.](#)

2. Hvad er nyt i grundbetaling i forhold til tidligere?

Grundbetalingsordningen er en etårig ordning, der gælder fra 2023 og indtil videre til 2027. Ordningen er i hovedtræk en videreførelse af den grundbetalingsordning, der var gældende til og med 2022. Der er dog nogle ændringer og nye definitioner, du skal være opmærksom på. Læs om de væsentlige ændringer i dette afsnit.

Betalingsrettighederne er fjernet

Tilskudssatsen pr. tilskudsberettiget areal er derved blevet ens for alle landbrugere. Du skal derfor ikke længere råde over betalingsrettigheder for at få støtte til et areal. Fremover skal du udelukkende opfylde kriterier og forpligtelser, der er for tilskudsberettigede arealer og for at være aktiv landbruger.

Du skal være aktiv landbruger

For at kunne søge grundbetaling og blandt andet ko-præmie, slagtepræmie for kvier, tyre og stude, tilskud til arealer med stivelseskartofler, bio-ordninger og ø-støtte skal du være aktiv landbruger.

Du kan læse om aktiv landbruger i afsnit 4.1.1 Du skal være aktiv landbruger.

Du skal overholde forpligtelser i en kortere periode

Fremover kan du modtage grundbetaling, hvis arealerne lever op til forpligtelserne for tilskudsberettigede arealer i perioden 15. marts til 25. oktober. Dine arealer skal derfor ikke længere leve op til kriterierne for grundbetaling hele året for at kunne modtage grundbetaling. Du skal være opmærksom på, at arealer, der anvendes til GLM 8 eller bio-ordninger, skal overholde forpligtelser i hele kalenderåret.

Lempede krav til landbrugsaktiviteter

Du skal fortsat udføre landbrugsaktiviteter på dine arealer for at kunne modtage grundbetaling. Dog er reglerne lempet med færre frister. Landbrugsaktiviteten skal være udført senest 25. oktober, og følgende forpligtelser til landbrugsaktiviteten udgår eller er lempet:

- Forpligtelse om 40 cm som højeste plantedækkehøjde på arealer med græs, som er omfattet af græsning, udgår.
- Hvis kriterier og forpligtelser i ordningen pleje af græs- og naturarealer er opfyldt, anses landbrugsaktiviteten også som opfyldt under grundbetalingen.

Sammenhængende arealer og elementer

Arealer anses som sammenhængende, hvis der minimum er en tilskudsberettiget passage på 5 meter mellem markerne. Det har før været fire meter.

Skovlandbrug og paludikultur

Du får bedre muligheder for at dyrke skovlandbrug og paludikultur.

Du kan læse om mulighederne i 6.8 Skovlandbrug og 6.9 Paludikultur.

Nye muligheder for arealer uden landbrugsaktivitet

Du får mulighed for at etablere nye småbiotoper på dele af arealet uden forpligtelse om landbrugsaktivitet. De tidligere betingelser for at etablere vildt- og bivenlige tiltag udgår, men vildt- og bivenlige tiltag kan fremover blive udlagt som småbiotoper.

Du kan opnå tilskud til visse eksisterende markkrat på dele af arealet uden forpligtelser om landbrugsaktivitet. Det omfatter markkrat, der indgår i opfyldelsen af konditionalitetskravet GLM 8.

Grundbetaling kan opnås på visse arealer, hvor du er pålagt forpligtelser, der medfører, at du ikke længere kan overholde forpligtelse om landbrugsaktiviteter. Det er f.eks., hvis du skal overholde forpligtelserne under henholdsvis GLM 8, bio-ordninger, direktivimplementerende projekter eller projekter, der bidrager til at opfylde målsætninger om klima, miljø eller biodiversitet.

Nye slægter er tilladte som lavskov

Fra 2023 er det tilladt at plante slægter af lind, kastanje, bøg, valnød samt kirsebær med undtagelse af glansbladet hæg som lavskov enten i renbestand eller i blandinger.

Nye krav om konditionalitet

Ansøgere, som får tilskud gennem direkte støtte (grundbetaling og en række andre ordninger som bl.a. bio-ordninger, ko-præmie, slagtepræmie for kvier, tyre og stude, tilskud til arealer med stivelseskartofler og ø-støtte) og visse andre ordninger, er forpligtede til at overholde en række konditionalitetskrav. Du får således ikke landbrugsstøtte for at overholde konditionalitetskravene, men vil blive trukket i den omhandlede støtte, hvis du overtræder kravene.

[Du kan læse mere i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet.](#)

Du kan søge om tilskud under bio-ordninger

Fra 2023 er en del af landbrugsstøtten øremærket bio-ordninger, der gavner klima, miljø og biodiversitet på landbrugsarealer. Bio-ordninger er etårige arealordninger, du kan søge gennem flere år. Bio-ordningerne er frivillige ordninger, der gør det muligt for dig som landbruger at få ekstra tilskud til et areal, hvis du gennemfører et grønt tiltag. Du skal leve op til forpligtelserne under grundbetaling for at kunne søge tilskud under en bio-ordning.

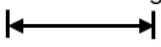

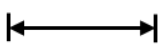

Bio-ordningerne i 2023 er:

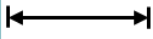

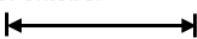

- Ekstensivering med slæt
- Økologisk arealstøtte
- Biodiversitet & bæredygtighed
- Varieret planteproduktion
- Miljø- og klimavenligt græs

3. Sådan er årshjulet

I skemaet ser du de vigtigste frister for grundbetaling og frister fra andre regler, der tilknytter sig til grundbetaling.

Frister og perioder i ansøgning af landbrugsstøtte	
1. februar til og med 28. april 	Periode hvor du kan søge landbrugsstøtte.
1. maj 	Frist for at du kan sende ændringer til markblokke og tilhørende korttemaer.
23. maj 	Frist for at du kan lave ændringer i dit fællesskema og sende forsinket ansøgning.
Juni til og med 25. oktober 	Vi tjekker aktivitetskrav med satellitbaseret kontrol.
11. oktober 	Vi sender et høringsbrev til dig, hvis du har røde marker.

Perioder for dyrkning	
15. marts til og med 25. oktober 	Periode, hvor arealet skal leve op til tilskudsbetingelserne og være i en landbrugsmæssig stand.
1. juni til og med 25. oktober 	Det er obligatorisk, at du slår arealer med permanent græs og græs i omdrift mindst én gang i perioden. Du kan erstatte slåning med afgræsning.
Særligt for brak	
1. januar til og med 30. april 	Blomsterbrak og bestøverbrak: Du skal lave en forårspøjning og/eller iså en blomsterblanding i denne periode. Det er en toårig aktivitetsforpligtelse.
1. april til og med 30. april 	Slåningsbrak, forårsslåning: Du skal slå arealet mindst én gang i perioden.
1. maj til og med 31. juli 	Brak: Forbud mod slåning i perioden.
1. august til og med 25. oktober 	Slåningsbrak, sommerslåning: Du skal slå arealet mindst én gang i perioden.
Særligt for brak, der overgår til dyrket areal	
- Det gælder ikke brak anvendt til GLM 8 eller i bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed	
Fra 1. juli og frem 	Nedvisning, før du må dyrke vinterafgrøder
Fra 1. august og frem 	Jordbehandling, før du må dyrke vinterafgrøder
Fra 1. oktober og frem 	Du må jordbehandle vårsåede afgrøder på jorde med JB nr. 7-9.
Fra 1. november og frem 	Du må jordbehandle vårsåede afgrøder på jorde med JB nr. 5-6 og 10-11.

Forpligtelser i forbindelse med plantedække og ingen udnyttelse til brak, der anvendes til opfyldelse af GLM 8 og bio-ordninger, gælder hele kalenderåret. Forpligtelser om slåningsperioder for GLM 8 og bio-ordninger følger samme som til slåningsbrak under grundbetaling.

3.1 Hvad er fristerne i ansøgningsåret?

Du søger om grundbetaling ved at sende Fællesskema 2023 med markkort i Tast selv, hvor du har tegnet alle dine marker og eventuelle småbiotoper ind i Internet Markkort (IMK).

3.1.1 Ansøgningsfrist

Vi skal have modtaget det udfyldte fællesskema og markkort senest 28. april 2023.

3.1.2 Ændringsfrist

Du har mulighed for at sende dit fællesskema og markkort forsinket til og med 23. maj 2023. Modtager vi dit første fællesskema med markkort for 2023 i perioden 28. april til 23. maj 2023, bliver dit tilskud nedsat med én procent pr. arbejdsdag, som vi modtager skemaet efter ansøgningsfristen. Hvis vi modtager dit fællesskema efter kl. 23:59:59 23. maj 2023, vil din ansøgning blive afvist.

Du kan til og med ændringsfristen ændre afgrødekoder eller op- og nedskrive arealer fra ansøgningen. Efter ændringsfristen kan du ikke tilføje arealer eller skifte afgrødekoder på dine arealer. Det gælder alle afgrødekoder.

Det er vigtigt for vores kontrol af afgrøderotationen på dine marker, at du indberetter afgrøderne på marken korrekt ved ansøgningens indgivelse.

Hvis vi i den satellitbaserede kontrol klassificerer en anden afgrøde end den indberettede på en mark, og det har betydning for din ansøgning, vil du modtage et høringsbrev. I forbindelse med denne høring kan du sende geo-refererede billeder ind til os eller sende en ændring til dit fællesskema. Når du sender denne ændring, er det også muligt at ændre afgrødekoden på de marker, som høringen handler om. Har du modtaget en høring vedrørende den indberettede afgrødekode på en mark, har du altså mulighed for at ændre afgrødekode inden for høringsfristen, også selvom dette sker efter ændringsfristen.

Du kan som udgangspunkt trække din ansøgning til arealet tilbage på ethvert tidspunkt. Du kan dog ikke trække ansøgningen tilbage for arealet efter den 25. oktober 2023.

[Læs mere i Vejledning om kontrol og administrative sanktioner 2023](#)

3.1.2.1 Frist for at sende ændringer til markblokke og tilhørende korttemaer

Du kan løbende sende forslag om ændringer til markblokkes afgrænsninger, markblokkes tilhørende tilskudsprocenter, og de tilhørende korttemaer til markblokke, via Internet Markkort (IMK). De tilhørende korttemaer til markblokke er:

- Fradrag grundbetaling
- Fradrag pleje af græs
- GLM-søer
- GLM fortidsminder
- Markkrat
- Synlig småbiotop

Du kan læse mere om markblokke og tilhørende korttemaer i afsnit 8 samt i brugerguiden "Sådan tegner du marker og retter markblokke og korttemaer".

[Læs brugerguiden "Sådan tegner du marker og retter markblokke og korttemaer"](#)

Hvis ændringer til markblokke og tilhørende korttemaer skal gælde for indeværende ansøgningsår, skal du sende ændringsforslaget senest 1. maj 2023. Sender du ændringsforslaget senere end denne dato, vil det først få virkning for ansøgningsåret 2024.

3.1.3 Hvis du ikke kan overholde frister på grund af force majeure

Hvis der opstår helt ekstraordinære og uforudsigelige omstændigheder, der medfører, at du ikke kan opfylde kriterier og forpligtelser for tilskudsberettigede arealer – f.eks. overholde fristen for at sende dit fællesskema eller overholde krav til landbrugsaktivitet kan du stadig være berettiget til at modtage tilskud. Såfremt sådanne situationer opstår, skal du underrette os senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor du igen er i stand til at udføre landbrugsaktiviteten og indsende dokumentation for, at der er tale om en helt ekstraordinær og uforudsigelig omstændighed. Læs mere i afsnit 13.4.

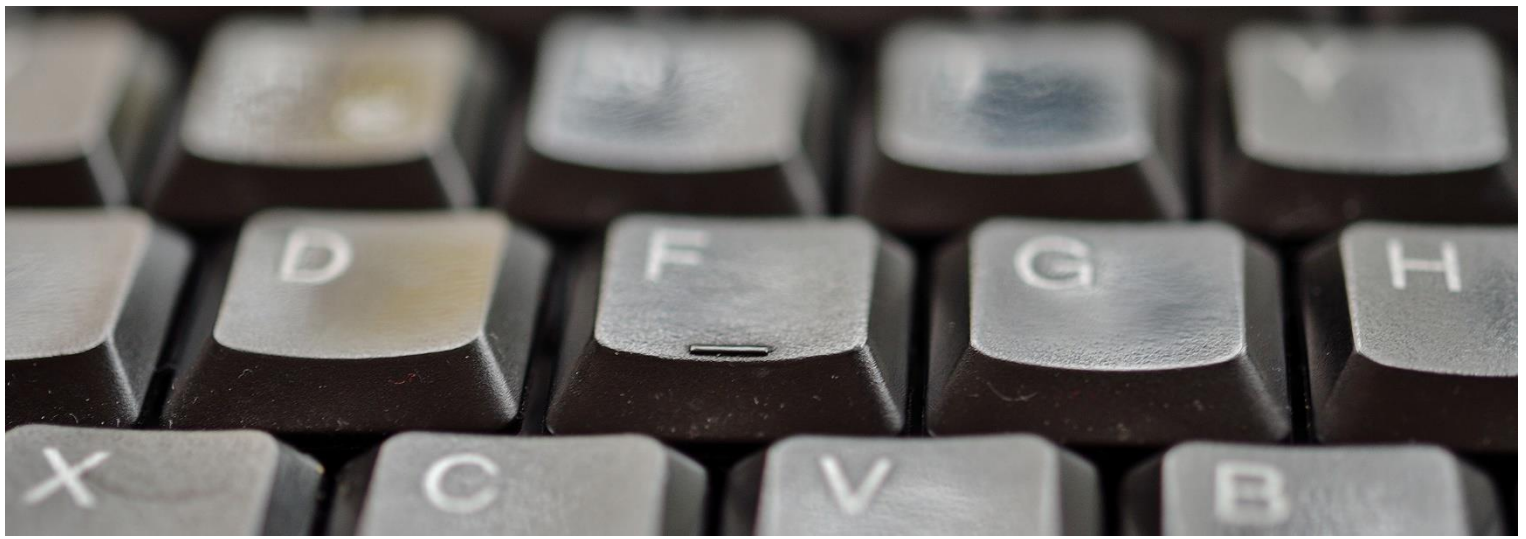
Du skal være opmærksom på, at der gælder særlige regler for eksisterende flerårige miljø- og økologi-tilsagn.

Læs mere i vejledningen for den ordning, hvor tilsagnet er beskrevet.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 3 om ansøgningsfrist
- § 6 om ændringsfrist
- § 9 om dispensation for frister herunder i forbindelse med force majeure
- § 11 om ændringer af markblokke.

4. Sådan søger du ordningen

Du skal søge hvert år for at modtage grundbetaling. Du skal udfylde og sende et fællesskema, hvor du indberetter alle dine arealer, uanset om du søger tilskud eller ej. Du skal tegne alle dine landbrugsarealer i Internet Markkort (IMK) ind og sende markkortet sammen med fællesskemaet. De marker, du tegner ind i IMK, bliver overført til fællesskemaet. I fællesskemaet oplyser du, hvilke arealer du indberetter til grundbetaling og de øvrige arealordninger, og hvilke arealer du ikke søger tilskud til.

[Du sender fællesskema med markkort elektronisk via Tast selv](#)

4.1 Hvad skal du som ansøger leve op til?

For at modtage grundbetaling er der nogle kriterier, som du skal leve op til som ansøger.

4.1.1 Du skal være aktiv landbruger

Du skal have status som aktiv landbruger for at kunne søge om tilskud under grundbetaling og en række andre ordninger som bl.a. bio-ordninger, ko-præmie, slagtepræmie for kvier, tyre og stude, tilskud til arealer med stivelseskartofler og ø-støtte. Tilskud under disse ordninger hedder samlet set 'direkte støtte'.

Det betyder, at du skal opfylde mindst ét af følgende kriterier for at være aktiv landbruger:

1. Du søger om og får udbetalt grundbetaling til mindst 40 ha i tilskudsåret.
2. Du modtog direkte støtte foregående år, og udbetalingen var på højst 5.000 euro.
3. Du er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller Register over økologiautoriserede bedrifter, senest når du sender din ansøgning om direkte støtte.
4. Hvis du har tilskudsberettigede ha på projektarealer omfattet af 'artikel 4, stk. 4, litra c)' skal du have et sammenhængende areal på minimum 0,3 ha, hvor du udfører en landbrugsaktivitet.
5. Hvis du er ny ansøger og ikke er omfattet af kriterium 1, 2, 3 eller 4, kan du opnå status som aktiv landbruger, hvis du erklærer, at du ikke har modtaget direkte støtte de seneste tre år. Du må hverken have modtaget det personligt eller igennem en juridisk enhed. Du afgiver din erklæring med en markering i fællesskemaet.

Hvis du på ansøgningstidspunktet har sendt en ansøgning om at blive certificeret til økologisk drift, kan du godkendes som aktiv landbruger via kriterie 3. Det er dog under forudsætning af, at du efterfølgende opnår certificeringen.

Hvis du har vand-, natur-, klima- og skovarealer, der får grundbetaling vil du være dækket under kriterie 4. Det gælder også alle tilsagn til pleje af græs- og naturarealer.

Du skal være aktiv landbruger i ansøgningsåret for at modtage landbrugsstøtte. Du skal oplyse dette, når du sender din ansøgning om landbrugsstøtte i fællesskemaet til grundbetaling, bio-ordning, ko- og slagtepræmie, præmie for stivelseskartofler og ø-støtte.

Mange ansøgere vil kunne blive opnå status som aktiv landbruger ved at tilmelde sig register for Gødningsregnskab.

Har du ekstensive arealer, vil du også kunne godkendes som aktiv landbruger ved at tilmelde dig Register for Gødningsregnskab. Du kan f.eks. anvende afgrødekode 276, der hedder "Permanent græs og kløvergræs uden norm, under 50 pct. kløver", eller afgrødekode 286, der hedder "Permanent græs og kløvergræs uden norm, over 50 pct. kløver". De har begge en fosfornorm, men ikke en kvælstofnorm.

[Du kan læse mere om Register for Gødningsregnskab her](#)

[Du kan læse mere om Register over økologiautoriserede bedrifter her](#)

Du kan læse mere om projektarealer omfattet af 'artikel 4, stk. 4, litra c)' i afsnit 6.14.

4.1.2 Du skal have rådighed over arealerne ved ansøgningsfristen

Du kan få grundbetaling for de arealer, du råder over den dag, ansøgningsfristen udløber. Det vil sige 28. april 2023.

For at få udbetalt grundbetaling skal du ved ansøgningsfristen enten eje, forpagte eller have en brugret, der giver dig fuld rådighed over arealet med ret til at udøve en landbrugsaktivitet for egen regning og risiko.

Hvis du har rådigheden over arealet og indberetter det i dit fællesskema, har du samtidig ansvaret for, at arealet lever op til definitionerne af tilskudsberettigede arealer i perioden 15. marts til 25. oktober. Du må således godt få f.eks. en maskinstation til at slå eller høste arealet for dig, men det er dig som ansøger, som skal sikre dig, at landbrugsaktiviteten er tilstrækkeligt udført, og at arealet overholder alle regler. Det betyder også, at hvis der sker en overtrædelse af reglerne, er det også dig, der er ansvarlig for overtrædelsen af reglerne. Det gælder også ved salg eller bortforpagtning efter ansøgningsfristen.

Hvis du f.eks. sælger eller bortforpagter et areal efter ansøgningsfristen, men rådede over arealet ved ansøgningsfristen, er du berettiget til at søge om grundbetaling for arealet. Det gælder også, hvis salgs- eller forpagtningsaftalen er indgået før ansøgningsfristen, men overtagelsen finder sted efter.

Hvis du søger om tilskud til arealer, som tilhører en anden, er det en god idé, at du sikrer dig en aftale, der dokumenterer din rådighed over arealerne ved ansøgningsfristen. Aftalen kan både være mundtlig eller skriftlig. Hvis du i en kontrolsituation ikke kan dokumentere, at du rådede over arealerne på ansøgningsfristen, eller hvis der er flere der oplyser, at de har rådigheden over arealet ved også at søge til samme areal, kan du ikke få tilskud til det pågældende areal. Det kan også føre til, at tilskuddet for dine øvrige arealer sættes ned eller falder bort – afhængigt af, hvor stort arealet med manglende rådighed er.

4.1.2.1 Arealer du forpagter eller har brugsret til

Hvis du har rådighed over arealet som forpagter, kan du f.eks. dokumentere rådigheden ved hjælp af en skriftlig forpagtningsaftale med angivelse af, hvilke arealer forpagtningen vedrører, forpagtningsperioden og underskrifter fra ejeren og forpagteren. Dokumentationen kan også være en skriftlig bekræftelse fra din bortforpagter om, at du har forpagtet arealet senest fra 28. april 2023.

For at være berettiget til tilskud på baggrund af en brugsret skal du have tilstrækkelig selvbestemmelse til, at du kan bruge landbrugsarealet til en landbrugsaktivitet – f.eks. en græsningsaftale, hvor ejeren ikke har nogen instruktionsret over arealet. Det betyder, at vi bl.a. lægger vægt på, at landbrugsaktiviteten udføres for din regning og risiko. Det er altid den, der har rådigheden over arealet, som kan søge tilskud.

Vær opmærksom på, at der gælder andre regler, hvis du søger flerårige miljø- og økologiordninger på dine arealer. Under grundbetalingsreglerne skal du have rådigheden over arealet, men det er påkrævet under reglerne for de flerårige miljøordninger, at du er ejer eller forpagter.

4.1.3 Du skal leve op til disse kriterier for at få udbetalt dit tilskud

Det er et kriterie for at få udbetalt dit tilskud, at du skal have søgt tilskud for mindst 2,00 ha, hvor du opfylder reglerne for tilskudsberettigelse. Alternativt skal du have udbetalt mindst 300 euro i husdyrpræmier.

4.2 Du sender din ansøgning via fællesskemaet

Du søger om grundbetaling til det areal, som står i kolonnerne "Areal til grundbetaling" i dit fællesskema, hvor du samtidig har krydset af i boksen "Ja" til "Søg grundbetaling".

Hvis du har sendt et ændringsforslag om at få et større tilskudsberettiget areal i markblokken, skal du selv rette arealet i fællesskemaet, når vi har godkendt dit ændringsforslag. Det er f.eks., hvis du ønsker en højere tilskudsprocent i markblokken eller at få slettet et areal registreret som "Fradrag grundbetaling" i Internet Markkort (IMK). Hvis du ikke gør dette, vil du ikke få tilskud til de arealer for 2023, selvom vi har godkendt dit ændringsforslag.

4.3 Du skal indberette alle arealer i dit fællesskema

Du skal indberette alle bedriftens landbrugsarealer på markplanen. Det gælder også landbrugsarealer, du ikke søger tilskud til, og arealer under 0,30 ha. De øvrige arealer, så som gårdsplads osv. indberetter du som et sumtal for bedriften på siden "Bedriftens ejendomme" under "D. Øvrige arealer".

Vi bruger blandt andet oplysningerne om dine arealer i forbindelse med kontrol af kravene under konditionalitet. Derudover har du mulighed for at modtage tilskud til arealer ned til 0,01 ha gennem bioordningerne, så længe der tilsammen under bio-ordningen søges til mindst 0,30 ha.

Vi bruger også oplysningerne til at sikre, at din ansøgning overholder EU-reglerne om, at du som ansøger skal indberette alle de landbrugsarealer, du råder over, uanset om du søger om tilskud til arealerne eller ej.

Du skal være opmærksom på, at hvis du glemmer at indberette et landbrugsareal, kan dit tilskud blive nedsat eller falde bort.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 3 om rådighed over ansøgte arealer
- § 4 om ansøgning af tilskud
- § 5 om efterlevelse af reglerne i bekendtgørelse om ansøgninger m.v. til visse ordninger for landbrugere i Tast selv i 2023
 - Og stk. 2 om minimumskriterier for udbetaling
- § 6 om kriterie for at det enkelte areal skal udgøres mindst 0,3 ha med visse undtagelser
- § 7 om kriterier for aktiv landbruger

5. Hvad skal arealerne leve op til for at være et landbrugsareal?

For at være et landbrugsareal berettiget til direkte støtte (grundbetaling og bio-ordninger) er der nogle kriterier og forpligtelser, som arealerne skal leve op til. I dette afsnit kan du læse om, hvad tilskudsberettigede arealer er, og hvad dine arealer skal leve op til for at kunne modtage tilskud i form af grundbetaling, bio-ordninger, ø-støtte, ko-præmie, slagtepræmie for kvier, tyre og stude samt tilskud til arealer med stivelseskartofler.

Som udgangspunkt skal dine landbrugsarealer have en vis størrelse, og du skal dyrke dem med en omdriftsafgrøde (herunder brak), permanent græs eller med permanent afgrøde. Du skal udføre landbrugsaktiviteter på arealerne eller opretholde dem i landbrugsmæssig stand, hvis de ikke anvendes til produktion. Det er noget af det, du kan læse mere om i dette afsnit.

Det er en forpligtelse, at de landbrugsarealer, du søger grundbetaling til, lever op til definitionerne af tilskudsberettigede arealer i perioden fra 15. marts til 25. oktober i ansøgningsåret. Det er en lempelse af tidligere regler, som betyder, at du f.eks. har indtil 14. marts til at stubfræse et areal, så det bliver egnet til tilskud, eller at du fra 26. oktober kan etablere skov og fortsat beholde grundbetaling til arealet i det pågældende år.

5.1 Dine arealer skal have disse størrelser

I dette afsnit kan du læse om, hvilke størrelser dine arealer skal have.

5.1.1 Minimum 2,00 ha tilskudsberettiget areal

Det er et kriterie for at få udbetalt grundbetaling, at det samlede ansøgte tilskudsberettigede areal udgør mindst 2,00 ha.

Hvis du søger til mindre end 2,00 ha, kan du kun få tilskud, hvis du samme år får godkendt tilskud for mindst 300 euro (ca. 2.232 kr.) i ko-præmie eller slagtepræmie for kvier, tyre og stude.

Hvis du opfylder kriteriet om et tilskudsberettiget areal på mindst 2,00 ha, men hvor tilskud fra ko-præmien eller slagtepræmie for kvier, tyre og stude er mindre end 300 euro, kan du både få udbetalt tilskud for arealerne og for ko-præmien eller slagtepræmie for kvier, tyre og stude.

Du kan læse mere i Vejledning om slagtepræmie for kvier, tyre og stude 2023 og Vejledning om ko-præmie 2023.

5.1.2 Minimum 0,30 ha sammenhængende arealer

Det er et kriterie for at få grundbetaling, at dine landbrugsarealer udgør et sammenhængende areal på mindst 0,30 ha.

Vi kan ikke udbetale grundbetaling for arealer, der er under 0,30 ha, og som er varigt afgrænsede. Dine marker er varigt afgrænsede, hvis de er omgivet af f.eks. læhegn, vandløb, veje og naboskel, og hvis markerne ligger i hver sin markblok.

Begrænsningen i arealstørrelsen gælder ikke væksthuse (drivhuse), hvor du dyrker direkte i jorden. Arealer, du dyrker med gartneriafgrøder og planteskolekulturer direkte i bundjorden, er tilskudsberettigede uanset, om du dyrker dem på friland eller under glas eller anden form for overdækning. For vækst- og drivhuse er der ikke et mindstekrav om, at marken skal være 0,30 ha.

En mark på mindre end 0,30 ha er desuden kun sammenhængende med en anden mark, hvis de er tegnet ind som sammenhængende i Internet Markkort (IMK), og hvis der minimum er en fem meter tilskudsberettiget passage fra den ene mark til den anden mark inden for samme markblok. Der gælder samme afstandskrav for ikke-produktive elementer, hvor to eller flere ikke-produktive elementer skal være placeret mindst 5 meter fra hinanden for ikke at blive anset som et sammenhængende element.

Det er desuden kun nogle marker, der kan anses som sammenhængende, hvis de er af forskellige kategori.

I TABEL 5.1 kan du se, hvilke marker, der kan anses som sammenhængende. F.eks. kan et omdriftsareal anses som sammenhængende med et andet omdriftsareal eller en mark med permanente afgrøder for at komme over 0,30 ha. Og en mark med lavskov kan ikke anses som sammenhængende med andre tilskudsberettigede marker end lavskov for at komme over 0,30 ha.

TABEL 5.1. Marker der kan anses som sammenhængende

	Omdriftsareal	Permanente afgrøder	Lavskov	Permanent græs
Omdriftsareal	Ja	Ja	Nej	Nej
Permanente afgrøder	Ja	Ja	Nej	Nej
Lavskov	Nej	Nej	Ja	Nej
Permanent græs	Nej	Nej	Nej	Ja

For arealer i bio-ordningerne og under GLM 8-kravet gælder en minimumsgrænse på 0,01 ha. Det vil sige, at tilskudsberettigede arealer, der ikke overholder kravet om 0,30 ha sammenhængende areal, kan anvendes til GLM 8 og i bio-ordninger, men vil ikke samtidig kunne få grundbetaling.

5.2 Sådan definerer vi landbrugsarealer

Der er tre typer tilskudsberettigede arealer: omdriftsarealer (herunder brak), permanent græs og permanente afgrøder (herunder lavskov). Se forpligtelser, der er knyttet til de tre areal typer, i afsnit 6.

5.2.1 Omdriftsarealer

Omdriftsarealer er tilskudsberettigede arealer, der dyrkes med en afgrøde med en årlig dyrkningsrotation eller med flerårige afgrøder, herunder braklagte arealer, og hvor der skal være en årlig landbrugsaktivitet. Arealer med blomster- og bestøverbrak kan dog nøjes med at udføre landbrugsaktivitet hvert andet år og indberettede småbiotoper er helt undtaget fra landbrugsaktivitet.

Hvis du ikke udfører en årlig produktion, skal du opretholde arealet i landbrugsmæssig stand, så det til enhver tid kan indgå i driften igen til at dyrke en afgrøde eller afgræsse.

Braklagte arealer må du ikke bruge produktionsmæssigt og heller ikke afgræsse eller tage slæt på. Dog skal arealet være opretholdt i en stand, så det til enhver tid er egnet til at kunne blive afgræsset eller dyrket med en afgrøde, hvorfor du årligt skal slå det eller alternativt udså en blomsterblanding hvert andet år.

5.2.2 Permanente græsarealer

Et areal får status som permanent græs, når arealet har været udlagt med græs i mere end fem år i træk. Det gælder også, hvis arealet har været jordbearbejdet og genetableret med nyt græs. Der skal dyrkes en anden omdriftsafgrøde end græs for, at status for permanent græs brydes. Reglen gælder, uanset om arealet har været drevet landbrugsmæssigt eller ej, og det er uden betydning, om du har søgt tilskud til arealet.

5.2.3 Permanente afgrøder

Permanente afgrøder omfatter afgrøder, som du holder uden for omdriften, og som bliver dyrket på det samme areal i fem år eller mere og som giver udbytte i flere år.

Arealer med permanente afgrøder skal holdes i en god plantagemæssig stand, sådan at væksten ikke hæmmes af ukrudt, buskads eller andre træer på arealet.

5.3 Hvad er landbrugsaktivitet?

For at modtage grundbetaling skal du udføre landbrugsaktiviteter på dine arealer eller opretholde dem i landbrugsmæssig stand. Landbrugsaktiviteten skal være udført på arealet senest 25. oktober.

Vi definerer landbrugsaktiviteter som disse produktionsformer og handlinger:

- At pløje, at dyrke eller at der er tilskudsberettigede afgrøder til stede
- At tydeligt slå eller afgræsse græsarealer, så der kan konstateres en forskel af plantehøjden i satellitbaseret kontrol.
- At opdrætte og holde landbrugsdyr på landbrugsarealer
- At dyrke landbrugsprodukter
- At samdyrke frugt, bær eller nødder med anden afgrøde på skovlandbrug
- At dyrke græs og energiafgrøder som paludikultur
- At tilsagnsforpligtelserne under tilskud til pleje af græs- og naturarealer er opfyldt, når der er søgt om udbetaling til dette.

Det er et kriterie, at der ikke må være mere end 100 enkeltstående træer og buske pr. ha – dog undtaget lavskov med poppel. Derudover er det tilladt at have klynger af træer og buske under 100 m². På arealer i markblokke med typen "Permanent græs" (PGR) gælder dog, at det er tilladt med ikke-tilskudsberettigede naturelementer, som enkeltvis er under 500 m².

5.3.1 Produktion af en afgrøde

Du opfylder landbrugsaktiviteten, når du foretager produktion på dine arealer.

Vi definerer produktion som:

At landbrugsarealer udnyttes landbrugsmæssigt ved at dyrke avlsmateriale eller landbrugsprodukter, herunder høst.

Ved produktion af afgrøder under grundbetalingen og bio-ordningerne skal produktionen foregå med bundjordskontakt.

Afgrøder, du dyrker på arealet, men som du ikke høster af hensyn til vildtet, er tilskudsberettigede til grundbetaling, fordi der er foretaget en landbrugsaktivitet i forbindelse med tilsåningen af afgrøden.

5.3.2 Arealer uden produktion skal du opretholde i landbrugsmæssig stand

Du skal foretage landbrugsaktiviteter på arealer i produktion. Hvis der ikke sker produktion på arealet, skal du opretholde det i landbrugsmæssig stand, så det til enhver tid er egnet til at kunne blive afgræsset eller dyrket med en afgrøde. Det medfører typisk en vedligeholdelsesforpligtelse i form af mindst én slåning årligt.

5.4 Er arealer med andre aktiviteter end landbrug berettiget til tilskud?

Der er en række elementer og arealer, der ikke lever op til definitionerne af tilskudsberettigede arealer og derved ikke er berettiget til grundbetaling eller bio-ordninger.

Det er:

- Menneskeskabte konstruktioner, som f.eks. bygninger, ridebaner og køkkenhaver.
- Anlæg af søer, som ikke lever op til forpligtelserne for småbiotop eller GLM 8-krav.
- Arealer, der er permanent vandlidende. Dette omfatter ikke paludikulturafrøder, GLM-søer og indberettede småbiotoper.
- Arealer tilplantet med en ikke-tilskudsberettiget afgrøde, som f.eks. juletræer og pyntegrønt.
- Naturarealer og opgivne landbrugsarealer, hvor der ikke sker landbrugsaktiviteter. Dog undtaget arealer, der er udtaget som følge af et projektilsagn samt arealer og elementer på landbrugsarealer, der er udlagt som ikke-produktive elementer som følge af forpligtelserne under GLM 8 eller bio-ordning biodiversitet & bæredygtighed.

5.4.1 Landbrugsaktiviteten må ikke være væsentlig hæmmet af andre aktiviteter

Du skal sikre dig, at du bruger dine arealer landbrugsmæssigt ved at udføre landbrugsaktiviteter inden for de frister, der gælder, eller opretholder arealet i landbrugsmæssig stand, så det til enhver tid er egnet til at dyrke eller afgræsse. Generelt gælder det, at arealer under normale vejrforhold skal kunne dyrkes eller høstes i perioden 15. marts til og med 25. oktober og derved være til rådighed for landbrugsdrift i denne periode. Kan du ikke opfylde dette, er arealet ikke tilskudsberettiget, og du skal trække arealet ud af din ansøgning. Indberettede småbiotoper er undtaget for landbrugsaktiviteter.

Arealer er ikke tilskudsberettigede, hvis landbrugsaktiviteten er væsentligt hæmmet af andre aktiviteter i perioden 15. marts til og med 25. oktober eller i perioden 1. juni til og med 25. oktober for arealer med permanent græs. Arealerne vil typisk være hæmmet ved, at det ikke er muligt at dyrke græsset med henblik på produktion, som vil være tilfældet ved meget hyppig slåning, hvor arealet i stedet får karakter af have. Hyppig slåning er slåning en til flere gang om måneden, hvor græsset holdes kontinuerligt kort.

Visse arealer og elementer er undtaget. Det er f.eks. småbiotoper og markkrat, der indgår i opfyldelsen af GLM 8, samt arealer der indgår i tilsagn, og som kan fastholde grundbetalingen trods landbrugsaktiviteten ikke kan udføres pga. forpligtelserne i tilsagnet.

5.4.2 Andre aktiviteter end landbrug

Det er tilladt også at bruge landbrugsarealerne til andre aktiviteter og formål end landbrug. Dog må landbrugsaktiviteten ikke væsentligt være hæmmet af den anden aktivitet eller det andet formål. Varigheden, omfanget og intensiteten af den anden aktivitet er afgørende for, om den væsentligt hæmmer landbrugsaktiviteten. Det vil altid være en konkret vurdering af det specifikke areal, og hvor hæmmet landbrugsaktiviteten har været af den anden aktivitet, der afgør, om dit areal er tilskudsberettiget.

I tabel 5.2 er der eksempler på, hvilke arealer der som udgangspunkt ikke er tilskudsberettigede. Hvis arealet ikke er væsentlig hæmmet af den anden aktivitet, kan arealet efter et konkret skøn være tilskudsberettiget. Du skal kunne dokumentere, at der er foregået en landbrugsaktivitet i perioden 15. marts til og med 25. oktober eller i perioden 1. juni til og med 25. oktober for arealer med permanent græs.

Dokumentation kan blandt andet være salg af afgrøder, billeder af indhegning med landbrugsdyr, dokumentation af kontinuerlig landbrugsmæssig brug eller dokumentation

TABEL 5.2. Oversigt over typisk ikke-tilskudsberettigede arealer

Arealtype	Beskrivelse	Hvorfor kan arealet ikke dyrkes landbrugsmæssigt?
Naturarealer	Moser, vandhuller (undtagen GLM-søer), remiser, læhegn og andre ikke dyrkbare arealer.	Kan have opvækst af træer, buske, krat og vedplanter, eller er helt eller delvist dækket af vand i lange perioder af året. Når det ikke er hensigten at høste, slå eller afgræsse arealet, kan arealet ikke defineres som landbrugsjord, fordi det ikke dyrkes med henblik på produktion.
Golfbane	Alle golfbanens arealer inden for "out of bounds". Typisk green, fairway, rough og heavy rough. Hertil driving range, putting greens og indspilsgreens.	Slåningen af græsset sker af hensyn til golfspillet, og arealet har permanente installationer (tee, hul, bunker), græsset dyrkes med specialblanding af langsomt voksende græs. Arealet bruges ikke til dyrkning af græs.
Lufthavn	Start- og landingsbaner med græs (omfatter ikke sikkerhedszoner omkring landingsbanerne)	Af hensyn til flyene er arealet slået og tromlet plant, og arealet har ofte installationer i form af start- og landingslys langs arealet. Banen kan normalt sidestilles med befæstet vej. Arealet bruges ikke til dyrkning af græs.

Arealtype	Beskrivelse	Hvorfor kan arealet ikke dyrkes landbrugsmæssigt?
Militære øvelsesområder	Skydebaner, feltskydebaner, skydeterræn (skydebane, skydeområde, nedslagsområde og målområde), øvelsesareal med intensiv aktivitet – f.eks. kørsel med bæltekøretøjer.	Arealet er kendetegnet ved hyppig ikke-landbrugsmæssig aktivitet. Arealet bruges ikke til dyrkning af græs.
Arbejdsarealer i skov	Fungerer primært som arbejdsareal i forbindelse med skovdriften.	Landbrugsaktiviteten er væsentlig hæmmet af skovdriften.
Idrætsanlæg inkl. motorcrossbaner, ridebaner og skydebaner	Sportsanvendelse. Græsset holdes i perioden 15. marts til 25. oktober kort med henblik på at kunne udøve sportsaktiviteten.	Slåningen af græsset sker af hensyn til sportsanvendelsen. Arealet har ofte permanente installationer (lys, sprinkler, højtalere, tv-tårne, pointtavler), og græsset kan være afstribet eller omkranset af tribuner. Arealet bruges ikke til dyrkning af græs.
Offentlige parker, private haver og fællesarealer omkring bygninger	Parker i form af store havelignende arealer med offentlig adgang til brug for rekreative formål. Private haver og fællesarealer anvendt til rekreativt formål for boligejere og beliggende i umiddelbar tilknytning til bebyggelse.	Slåningen af græsset sker af hensyn til det æstetiske udtryk, og for at folk kan færdes på arealet. Arealet er ikke indrettet til produktionsmæssig udnyttelse og har typisk permanente stisystemer, bænke, skraldespande, gynger, sandkasse eller fliser og er omkranset af hegn eller hæk. Der kræves evt. betaling for entré. Arealet bruges ikke til dyrkning af græs.
Dyrehaver/dyreparker	Store haver med offentlig adgang. Arealet er ofte omkranset af hegn eller hæk, og dyrene kan være indhegnet.	Slåningen af græsset sker af hensyn til det æstetiske udtryk og af hensyn til, at offentligheden kan færdes på arealet. Arealet ligger ofte i umiddelbar tilknytning til bebyggelse og er ofte tydeligt adskilt fra omkringliggende arealer med hæk eller hegn og indeholder ofte afgræsning med atypiske landbrugsdyr (ikke øremærkede) eller vilde dyr. Der kræves evt. entré. Arealet anvendes ikke til dyrkning af græs.

5.4.3 Hvilke aktiviteter er tilladte i kortere perioder?

Du må i begrænset omfang bruge dine landbrugsarealer til andre aktiviteter end landbrugsdrift, uden at det påvirker dit tilskud til grundbetaling og bio-ordninger. Det skal være aktiviteter af kortere varighed, der som udgangspunkt ikke hæmmer landbrugsdriften væsentligt.

Det kan f.eks. være:

- arrangementer med landbrugsmæssig relevans, såsom dyrskuer, maskindemonstration og pløjestævner
- arrangementer uden landbrugsmæssig relevans, såsom koncerter, sportsstævner, traktortræk, agilitytræning, ridearrangementer, markeder, spejderlejre, bålpladser, udstillinger og parkeringspladser
- anlægsarbejder (arbejdsområder, arbejdskørsel, kabelnedgravning, kloakarbejde og lignende)
- arkæologiske forundersøgelser
- opbevaring af f.eks. byggematerialer, træ, tømmer, brænde, jord, sand, grus og maskiner
- militære øvelser.

Hvis den anden aktivitet foregår inden for perioden 15. marts til 25. oktober, må den anden aktivitet som udgangspunkt højst foregå i 14 dage. Er perioden længere, kan den anden aktivitet betragtes som én, der væsentligt hæmmer landbrugsdriften i at blive udført. Når den anden aktivitet er afsluttet, skal du sikre dig, at arealet straks bringes tilbage til landbrugsmæssig stand, så arealet kan dyrkes med en afgrøde eller afgræsses.

Hvis den anden aktivitet varer længere end 14 dage, men foregår efter høst, vil det ikke medføre, at arealets landbrugsmæssige udnyttelse er væsentligt hæmmet. Det gælder, hvis gravearbejdet begynder ultimo august.

Du kan frit benytte arealet til andre aktiviteter uden for dyrkningsperioden, hvis aktiviteterne ikke varigt fratager arealet dets karakter af at være et landbrugsareal.

Hvis dit areal eksproprieres varigt i ansøgningsåret ved at overgå til staten eller kommunen og dermed ikke bliver et landbrugsareal igen, er arealet ikke berettiget til tilskud. Det vil sige heller ikke til grundbetaling eller bio-ordninger. Hvis du først får besked om ekspropriation af arealet efter ansøgningsfristen, skal du trække arealet ud af din ansøgning med en bemærkning om, at arealet ikke længere er tilskudsberettiget.

5.4.4 Hvilke aktiviteter er tilladte i længere perioder?

På landbrugsarealer (dog ikke brakarealer eller småbiotoper), som du søger grundbetaling til, er det tilladt at oplagre landbrugsprodukter og jordforbedringsmidler, der har tilknytning til din bedrift. Det er f.eks.:

- halm
- wrapballer
- roer og kartofler
- ensilagestakke
- jordforbedringsmidler, som f.eks. gødning eller kalk.

Vi anser oplagringen som midlertidig, hvis den ikke er længere end ét år. Hvis oplagringen varer længere, kan vi anse det som en varig oplagring, der ikke er berettiget til direkte støtte – grundbetaling. Vær derfor opmærksom på, at perioden, hvor du oplagrer landbrugsprodukterne, ikke må medføre, at arealet varigt ikke kan anvendes landbrugsmæssigt.

5.4.5 Hvilke aktiviteter er tilladte uden tidsmæssig begrænsning?

På landbrugsarealer, som du søger grundbetaling til, er det som udgangspunkt tilladt at bruge arealet til egne private aktiviteter. Det er f.eks.:

- jagt
- ridning (så længe dette ikke omfatter terrænspring, der er fastholdt samme sted i mere end ét år)
- trampestier.

5.4.6 Permanent vandlidende arealer

Som noget nyt har du mulighed for at dyrke paludikultur på dine landbrugsarealer. Paludikultur er, at du dyrker afgrøder under vand, hvor du udfører årlige landbrugsaktiviteter.

Du skal indberette dine arealer med paludikultur med:

- afgrødekode 597 hvis du dyrker røgræs
- afgrødekode 362 hvis du dyrker paludikultur med omdriftsgræs
- afgrødekode 363 hvis du dyrker paludikultur med permanent græs

Du kan læse mere om paludikultur i afsnit 6.9.

Hvis du ikke kan udføre en landbrugsaktivitet på arealet i perioden 15. marts til og med 25. oktober eller 1. juni til og med 25. oktober for arealer med permanent græs, betragter vi arealet som et naturareal.

Er dit landbrugsareal vandlidende som følge af et projekt, der er med til at gennemføre vandramme- eller Natura 2000-direktiverne, har du mulighed for at søge om tilskud under grundbetaling til projektarealer.

Læs mere om grundbetaling til projektarealer i afsnit 6.14.

5.4.7 Veje, kørespor og trampestier

Arbejdsveje, køreveje og markveje skal være en del af landbrugsarealet for at være tilskudsberettigede. Det gælder uanset arealtype.

Ubefæstede veje, som udelukkende fører fra én mark til en anden mark, er tilskudsberettigede, hvis vejen er en del af den omkringliggende mark, og der foregår en landbrugsaktivitet. Det gælder også, hvis vejen fører til en mark, som ikke er din egen mark.

Hvis du benytter et plejespor (sprøjtespor), når du kører til en anden mark, er arealet tilskudsberettiget, også selv om sporet er ekstra opkørt. Der skal dog altid være en årlig landbrugsaktivitet på arealet.

Kan du svare ja til ét eller flere af eksemplerne, er vejen ikke tilskudsberettiget:

- Er vejen belagt med grus, sten eller andet hårdt materiale?
- Går vejen mellem to andre veje, mellem bygninger eller mellem anden vej og bygninger?
 - Det er uden betydning for tilskudsberettigelsen, om du pløjer arealet op og tilsår med en afgrøde sammen med resten af marken.
- Giver vejen adgang til vindmøller eller andre tekniske installationer?
- Giver vejen adgang til andre arealer, som ikke er landbrugsarealer, f.eks. skovarealer, og er vejen samtidig ikke en del af den omkringliggende mark?
- Er vejen adskilt fra den omkringliggende mark, f.eks. med smalle udyrkede græsstriber, forhøjninger, jordvolde, træer, buske, grøfter eller hegn?

5.4.7.1 Særlige kriterier for kørespor, gange m.v. på visse planteskolearealer og arealer med permanente afgrøder

Du må gerne have arbejdsarealer i form af kørespor og gange på arealer med følgende afgrøder:

- Planteskolekulturer på åbent land
- Frugttræer og -buske
- Lavskov
- Vin
- Humle
- Asparagus

- Rabarber

På disse arealer må arbejdsarealer i form af kørespor og gange ikke udgøre mere end 20 procent af arealet. Der gælder dog for alle andre arealer end lavskov, at vi i visse tilfælde kan godkende større arbejdsarealer, hvis du kan dokumentere, at arbejdsarealerne er en tydelig del af driften af hovedafgrøden.

Køreveje, arbejdsveje og markveje, er ikke tilskudsberettigede og kan derfor ikke indgå i de 20 pct. arbejdsareal, hvis du kan svare ja til ét eller begge punkter:

1. Er vejen belagt med grus, sten, asfalt eller andet hårdt materiale?
2. Er hovedformålet med arbejdsvejen, kørevejen eller markvejen transport til andre arealer?

5.4.7.2 Trampestier

Trampestier over dyrkede marker er tilladt. Stierne må ikke hindre normal drift af marken – heller ikke på den del af marken, som udgør stien.

Stien skal have samme plantedække som resten af marken. Derfor må du ikke foretage en egentlig etablering af stierne – f.eks. tilføre grus eller flis.

Du må ikke afskærme stien eller hegne den fra den øvrige del af marken, og du må heller ikke opsætte bænke, skraldespande og lignende på marken. Du må gerne afmærke stien i begge ender af marken, og du kan opsætte en stente eller låge.

Du kan placere trampestien i kanten af marken, langs skel eller tværs over marken.

5.4.8 Arealer med solceller

Arealer med solceller kan være tilskudsberettigede til direkte støtte – grundbetaling, bio-ordninger og ø-støtte – hvis du driver arealet landbrugsmæssigt i dyrkningsperioden, og hvis du foretager mindst én årlig landbrugsaktivitet på arealet senest 25. oktober.

Den landbrugsmæssige produktion må ikke være væsentligt hæmmet af den konkurrerende ikke-landbrugsmæssige aktivitet. Det centrale er, at der kan udføres en landbrugsaktivitet under solcellerne for eksempel afgræsning, dyrkning af en afgrøde eller slåning/slæt.

Kan du f.eks. etablere en produktion af græs under solcellerne, som afgræsses af får, kan du opnå tilskud til et areal med solceller. Hvis det er muligt at slå arealet, hvor der er solceller, kan det også være muligt at have solceller på brakarealer. Bemærk, at det altid er de konkrete forhold på marken, der afgør, om arealer med solceller er tilskudsberettigede.

5.5 Det skal du gøre, hvis der er oplysninger i dit fællesskema, som ikke er korrekte

Hvis du bliver opmærksom på, at ansøgte arealer alligevel ikke er tilskudsberettigede, skal du foretage ændringer i dit fællesskema. Der kan være tale om arealer, som ikke er landbrugsarealer – fordi du ikke forventer at opfylde et eventuelt aktivitetskrav (f.eks. slåning eller afgræsning).

Modtager du en høring igennem den satellitbaserede kontrol, vil du kunne korrigere/berigtige din ansøgning vedrørende de pågældende arealer inden for den periode, der er angivet i høringen.

Læs mere om satellitbaseret kontrol i afsnit 10.

Vær opmærksom på, at du ikke kan ændre oplysninger om de arealer, der står i partshøringer ved satellitbaseret kontrol, efter høringsperioden er slut. Hvis du eksempelvis ikke har berigtiget eller tilbage trukket ansøgningen i løbet af denne periode, kan du ikke gøre det efterfølgende. Du vil heller ikke kunne berigtige eller tilbagetrække din ansøgning for et areal, efter vi har varslet et kontrolbesøg vedrørende dine arealer eller ved et kontrolbesøg har konstateret, at arealerne ikke er tilskudsberettigede.

5.5.1 Sådan trækker du marker ud af din ansøgning

Hvis kriterierne for grundbetaling ikke er opfyldt på et areal, eller hvis du ikke forventer at opfylde aktivitetskravene, der er forpligtelser, skal hele marken eller den del af marken, som ikke er tilskudsberettiget, trækkes ud af ansøgningen. Det gør du i fællesskemaet ved at fjerne markeringen for, at du søger om grundbetaling for arealet og derefter sende fællesskemaet ind igen. Hvis det drejer sig om en del af en mark, skal du forinden i Internet Markkort (IMK) opdele marken i to – én del, du fortsat søger om grundbetaling til, og en del, du ikke søger om grundbetaling til.

I nogle tilfælde kan du opretholde grundbetalingen for et delareal, selv om du ikke kan udføre en landbrugsaktivitet. I det tilfælde skal du tegne delarealet som en småbiotop ind i Internet Markkort (IMK). Læs mere om småbiotoper i afsnit 6.10.

Kan du ikke opfylde kriterierne for grundbetaling eller en forpligtelse om en landbrugsaktivitet på et areal som følge af force majeure eller usædvanlige omstændigheder, kan du i visse tilfælde bevare retten til tilskud til arealet. Du skal i så fald sende en fyldestgørende dokumentation til os senest 15 dage fra det tidspunkt, hvor du er i stand til at give en sådan meddelelse. Læs om force majeure i afsnit 13.4.

[Læs mere i Vejledning om kontrol og administrative sanktioner 2023](#)

5.5.2 Hvornår kan du ændre afgrødekode?

Du kan til og med ændringsfristen ændre afgrødekoder, så arealet under denne ordning bliver større eller mindre. Du kan dog ikke tilføje arealer efter ændringsfristen. Du kan heller ikke skifte afgrødekoden på dine arealer efter ændringsfristen. Det gælder alle afgrødekoder.

Det er vigtigt for vores kontrol af afgrøderotationen på dine marker, at du indberetter afgrøderne på marken korrekt ved ansøgningens indgivelse.

Hvis vi i den satellitbaserede kontrol klassificerer en anden afgrøde end den indberettede på en mark, og det har betydning for din ansøgning, vil du modtage et høringsbrev. I forbindelse med denne høring kan du sende geo-refererede billeder ind til os eller sende en ændring til dit fællesskema. Når du sender denne ændring, er det også muligt at ændre afgrødekoden på de marker, som høringen handler om.

Du kan som udgangspunkt trække din ansøgning til arealet tilbage på ethvert tidspunkt. Du kan dog ikke trække ansøgningen tilbage for arealet efter den 25. oktober 2023.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 5, stk. 2, om minimumskriterier for udbetaling
- § 2, nr. 4, 7, 8 og 9 om definitioner
- § 8, stk. 1 og 2, om forpligtelser om at anvende arealet til produktion af landbrugsprodukter eller til at opretholde arealet i en landbrugsmæssig stand
- § 8, stk. 3 og 4, om arealer, der ikke anvendes til produktion
- § 10 om forpligtelse om landbrugsaktivitet
- § 14 om skovdrift, klippegrønt, pyntegrønt, juletræer og frøproduktion
- § 18 om grøfter og grøblerender

6. Hvilke arealer kan du modtage grundbetaling for?

Du kan modtage grundbetaling for dine arealer, som du bruger landbrugsmæssigt til produktion eller opretholder i landbrugsmæssig stand, så arealet til enhver tid kan blive dyrket med en afgrøde eller blive afgræsset. Der er en række aktiviteter, som du kan vælge af udføre på dine arealer, så de bliver tilskudsberettigede, og du kan modtage grundbetaling. Dem kan du læse om i dette afsnit, der beskriver de forpligtelser, der er til forskellige areal typer og afgrøder.

6.1 Generelt for alle landbrugsarealer og hyppigste afgrøder

Det er et kriterie, at der på omdriftsarealer, arealer med permanente afgrøder og arealer med lavskov må være op til 100 enkeltstående træer eller buske pr. ha. For arealer med permanente afgrøder og lavskov betyder det, at det er udover de træer, der anvendes produktionsmæssigt. For lavskov med poppel må der være op til 400 andre enkeltstående træer og buske per ha.

Klynger af træer eller buske er ikke tilskudsberettigede. En klynge er en gruppe af mindst to træer eller buske, hvor trækronerne sammen dækker et areal over 100 m². Dog er markkrat tilskudsberettiget til grundbetaling. Læs mere om markkrat i 6.11. Derudover har du mulighed for at udlægge småbiotoper på dine landbrugsarealer. Læs mere om småbiotoper i afsnit 6.10.

6.2 Arealer med flerårige kulturer

Afgrøder, der skal vokse på et areal i mere end en dyrkningssæson, er en flerårig kultur. De indgår som en del af omdriftsarealet.

6.3 Landbrugsarealer med græs

Græs og andet grøntfoder omfatter græs og andre plantearter, der normalt forekommer på græsarealer i Danmark, hvad enten de er naturlige eller tilsåede, og uanset om arealet benyttes til græsning. Alle arealer med græs eller græsblandinger, hvor græs eller grøntfoder udgør over 50 pct., defineres som græs og andet grøntfoder.

Afgrøder, som f.eks. kløver, lucerne eller byg, er ikke græs, men vil i en blanding med græs blive betragtet som "græs og andet grøntfoder". Hvis du sår en kornafgrøde i et eksisterende græsareal for at øge foderværdien, vil arealet derfor stadig være et græsareal.

Arealer, der dyrkes med frøgræs med henblik på frøproduktion, hører ikke til kategorien "græs og andet grøntfoder". Arealer med rullegræs hører til kategorien "græs og andet grøntfoder", men vil på grund af driftsformen ikke blive til permanent græs efter, det har været udlagt samme sted i mere end fem år.

6.3.1 Hvornår er et græsareal permanent græs?

Græsarealer, der har ligget med græs og andet grøntfoder i fem år i træk, får i det sjette år med græs status som permanent græs. Disse arealer overgår også til permanent græs, selvom der er jordbearbejdet og genetableret græs i perioden. Brakarealer, der medvirker til at opfylde bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed eller GLM-8 kravet, overgår ikke til status som permanent græs.

De år, hvor dit græsareal har været slåningsbrak under grundbetaling, er ikke undtaget fra at blive til permanent græs. Slåningsbrak, der indgår i opfyldelsen af GLM 8 eller indgår i bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, fastholdes dog med status som omdrift, hvorved optællingen af år med græs er i bero, og arealet vil derfor ikke blive klassificeret som permanent græs.

6.3.2 Forpligtelser til arealer med græs

Du forpligter dig til at udføre en årlig landbrugsaktivitet på arealer med græs og andet grøntfoder i produktion. Du kan opfylde landbrugsaktiviteten med en tydelig slåning mindst én gang i perioden 1. juni til 25. oktober, hvor slåning kan erstattes af afgræsning i samme periode. Hvis du vil undgå, at arealerne bliver røde i satellitkontrollen, så skal de være slået midt i september.

For arealer med græs og andet grøntfoder, der ikke benyttes til produktion, er der også forpligtelse om en årlig landbrugsaktivitet. Du kan også opfylde landbrugsaktiviteten via slåning eller afgræsning af arealet, så arealet opretholder en landbrugsmæssig stand.

På arealer i markblokke med typen "Permanent græs" (PGR) gælder dog, at det er tilladt med ikke-tilskudsberettigede naturelementer, som enkeltvis er under 500 m². Du kan læse mere om dette i afsnit 8.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 11, stk. 1 og 2, om antal træer om buske
- § 31 om flerårige afgrøder
- § 2, nr. 9, om definition af permanent græs
- § 22 om forpligtelser til arealer med græs

6.4 Arealer med brak

Braklagte arealer er landbrugsarealer i omdrift, som du i en periode tager ud af den landbrugsmæssige produktion. Brakarealer er tilskudsberettigede til grundbetaling.

Du kan samtidig bruge arealer med brak til at opfylde GLM 8 eller lade dem indgå i bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed. Hvis du indberetter arealet med en afgrødekode for brak, skal du på siden "Markplan og grundbetaling" tage stilling til, om du vil bruge arealet under GLM 8, bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed eller udelukkende til grundbetaling. Du kan derudover også bruge arealer med brak som alternativ under andre ordninger, som for eksempel målrettet kvælstofregulering.

Vær opmærksom på, at arealer med brak, der er anvendt under andre formål – som eksempelvis bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed – kan være underlagt særlige restriktioner.

[Du kan læse mere i Vejledning om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed 2023](#)

6.4.1 Hvad gælder for arealer med brak?

Du må ikke bruge braklagte arealer produktionsmæssigt. For brakarealer, der anvendes til opfyldelse af GLM 8 eller indgår i bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, gælder forpligtelserne hele kalenderåret.

[Læs mere i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet](#)

Det betyder, at du ikke må:

- lade dem afgræsse
- tage slæt, dvs. fjerne det afslåede plantemateriale fra arealet
- bruge gødsning eller sprøjtemidler, medmindre der er tale om selektiv bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo
- bruge dem til opbevaring af landbrugsprodukter, f.eks. halmballer eller ensilagestakke fra andre marker i hele kalenderåret – se afsnit 5.4.4
- slå dem i forbudsperioden fra 1. maj til og med 31. juli af hensyn til ynglende markvildt.

Under visse omstændigheder må du undtagelsesvist selektivt slå dine brakarealer i hele ansøgningsåret. Det må du ved:

- risiko for krydsbestøvning mellem brakarealerne og marker til dyrkning af markfrø af græsmarksplanter, bælgeplanter og bederoer inden for de afstande, som er fastsat i certificeringsreglerne (bekendtgørelsen om markfrø).

- behov for at bekæmpe giftige, aggressive eller uønskede plantearter, som f.eks. flyvehavre*, kæmpebjørneklo, brændenælde og tidsler. Du må ikke fjerne det afslåede plantemateriale fra marken. Du kan hindre frøsætning af uønskede plantearter ved at slå inden frøsætning.

*Reglerne om bekæmpelse af flyvehavre er i Danmark omfattet af en national bekendtgørelse. Hvis du konstaterer, at der er meget flyvehavre, eller hvis du bliver påbudt at fjerne flyvehavre efter flyvehavrebekendtgørelsen, skal du fjerne plantematerialet fra dine marker, herunder braklagte arealer.

Det er en forpligtelse, at dine braklagte arealer årligt holdes i en stand, så du nemt kan bringe dem ind i driften igen.

Det betyder, at du skal gøre mindst én af følgende aktiviteter:

- Slå arealet mindst én gang (slåning enten i foråret eller om sommeren). Du må ikke fjerne det afslåede plantemateriale fra marken, men det må godt opstakkes.
- Foretage jordbehandling og efterfølgende iså en blomsterblanding senest 30. april (bestøverbrak eller blomsterbrak).

Du skal senest på ændringsfristen angive med afgrødekoden i fællesskemaet, hvilken af aktiviteterne (blomsterblanding eller slåning) du vælger at udføre på din brakmark. Efter ændringsfristen kan du ikke ændre afgrødekoden fra eksempelvis sommerslåningsbrak til forårsslåningsbrak eller fra sommerslåning til blomster/bestøverbrak.

Du må gerne kombinere slåningsbrak, blomsterbrak og bestøverbrak på samme areal. I et sådant tilfælde skal du indberette hver braktype som hver sin mark. På den måde kan du skabe variation på din brakmark, som kan styrke levebetingelserne for markvildt og insekter.

[Find inspiration til tiltag, som kan være til gavn for vildtet og bierne.](#)

Hvis vi konstaterer, at du for eksempel har slået din brakmark i forbudsperioden fra 1. maj til 31. juli, vil vi ændre afgrødekoden for marken fra brak til den konstaterede afgrøde - f.eks. græs uden kvælstofnorm. Dermed kan du fortsat modtage grundbetaling for marken, men arealet kan muligvis ikke anvendes under andre krav og ordninger som for eksempel GLM 8 og bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed.

6.4.2 Slåningsbrak (forårsslåning og sommerslåning)

Der er et årligt aktivitetskrav på slåningsbrak, hvor du mindst én gang årligt skal slå arealet. Der er to perioder, hvori slåningsforpligtelsen kan blive opfyldt:

Afgrødekode '338 Brak, forårsslåning'

Du skal slå plantedækket mindst én gang i perioden 1. april til og med 30. april.

Afgrødekode '310 Brak, sommerslåning'

Du skal slå plantedækket mindst én gang i perioden 1. august til og med 25. oktober.

6.4.2.1 Regler for marker med slåningsbrak

Brakarealer skal holdes uden produktion, og der ikke er forpligtelser om plantedække. Arealet kan derved udgøres af stubben fra sidste års hovedafgrøde, blomsterblandinger, en vintersået afgrøde eller en efterafgrøde, der er etableret i 2022, som du ikke anvender til produktion i 2023. Arealet skal slås mindst én gang, og det afslåede plantemateriale må ikke fjernes fra marken, men kan opstakkes. Der må ikke ske tilsåning af brakarealet i 2023. Hvis du ønsker at tilså et brakareal med blomster, er det muligt som blomsterbrak eller bestøverbrak, som du etablerer inden 30. april.

På marker med slåningsbrak skal du af hensyn til GLM 6 og reglerne i plantedækkebekendtgørelsen opretholde plantedækket fra høst af forrige års afgrøde, og indtil du etablerer en ny afgrøde.

[Læs med i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet](#)

Ekstra hensyn

I plantedækket på din brakmark vil der ofte være en lang række vilde blomster og urter, der kan være en vigtig fødekilde for bestøvende insekter. Af hensyn til de bestøvende insekter kan du med fordel vente med at slå din brakmark til senest muligt i slåningsperioden

6.4.3 Blomsterbrak

En blomsterbrakmark er et areal i omdrift, som du ikke udnytter produktionsmæssigt. Det betyder, at du ikke må bruge arealet eller plantematerialet til produktion eller husdyrfoder.

Formålet med at etablere blomsterbrak er at tilgodese biodiversiteten i højere grad, end hvad der er tilfældet på marker med slåningsbrak.

Hvis du etablerer blomsterbrak, skal du lave en mekanisk jordbehandling og så en blomsterbrakblanding af mindst to forskellige plantearter, som begge er både frø- og nektarproducerende pr. m² senest 30. april. Den udsåede blomsterblanding skal udgøre mindst 50 pct. af plantedækket på arealet. Arealet skal bestå af en blomsterblanding, der ikke bruges til produktion. Det er valgfrit, hvilke frø- og nektarproducerende plantearter du bruger. Korn, græs og majs er ikke nektarproducerende og falder derfor ikke ind under kategorien frø- og nektarproducerende plantearter. De indgår derfor ikke i beregningen af plantedækket til blomsterbrak, der derfor skal have et plantedække, som ikke overvejende (over 50 pct.) består af disse arter.

Uanset om blomsterne er tilsået eller naturligt fremvoksende, skal der være mindst to arter tilstede pr. m² som er frø- og nektarproducerende. Hvis der sker naturligt tilvækst af fremvoksende urter og græsmarksplanter, der ikke er frø- og nektarproducerende, må de ikke være dominerende på arealet. Anvendes f.eks. flere varianter af kløver i blandingen, så betragtes disse som én planteart, hvorfor der også skal være andet end kløver tilstede, som udgør en lige stor andel som kløverplanterne.

For arealer indberettet som blomsterbrak har du mulighed for kun at udføre én landbrugsaktivitet hvert andet år (etableringsår og efterfølgende ansøgningsår). Du skal dog være opmærksom på, at arealer med blomsterbrak til enhver tid af året (begge år) har et plantedække bestående af en blomsterblanding eller af planterester, der indikerer, at der har været en blomsterblanding, som opfylder forpligtelserne for blomsterbrak. Ved behov må du gerne afpudse din blomsterbrakmark i både etableringsåret og det efterfølgende ansøgningsår, men du må ikke fjerne det afslåede plantemateriale. Hvis du efter det andet år igen ønsker at have en blomsterbrakmark, skal du på ny udføre en ny jordbehandling og iså en blomsterblanding, hvorefter det toårige aktivitetskrav gælder på ny.

Du opretholder grundbetaling, hvis du anvender blomsterbrak landbrugsmæssigt. Det vil sige, hvis du eksempelvis slår arealet, men du kan ikke anvende til at opfylde GLM 8 eller under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed.

6.4.4 Bestøverbrak

En bestøverbrakmark er et areal i omdrift, der ikke udnyttes produktionsmæssigt. Det betyder, at du ikke må bruge arealet eller plantematerialet til produktion eller husdyrfoder.

Formålet med at etablere bestøverbrak er at tilgodese biodiversiteten i højere grad, end hvad der er tilfældet på marker med slåningsbrak.

Hvis du etablerer bestøverbrak, skal du lave en mekanisk jordbehandling og så en blomsterblanding af mindst tre forskellige pollen- og nektarrige plantearter pr. m² senest 30. april. Den udsåede blomsterblanding skal udgøre mindst 50 pct. af plantedækket på arealet. Arealet skal bestå af en blomsterblanding, der ikke bruges til produktion. Korn, græs og majs er ikke nektarproducerende og falder derfor ikke ind under kategorien pollen- og nektarproducerende plantearter. De indgår derfor ikke i beregningen af plantedækket til bestøverbrak, der derfor skal have et plantedække, som ikke overvejende (over 50 pct.) består af disse arter. Du skal bruge plantearter, som står på den særlige planteartsliste for bestøverbrak. Se tabel 6.1. Det er angivet i tabellen, om de enkelte plantearter er enårige eller flerårige med hensyn til blomstringsperioden-

Uanset om blomsterne er tilsået eller naturligt fremvoksende, skal der være mindst tre forskellige arter tilstede som er pollen- og nektarproducerende. Hvis der sker naturlig tilvækst af fremvoksende urter og græsmarksplanter, der ikke er pollen- og nektarproducerende, må de ikke være dominerende på arealet. Anvendes f.eks. kløver i flere varianter i blandingen, så betragtes disse som én planteart, hvorfor der også skal være andet en kløver tilstede, som udgør en lige stor andel som kløverplanterne.

Ligesom for blomsterbrak vil arealer med bestøverbrak være undtaget fra forpligtelsen om årlig afslåning i både etableringsåret og det efterfølgende ansøgningsår. Du skal dog være opmærksom på, at arealer med bestøverbrak til enhver tid af året (begge år) har et plantedække bestående af en blomsterblanding eller af planterester, der indikerer, at der har været en blomsterblanding, som opfylder forpligtelserne for bestøverbrak. Ved behov må du gerne afpudse din bestøverbrakjmark i både etableringsåret og det efterfølgende ansøgning, men du må ikke fjerne det afslåede plantemateriale. Hvis du efter det andet år igen ønsker at have en bestøverbrakmark, skal du på ny udføre en ny jordbehandling og iså en blomsterblanding, hvorefter det toårige aktivitetskrav gælder på ny.

Du opretholder grundbetaling, hvis du anvender bestøverbrak landbrugsmæssigt. Det vil sige, hvis du eksempelvis slår arealet, men du kan ikke anvende til at opfylde GLM 8 eller under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed.

Vær opmærksom på, at hvis du vælger mere end én art af kløver, skal der også indgå mindst to arter fra listen, som er forskellige fra kløver. Man må ikke så korn, raps, majs, kløver eller græs i renbestand eller en blanding af disse.

TABEL 6.1. Blomstringsperiode for plantearter

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Sæson	Varighed
Svinenød	<i>Conopodium majus</i>	Jun-jun	Flerårig
Vild gulerod	<i>Daucus carota</i>	Jul-aug	Toårig
Boghvede	<i>Fagopyrum esculentum</i>	Jul-aug.	Enårig
Engstorkenæb	<i>Geranium pratense</i>	Jul-aug.	Flerårig
Pyrenæisk storkenæb	<i>Geranium pyrenaicum</i>	Jun-sep.	Toårig
Almindelig hør	<i>Linum usitatissimum</i>	Jun-aug	Enårig
Moskus-katost	<i>Malva moschata</i>	Jul-sep.	Flerårig

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Sæson	Varighed
Svinenød	<i>Conopodium majus</i>	Jun-jun	Flerårig
Kransblomstret katost	<i>Malva verticillata</i>	Jul-sep	Toårig
Gul sennep	<i>Sinapis alba</i>	Jun-sep.	Enårig
Agersennep	<i>Sinapis arvensis</i>	Jun-okt.	Enårig
Vild kørvel	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Maj-jul	Flerårig
Kommen	<i>Carum carvi</i>	Maj-jun.	Toårig
Brunelle	<i>Prunella vulgaris</i>	Jul-aug.	Flerårig
Hjulkrone	<i>Borago officinalis</i>	Jun-aug	Enårig
Almindelig honningurt	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	Jun-sep	Enårig
Rundbælg	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Jun-aug.	Flerårig
Humlesneglebælg	<i>Medicago lupulina</i>	Maj-sep	Toårig
Markstenkløver	<i>Melilotus officinalis</i>	Jul-sep	Toårig
Foderesparsette	<i>Onobrychis viciifolia</i>	Jun-aug.	Flerårig
Musevikke	<i>Vicia cracca</i>	Jun-aug.	Flerårig
Hvidkløver	<i>Trifolium repens</i>	Jun-sep	Flerårig
Alsike-kløver	<i>Trifolium hybridum</i>	Jun-aug	Flerårig
Havemorgenfrue	<i>Calendula officinalis</i>	Jul-sep	Enårig
Cikorie	<i>Cichorium intybus</i>	Jul-sep.	Flerårig
Grøn høgeskæg	<i>Crepis capillaris</i>	Jul-aug	Flerårig
Stivhåret borst	<i>Leontodon hispidus</i>	Jun-jul	Flerårig
Hvid okseøje	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Jun-jul	Enårig
Gul okseøje	<i>Glebionis segetum</i>	Jun-sep.	Enårig
Almindelig hulsvøb	<i>Chaerophyllum temulum</i>	Jun-jul	Toårig
Agersnerle	<i>Convolvulus arvensis</i>	Jun-sep.	Flerårig
Blod-kløver	<i>Trifolium incarnatum</i>	Jul-sep	Enårig
Kornblomst	<i>Centaurea cyanus</i>	Jun-sep	Enårig
Agersvinemælk	<i>Sonchus arvensis</i>	Jul-aug.	Flerårig
Almindelig merian	<i>Origanum vulgare</i>	Jun-sep.	Flerårig
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>	Maj-okt.	Flerårig
Stor knopurt	<i>Centaurea scabiosa</i>	Jul-sep.	Flerårig
Storblomstret kodriver	<i>Primula vulgaris</i>	Apr-maj	Flerårig
Blåhat	<i>Knautia arvensis</i>	Jun-sep.	Flerårig
Almindelig kællingetand	<i>Lotus corniculatus</i>	Jun-sep	Flerårig
Lucerne	<i>Medicago sativa</i>	Jul-sep	Flerårig
Almindelig røllike	<i>Achillea millefolium</i>	Jul-okt.	Flerårig
Mælkebøtte	<i>Taraxacum agg</i>	Apr-maj	Flerårig
Gul snerre	<i>Galium verum</i>	Jun-aug.	Flerårig
Farvegåseurt	<i>Anthemis tinctoria</i>	Jun-sep.	Flerårig

6.4.5 Omlægning af braklagte arealer

Hvis du skal omlægge dine brakarealer i ansøgningsåret, skal du være opmærksom på, om du overtræder andre regler.

Såfremt du foretager forberedende aktiviteter på et brakareal, erstatter det samtidigt aktivitetskravet om slåning. Du kan dog risikere, at arealet ikke længere kan betragtes som et brakareal afhængig af de forpligtelser, der følger for brak under andre krav og regler.

Hvis du vil etablere en tilskudsberettiget vårafgrøde det efterfølgende år, må du foretage jordbehandling på de datoer, som er angivet i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget.

Vær opmærksom på at hvis brakarealet anvendes til opfyldelse af GLM 8 eller indgår i bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, så må det ikke omlægges i hele kalenderåret.

[Læs med i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet](#)

Du har også mulighed for at omlægge dine brakmarker til en ikke-tilskudsberettiget afgrøde – f.eks. juletræer eller skovproduktion efter 25. oktober – og fortsat beholde grundbetaling for marken i ansøgningsåret.

Brak brugt til andre formål end grundbetaling

Brakmarker, som bliver brugt til et andet formål som f.eks. under GLM 8-kravet og bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, skal i hele kalenderåret forblive som brak. Det betyder, at du inden for kalenderåret ikke må omlægge til hverken vintersæd eller jordbehandle forud for vårsæd, og du må heller ikke anvende selektiv bekæmpelse af ukrudtsarter på nær bekæmpelse af den invasive art kæmpe-bjørneklo.

[Læs mere i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet](#)

[Læs mere i Vejledning om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed 2023](#)

[Læs mere i Vejledning om tilskud til målrettet kvælstofregulering](#)

[Læs mere i Vejledning om regler for pligtige og husdyrefterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag, planperioden 2022/2023](#)

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 2, nr. 1, om braklagt areal
- §§ 23, 24, 25 og 26 om braklagte arealer

6.5 Arealer med gartneriafgrøder og planteskolekulturer

Arealer, du dyrker med gartneriafgrøder og planteskolekulturer direkte i bundjorden, er tilskudsberettigede, uanset om du dyrker dem på friland eller under glas eller anden form for overdækning. For vækst- og drivhuse er mindstestørrelsen til marken 0,01 ha.

Det er et kriterie for at få tilskud, at der er kontakt mellem afgrødernes rodnet og den underliggende jord. Du skal indberette afgrøder, der ikke dyrkes i bundjord, med afgrødekode 545 'Potteplanter', 499 'Lukket system' eller 564 'Containerplads'.

Hvis du dyrker stiklinger og lignende, som du skal bruge i din egen bedrift, er arealerne kun tilskudsberettigede, hvis der er tale om stiklinger af planter, som er tilskudsberettigede, efter du udplanter dem.

Du kan ikke få tilskud for arealer med pyntegrønt, juletræer og frøproduktion til skovfrø. Hvis du dyrker juletræsplanter til udplantning med henblik på at sælge dem, er arealerne dog tilskudsberettigede. Juletræsplanterne til videresalg skal have jordkontakt for at være tilskudsberettigede. Ved kontrol vurderer vi, om du dyrker juletræsplanterne med henblik på videresalg.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 2, nr. 10, om definition af planteskole
- § 14 om skovdrift, klippegrønt, pyntegrønt, juletræer og frøproduktion
- § 16 om planteskoler med gartneriafgrøder

6.6 Arealer med industrihamp

Du kan modtage tilskud til landbrugsarealer med industrihamp, hvis du opfylder følgende kriterier og forpligtelser:

- Dit areal med industrihamp skal mindst være på 0,3 ha, eller udgøre 0,3 ha i sammenhæng med andre tilskudsberettigede marker.
- Du skal så og dyrke industrihampeafgrøder fra certificerede industrihampefrø, hvor tetrahydrocannabinol (THC) indholdet maksimalt er 0,2 pct på de indberettede arealer.
- Du skal oplyse os om, hvilken udsædsmængde (kg pr. ha) og type industrihampefrø, du bruger på hver enkelt mark. Disse kan vælges i fællesskemaet på siden Markplan og grundbetaling ud for marken indberettet med industrihamp.
- Vi skal modtage samtlige originale certificeringsmærkesedler fra emballagen på udsæden senest 30. juni i tilskudsåret 2023, hvor du søger tilskud til industrihamp. Vi kan ikke godkende kopier eller scannede certificeringsmærkesedler.
- Du må tidligst høste dine marker med industrihamp 10 dage efter blomstringens afslutning.

[Læs mere i Vejledning til ansøgning om tilladelse til at dyrke industrihamp 2023.](#)

6.6.1 Tilladelse til at dyrke industrihamp

Det er et nationalt krav, at du skal søge og få tilladelse til at dyrke industrihamp i Danmark. Det gælder, uanset om du søger tilskud til arealet eller ej. Du skal søge tilladelsen hos os, og den gælder for ét år ad gangen.

Et skema til brug for ansøgning om tilladelse til at dyrke industrihamp, som du skal sende til os, finder du på vores hjemmeside. Du kan klikke på linket nedenfor:

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt:

- § 4, stk. 2, om arealer med industrihamp i [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#)
- Art. 4, stk. 4 i forordning (EU) 2021/2115 (CAP-planforordningen)
- § 4 i bekendtgørelse om euforiserende stoffer, nr. 2446 af 12. december 2021
- Art. 8, stk. 3, litra i) i forordning (EU) 2022/1173 (gennemførelsesbestemmelserne)

6.7 Arealer med permanente afgrøder

En permanent afgrøde er en afgrøde, der kan holdes ude af omdriften i mere end fem år, og som giver udbytte i flere år. Det kan f.eks. være frugttræer, bærbuske, lavskov, elefantgræs og røgræs, der bliver dyrket på det samme areal i fem år eller mere. Det kan også være f.eks. rabarber, der på grund af dyrkningsformen holdes ude af omdriften.

At arealer med permanente afgrøder er drevet landbrugsmæssigt med henblik på produktion vil sige, at du skal holde arealet i en god plantagemæssig stand, der sikrer, at hovedafgrøden ikke hæmmes væsentligt af ukrudt og opvækst af buskads. Arealerne skal fremstå som vedligeholdte, dyrkede arealer og må ikke ligge som natur eller vildnis.

Hvis der ved kontrol opstår tvivl om, hvorvidt dit areal er drevet landbrugsmæssigt, kan du fremvise dokumentation for beplantning af arealet (kvittering for indkøb af planter) eller dokumentation for salg af afgrøder.

6.7.1 Forpligtelser for lavskov

Lavskov er arealer tilplantet med alle arter inden for følgende slægter: hassel, løn, ask, avnbøg, birk, el, eg, elm, lind, kastanje, almindelig bøg, valnød, pil og poppel samt kirsebær med undtagelse af glansbladet hæg, der er invasiv i Danmark.

Du kan plante lavskovsarterne i blandinger eller i renbestand. Andre arter end de nævnte betragter vi ikke som en del af afgrøden på arealet med lavskov.

TABEL 6.2. Du kan bruge disse afgrødekoder

Type	Afgrødekode
Blandinger af alle lavskovsarter eller renbestand af slægterne hassel, løn, ask, avnbøg, birk, eg, elm, lind, kastanje, almindelig bøg og valnød samt kirsebær med undtagelse af glansbladet hæg, der er invasiv i Danmark.	591 'Lavskov'
Pil i renbestand	592 'Pil'
Poppel i renbestand	593 'Poppel (0-100 andre træer pr. ha)' eller 599 'Poppel (100-400 andre træer pr. ha)
El i renbestand	594 'El'

Arealer med lavskov er kun tilskudsberettigede, hvis du driver dem landbrugsmæssigt med henblik på stævning. Lavskovsarealer skal være dyrket efter almindelig dyrkningspraksis. Det betyder, at arealet ikke må fremstå som et udyrket areal, der ikke er holdt ved lige, eller som natur eller vildnis. Arealet skal vedligeholdes som en plantage.

En mark skal være på mindst 0,30 ha og mindst 7,5 meter i bredden. En mark med lavskov kan ikke regnes for sammenhængende med andre tilskudsberettigede marker end lavskov for at komme over 0,30 ha.

På arealer med lavskov beplantet med poppelarter kan der være op til 400 andre træer og buske på over én meter i højden ud over poppelarterne.

Må du have dyr og andre træer på dit areal med lavskov?

Du må gerne have dyr gående under dine lavskovstræer. Dog må dyrene ikke beskadige træerne, så træerne dør og derfor påvirker antallet af planter i din lavskov. Du kan læse mere om landbrug med blandet produktion i afsnit 6.8 Skovlandbrug.

6.7.1.1 Forpligtelser for stævning

Du skal stævne (høste) træerne på arealer med pil i renbestand eller blandinger af lavskovsarter senest ved udgangen af det tiende år efter etableringen eller seneste stævning. Etableringsåret eller stævningsåret medregnes i den tiårige omdriftsperiode.

Du skal stævne beplantninger af poppelarter mindst hvert 20. år. Den 20-årige omdriftsperiode gælder for beplantningerne med poppelarter, der er etableret eller stævnet i 2011 eller senere. Etableringsåret eller stævningsåret medregner vi i den 20-årige omdriftsperiode.

Forpligtelser om stævning gælder også for arealer med lavskov, som du køber eller forpagter i løbet af den 10- eller 20-årige periode.

Hvis du i 2023 tegner en mark ind, der overlapper med et areal med korttemaet 'Lavskov 2022', henter vi årstal for, hvornår din lavskov er plantet eller senest stævnet til din markplan sammen med marken. Du skal kun ændre årstallet i fællesskemaet, hvis du har stævnet arealet, siden du sendte sidste års fællesskema.

Eksempel: Beplantninger med pil i renbestand eller blandinger af lavskovsarter

Et areal med pil i renbestand eller blandinger af lavskovsarter, der senest er stævnet i 2014, skal stævnes inden 31. december 2023. Stævningsåret tæller med i beregningen af de 10 år.

Eksempel: Beplantninger med poppelarter

Et areal, der er tilplantet med poppelarter i 2011, skal stævnes inden 31. december 2030. Tilplantningsåret tæller med i beregningen af de 20 år.

6.7.1.2 Forpligtelser for antal træer pr. ha

Arealer med lavskov skal altid bestå af mindst 8.000 godkendte planter pr. ha. For poppel i renbestand er forpligtelsen mindst 1.000 planter pr. ha. Plantetæthedensforpligtelsen skal overholdes med levende planter.

Planterne skal være jævnt fordelt over hele arealet. Områder med udgåede træer på mere end 100 m² er ikke tilskudsberettigede. Antallet af planter skal være overholdt i hele kalenderåret. Hvis der er planter, der går ud, skal du straks genetablere lavskoven, så arealet fortsat lever op til forpligtelsen om antal planter pr. ha.

6.7.1.3 Forpligtelse for arbejdsareal og anlæg af spor og gange

På arealer indberettet som lavskov må der være arbejdsarealer i form af kørespor og gange. De må højst udgøre 20 procent af arealet.

Hvis der er kørespor og gange på arealet, skal antallet af planter være højere på den tilplantede del for at opfylde forpligtelsen om mindst 1.000 eller 8.000 planter pr. ha.

Eksempel

Du har 2,00 ha mark med lavskov tilplantet med pil, som du søger tilskud til. På de 2,00 ha kan du nøjes med at tilplante de 1,60 ha og lade resten være ubefæstede kørespor og gange. Der skal dog stadig være mindst 8.000 planter pr. ha på hele arealet, hvilket betyder, at du på de 1,60 ha skal have mindst 16.000 planter i alt.

6.7.2 Forpligtelse for frugttræer og -buske

Hvis du har landbrugsarealer med frugttræer og -buske, skal det være tydeligt, at det er drevet plantagemæssigt. Det betyder, at træerne og buskene skal fremstå som en plejet kultur i veldefinerede rækker, der muliggør pleje af træerne og buskene og høst af afgrøden.

Imellem rækkerne af frugttræer eller bærbuske må du gerne etablere græs, urter eller blomster for at tiltrække nyttedyr og fugle til at bekæmpe skadedyr og for at øge biodiversiteten. Det må du så længe, det ikke hindrer den plantagemæssige drift af arealet.

Læs eventuelt mere i afsnit 5.4.7 om Veje, kørespor og trampestier.

Arbejdsarealer må som udgangspunkt ikke udgøre mere end 20 procent af din plantage.

6.7.3 Forpligtelse for røgræs

Hvis du har landbrugsarealer med røgræs, er de kun tilskudsberettigede, hvis de drives landbrugsmæssigt, og formålet med arealerne er høst og afsætning af afgrøden til f.eks. energiformål, fiberproduktion eller som tækkemateriale. Du kan bruge røgræs som paludikultur. Se afsnit 6.9.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 2, nr. 5 og 8, om definitioner af lavskov og permanente afgrøder
- § 6, stk. 4, om sammenhængende arealer
- § 11, stk. 1, nr. 3 og stk. 2 om forpligtelse om antal træer og buske i lavskov og lavskov beplantet med poppelarter
- § 17 om arealer med elefantgræs og røgræs
- § 32 om permanente afgrøder
- § 33, stk. 1-6, om forpligtelser for lavskov

6.8 Skovlandbrug

Skovlandbrug omfatter almindeligvis dyrkning af træer og/eller buske i kombination med traditionelle landbrugsafgrøder, i rotation eller i mere vedvarende drift, herunder græsarealer og hold af dyr på fri-land.

Fra 2023 kan du få grundbetaling til en samlet mark med frugt, bær eller nødder i kombination med mindst én anden afgrøde – dog ikke lavskov eller brak. Du kan læse mere om, hvad du skal være opmærksom på med denne nye tilskudsberettiget landbrugsaktivitet i de kommende afsnit.

Hvis du ønsker at have andre træer end frugt, bær og nøddetræer og buske i dit skovlandbrug, er det også en mulighed. Du kan se en samlet oversigt over, hvordan det er muligt at få tilskud til landbrugsarealer med træer og buske i afsnit 6.8.6.

6.8.1 Hvilke afgrøder må være på arealet?

I tabel 6.3 kan du se, hvilke frugt, bær og nødder som godkendes. Du må gerne have en blanding af flere arter fra listen.

Den eller de afgrøder på skovlandbrugsmarken, som ikke består af frugt, bær eller nødder, kan f.eks. være afgrøder i omdrift (f.eks. korn eller grøntsager), permanente afgrøder (f.eks. rabarber eller asparges), græs i omdrift eller permanent græs (der må gerne være dyrehold på).

TABEL 6.3. Godkendte træer og buske med frugt, bær og nødder på arealer med skovlandbrug

Dansk navn	Videnskabeligt navn
Alle arter inden for <i>Prunus</i> -slægten (f.eks. blomme, kirsebær, kræge, slåen) dog ikke glansbladet hæg.	<i>Prunus</i> , dog ikke <i>Prunus serotina</i>
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i> eller <i>Vaccinium corymbosum</i>
Brombær	<i>Rubus plicatus</i> eller <i>Rubus fruticosus</i>
Bærmispel	<i>Amelanchier laevis</i> eller <i>Amelanchier alnifolia</i>
Hassel	<i>Corylus avellana</i> eller <i>Corylus maxima</i>
Havtorn	<i>Hippophae rhamnoides</i>
Hindbær	<i>Rubus idaeus</i>
Hjertenød	<i>Jugland cordiformis</i>
Hunderose	<i>Rosa canina</i>
Hyld	<i>Sambucus nigra</i>
Japan kvæde	<i>Chaenomeles speciosa</i> eller <i>Chaenomeles speciosa x japonica</i>
Kastanje (ægte)	<i>Castanea sativa</i> eller <i>Castanea crenata</i>
Morbær	<i>Morus spp.</i>
Pærer	<i>Pyrus communis</i>
Ribs	<i>Ribes rubrum</i>
Rønnebær	<i>Sorbus aucuparia</i>
Solbær	<i>Ribes nigrum</i>
Stikkelsbær	<i>Ribes uva-crispa</i>
Surbær	<i>Aronia – melanocarpa</i>
Tranebær	<i>Vaccinium macrocarpon</i>
Trækvæde	<i>Cydonia oblonga</i>

Dansk navn	Videnskabeligt navn
Alle arter inden for <i>Prunus</i> -slægten (f.eks. blomme, kirsebær, kræge, slåen) dog ikke glansbladet hæg.	<i>Prunus</i> , dog ikke <i>Prunus serotina</i>
Tyttebær	<i>Vaccinium vitis – idaea</i>
Valnød (almindelig)	<i>Juglans regia L.</i>
Vindrue eller spisedrue	<i>Vitis ssp.</i>
Æbler	<i>Malus domestica</i>

6.8.2 Hvordan skal arealet være indrettet?

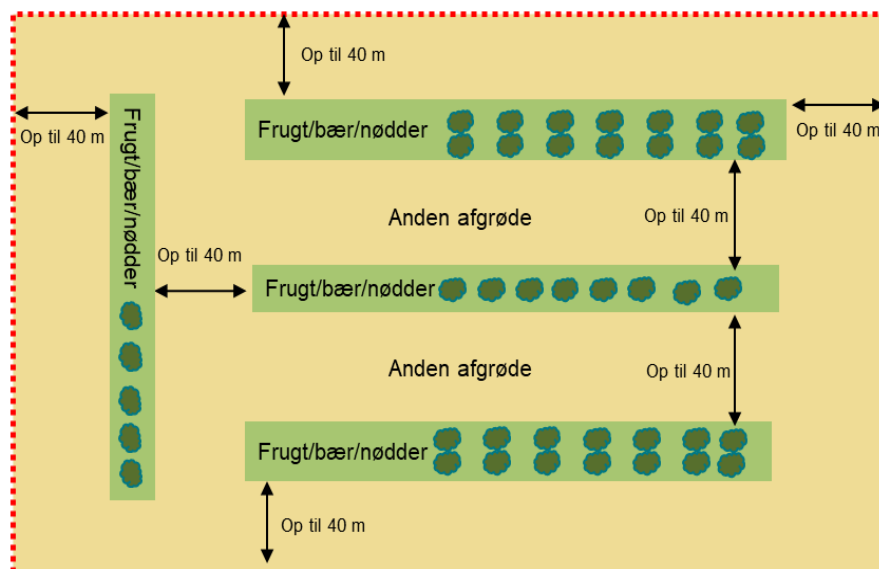
For at sikre, at der er tale om skovlandbrug, og ikke skov eller en frugtplantage, er det nødvendigt, at der er tilstrækkelig afstand mellem træerne til at sikre, at den anden afgrøde mellem træerne kan etableres og dyrkes. Af denne grund er der en række forpligtelser, der skal overholdes.

Der skal på en mark med skovlandbrug være over 100 træer eller buske med frugt, bær eller nødder pr. ha. Træer eller buske med frugt, bær eller nødder skal stå i rækker. Rækkerne må gerne stå enkeltvis, men må også gerne være samlet i bælte bestående af højst tre rækker. Imellem bælteerne dyrker du den eller de andre afgrøder, du ønsker, skal indgå i skovlandbrugsmarken.

Der er ikke en forpligtelse om, hvor kort afstand der må være imellem bælteerne af godkendte træer og buske. Hvis du ikke dyrker en anden afgrøde mellem de godkendte træer og buske, vil vi dog betragte arealet som en ren frugtplantage og ikke som skovlandbrug. Det kan have betydning for, hvilken gødningsnorm arealet har.

Du er forpligtet til at sikre, at der højst er 40 meter fra kanten af en mark til bælteerne med træer og buske og op til 40 meter imellem bælteerne med træer og buske. Se figur 6.1 for et eksempel på en illustration af skovlandbrug.

FIGUR 6.1. Eksempel på skovlandbrug

6.8.3 Hvilke aktivitetskrav gælder på arealer med skovlandbrug?

Der gælder de samme forpligtelser for vedligehold af arealer med træer og buske med frugt, bær eller nødder på arealer med skovlandbrug, som der gælder for permanente afgrøder. Det vil sige, at du skal vedligeholde træer og buske på arealet med frugt, bær og nødder i en god plantagemæssig stand, der sikrer, at træerne og buskene ikke hæmmes væsentligt af ukrudt og opvækst af buskads.

Du kan læse mere i afsnit 6.7.

At holde arealet i god plantagemæssig stand betyder også, at et eventuelt husdyrhold, der går på disse marker, ikke i væsentlig grad må beskadige træer og buske med frugt, bær og nødder.

De arealer på skovlandbrugsmarken, som du dyrker med anden afgrøde end frugt, bær og nødder, skal opfylde aktivitetskrav i overensstemmelse med den dyrkede afgrøde. Det betyder, at dyrker du afgrøder i omdrift, så gælder samme forpligtelser, som gælder for marker med afgrøder i omdrift.

Vær opmærksom på, at hvis du dyrker afgrøder i omdrift i dit skovlandbrug, så er disse afgrøder omfattet af GLM 7 om krav om årlig rotation på en bedrifts omdriftsarealer.

[Læs mere i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet](#)

6.8.4 Hvordan indberetter jeg arealet i fællesskemaet?

Arealer med tilskudsberettiget skovlandbrug indberetter du med en afgrødekode for skovlandbrug. Der er følgende fire afgrødekoder til skovlandbrug. Se tabel 6.4.

TABEL 6.4. Afgrødekoder til skovlandbrug

Nummer	Navn	Beskrivelse
482	Skovlandbrug med permanent græs	Areal med permanent græs i kombination med godkendte træer
483	Skovlandbrug med græs i omdrift	Areal med græs i omdrift i kombination med godkendte træer
484	Skovlandbrug med omdriftsafgrøder	Areal med afgrøder i omdrift i kombination med godkendte træer
485	Skovlandbrug med permanente afgrøder	Areal med permanente afgrøder i kombination med godkendte træer

Hvis din mark ikke passer med en af de fire afgrødekoder, men har afgrøder, som svarer til en kombination af flere af de fire afgrødekoder, skal du dele din mark op i flere marker. Det vil f.eks. sige, at hvis du på din mark både et areal, hvor du har kombineret træer med f.eks. en omdriftsafgrøde, og på samme mark et areal, hvor du har kombineret træer med permanent græs, må du dele marken op i to marker og indberette med de korrekte af de ovenstående afgrødekoder. Se Bilag 1: Afgrøder i kombination med skovlandbrug.

6.8.5 Ikke-produktive elementer og arealer kan udlægges på arealer med skovlandbrug

Ligesom på alle andre landbrugsarealer kan du udlægge ikke-produktive elementer og arealer på dine marker med skovlandbrug. I beregningen af ikke-produktive elementer og arealer vil skovlandbrugs-træer, som netop er produktionstræer, ikke indgå som ikke-produktive træer. Det vil sige, at du også gerne må have op til 100 ikke-tilskudsberettigede, spredte træer pr. ha.

Derudover må der på marker med tilskudsberettiget skovlandbrug gerne være ikke-produktive elementer i form af f.eks. småbiotoper, som du enten udlægges under grundbetalingen, søger ekstra tilskud til

under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed eller bruger i opfyldelsen af 4 pct. kravet under GLM 8.

[Du kan læse mere i Vejledning om konditionalitet - Miljøområdet](#)

[Du kan læse mere i Vejledning om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed 2023](#)

For arealer med skovlandbrug, hvor der indgår permanent græs, gælder reglerne om markblokkens tilskudsprocent for de arealer med træer, som ikke er en del af skovlandbrugsafgrøden. Læs mere i afsnit 6.3.2

6.8.6 Oversigt over muligheder for tilskud til forskellige typer af skovlandbrug

I de forrige afsnit har der været fokus på skovlandbrug, der består af frugt, bær og nøddetræer og buske i rækker. Det er vigtigt, at du er opmærksom på, at der også er andre måder at få tilskud til træer og buske på alle landbrugsarealer.

Du kan se en oversigt over muligheder for tilskud til forskellige typer af træer og buske på alle landbrugsarealer her.

TABEL 6.5 Muligheder for grundbetaling til træer og buske på landbrugsarealer

Type af skovlandbrug	Hvordan skal du indberette det?	Hvor kan du læse mere?
Tilskudsberettiget skovlandbrug er dyrkning af frugt, bær eller nødder i kombination med mindst én anden afgrøde – dog ikke lavskov eller brak	Med specifikke afgrødekoder	Afsnit 6.8.1 til og med afsnit 6.8.5
Småbiotoper – mulighed for tilplantning af ikke-produktive elementer som eksempelvis træer og buske	Du skal egne småbiotoper ind samme sted, som du tegner dine marker ind i Internet Markkort	Afsnit 6.10
Hold af dyr på arealer med lavskov	Med specifikke afgrødekoder for lavskov	Afsnit 6.7.1
100 enkeltstående træer og buske per ha samt klynger af træer og buske på op til 100 m ²	Skal ikke tegnes ind eller indberettes på anden vis	

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 2, nr. 11, om definition af skovlandbrug
- §§ 34 og 35 om skovlandbrug

6.9 Paludikultur

Paludikultur omfatter dyrkede arealer under vand, som du bruger landbrugsmæssigt ved at udføre landbrugsaktiviteter. Som regel vil det være tale om flerårige permanente afgrøder i form af rørgræs,

men det kan også være et areal med græs, der vådhøstes. Det er en forpligtelse, at du dyrker en landbrugsafgrøde på arealet, som du enten slår eller høster. Vi giver derved tilskud til arealer med f.eks. græs, der står under vand, så længe du udfører landbrugsaktiviteter.

Du skal indberette dine arealer med paludikultur med afgrødekode 597, hvis du dyrker rørgræs, med afgrødekode 362, hvis du dyrker paludikultur med omdriftsgræs, og med afgrødekode 363, hvis du dyrker paludikultur med permanent græs.

Du skal sikre dig, at dine arealer med paludikultur får udført en landbrugsaktivitet i perioden 15. marts til og med 25. oktober eller 1. juni til og med 25. oktober for arealer med permanent græs. Hvis det ikke er muligt at udføre en landbrugsaktivitet indenfor denne periode, betragtes arealet som et naturareal. Se også afsnit 5.4.6 om Permanent vandlidende arealer.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 21 om paludikultur

6.10 Småbiotoper

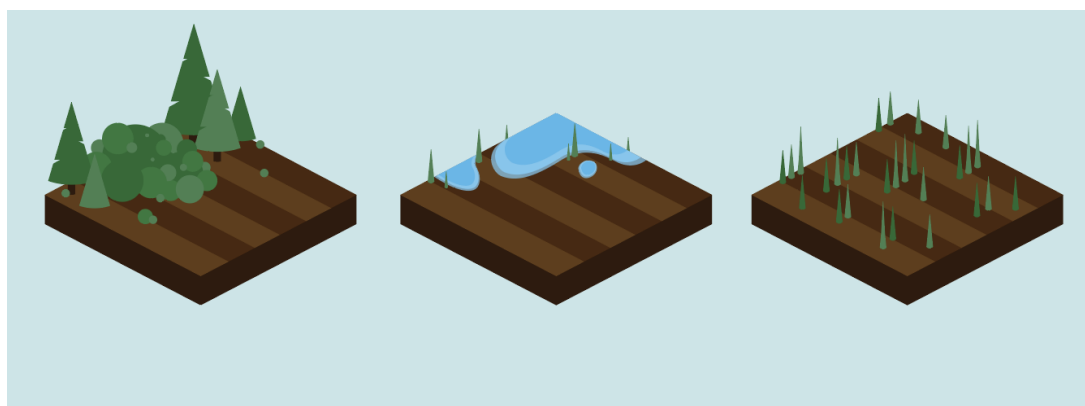
Småbiotoper har til formål at beskytte og forbedre levevilkår for biodiversitet, såsom markens vilde dyr, insekter og planter inden for landbrugsmarken, og kan være med til at skabe en naturlig sammenhæng til naturarealer uden for marken. Du bestemmer selv, hvor på marken du vil placere småbiotopen, og hvilket formål du vil bruge småbiotopen til.

Vær opmærksom på ikke at forveksle en småbiotop med et markkrat. Læs mere i afsnit 6.11 Markkrat.

6.10.1 Hvad er en småbiotop?

En småbiotop er et område på en tilskudsberettiget landbrugsmark, som du kan holde uden en landbrugsaktivitet i hele kalenderåret. En småbiotop kan f.eks. være uslået græs, som er aktivt tilplantet med træer og buske eller etableret som et vildt- og bivenligt tiltag. Småbiotoper kan også være våde områder, herunder områder udgravet som et vandhul, og områder, der er holdt urørt (overladt til en naturlig succession). Det kan også være en kombination af disse.

Figur 6.2: Eksempler på en småbiotop der hhv. består af opvækst af træer og buske, består af våde områder eller består af højt græs.

Du bestemmer selv varigheden af den enkelte småbiotop på din mark, der kan være etårig eller flerårig.

Småbiotop

En småbiotop kan f.eks. opstå på baggrund af sidste års blomsterbrakmark. Du kan også overveje at placere din småbiotop, så den kan fungere som buffer mellem din produktionsmark og f.eks. et skovbryn udenfor markblokken, eller som i forlængelse af et eksisterende markkrat indenfor markblokken.

6.10.1.1 Generelt for småbiotoper

Samme mark må gerne indeholde flere småbiotoper af forskellige typer, ligesom samme mark også må indeholde småbiotoper, der opfylder forskellige formål. Se tabel 6.5. Det er ikke muligt at tilføje småbiotoper efter ændringsfristen.

Du skal være opmærksom på, at forekomsten af flere småbiotoper på samme mark ikke tilsammen må medføre, at de bliver dominerende på marken, så arealet ikke længere hovedsageligt anvendes landbrugsmæssigt. Småbiotoper må derfor ikke være større end 1 ha, og hvis du udlægger flere småbiotoper på samme mark, skal der være mere end 5 meter mellem dem. Samtidig må småbiotoperne ikke udgøre mere end 20 pct. af markens areal. Dog må småbiotoper, der indgår i opfyldelsen af GLM 8 udgøre op til 50 pct. af markens areal, og småbiotoper, der udlægges under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed må udgøre en hel mark.

Småbiotoper under grundbetaling må derfor ligge ud over de småbiotoper, du udlægger i forbindelse med GLM 8 eller bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, hvor småbiotoper under grundbetaling højst må udgøre 20 pct. af markens areal.

TABEL 6.5. Du kan bruge småbiotoper til tre forskellige formål (kortfattet).

Ordning	Størrelse	Placering	Andel af mark	Aktivitet	Varighed
Grundbetaling	Mellem 0,01 og 1 ha	Alle arealtyper	Op til 20 pct. af mark	Alle aktiviteter kan accepteres	Kan fortrydes i løbet af kalenderåret
GLM 8-kravet	Mellem 0,01 og 1 ha	Arealer i om-drift	Op til 50 pct. af mark	Ingen aktivitet.	Hele kalenderåret
Bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed	Mellem 0,01 og 1 ha	Alle arealtyper	Op til en hel mark	Ingen aktivitet	Hele kalenderåret

[Du kan læse mere om GLM 8-kravet i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet](#)

[Du kan læse mere om bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed i Vejledning om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed 2023](#)

Småbiotoper er berettiget til tilskud under grundbetalingsordningen og har ingen kvælstofnorm. Under grundbetaling må du gerne bruge en småbiotop til produktion som f.eks. slåning, slæt, afgræsning eller dyrkning af en afgrøde, hvis du alligevel ønsker det i løbet af året. Det gælder dog ikke for småbiotoper, der indgår i opfyldelsen af GLM 8-kravet eller i bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed.

Der er en række fælles forpligtelser for alle småbiotoper:

- En småbiotop skal være mindst 100 m². Du skal ikke regne klynger af træer og buske under 100 m² ind som en småbiotop, fordi de almindeligvis er tilskudsberettigede til grundbetaling.
- Du skal tegne alle småbiotoper ind i kortlaget for småbiotoper i Internet Markkort (IMK).
- Der gælder en øvre arealgrænse for småbiotoperne på 1 ha, mens deres omfang af marken, som de ligger på, afhænger af formålet med småbiotopen.
- Der skal som minimum være fem meter mellem to separate småbiotoper.
- Et sammenhængende areal med ikke-produktive elementer må ikke være mere end 1 ha. Det vil sige småbiotoper, bræmmer, markkrat samt GLM-søer og fortidsminder. Der skal i dette tilfælde være 5 meter til et andet ikke-produktivt element eller en anden gruppe af ikke-produktive elementer.
- Småbiotoper er undtaget fra rydningspligten i driftsloven.

6.10.1.2 Det tidligere begreb 'vildt- og bivenlige tiltag' udgår

I 2014-2022 var der mulighed for at etablere ikke-produktionsrelaterede tiltag i form af lærkepletter, insektvolde, barjordsstriber og vildtstriber. Fra januar 2023 vil sådanne tiltag blive betragtet som en småbiotop og underlagt de generelle forpligtelser for småbiotoper.

Har du i 2022 eller tidligere etableret et vildt- og bivenligt tiltag, vil du fra 2023 skulle tegne disse arealer ind som en småbiotop. De tidligere bredde- og størrelseskrav er fjernet, og du kan fra 2023 placere dem på alle arealtyper. Der er dog en begrænsning i forhold til GLM 8-kravet.

TABEL 6.6. Hvordan kan du bruge tidligere vildt- og bivenlige tiltag fra 2023?

Vildt- og bivenlige tiltag i 2022	Beskrivelse af tiltag i 2022	Kan tiltaget anvendes til opfyldelse af GLM 8 fra 2023?	Kan tiltaget være tilskudsberettiget til bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed fra 2023?	Kan tiltaget være berettiget til grundbetaling fra 2023?
Vildtstriber uden produktionsafgrøder	Striber i den enkelte mark, der er tilsået eller vedligeholdt med henblik på at gavne vildtet og biodiversiteten. Det er f.eks. striber tilsået med en vildtblanding af blomster og majs eller urørte striber med henblik på selvsåning/naturlig opvækst. Striberne må ikke udelukkende bestå af produktionsafgrøder: majs, raps, korn, græs og andet grøntfoder mv.	Ja, som en småbiotop ^{1,2}	Ja, som en småbiotop ^{1,2}	Ja, som en småbiotop ^{1,2}
Vildtstriber med produktionsafgrøder i ren bestand eller udelukkende en blanding af disse	en stribe på arealet tilsået med en vildtblanding bestående af f.eks. majs, hvede, græs og andet grøntfoder	Nej	Nej	Ja, som en småbiotop eller som en mark med en afgrødekode for produktionsafgrøden
Kortholdte vildtstriber	Et græsspor, der holdes slået helt kort gennem hele vækstsæsonen	Ja som en del af et brakareal ³	Ja som en del af et brakareal ³	Ja, som en del af en græsmark. Behøver ikke at blive tegnet ind som en småbiotop. Alternativt kan den indgå som en del af det i forvejen dyrkede areal. Ja som en del af et brakareal ³

Vildt- og bivenlige tiltag i 2022	Beskrivelse af tiltag i 2022	Kan tiltaget anvendes til opfyldelse af GLM 8 fra 2023?	Kan tiltaget være tilskudsberettiget til bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed fra 2023?	Kan tiltaget være berettiget til grundbetaling fra 2023?
Vildtstriber uden produktionsafgrøder	Striber i den enkelte mark, der er tilsået eller vedligeholdt med henblik på at gavne vildtet og biodiversiteten. Det er f.eks. striber tilsået med en vildtblanding af blomster og majs eller urørte striber med henblik på selvsåning/naturlig opvækst. Striberne må ikke udelukkende bestå af produktionsafgrøder: majs, raps, korn, græs og andet grøntfoder mv.	Ja, som en småbiotop ^{1,2}	Ja, som en småbiotop ^{1,2}	Ja, som en småbiotop ^{1,2}
Insektvolde	En insektvold er en lille jordvold, som f.eks. er skabt ved at pløje to furer sammen. Du kan tilså insektvolden med f.eks. blomstrende og frøsættende flerårige urter.	Ja, som en småbiotop ^{1,2}	Ja, som en småbiotop ^{1,2}	Ja, som en småbiotop ^{1,2}
Lærkepletter	Udyrkede pletter i en mark, hvor der ikke er tilsået en afgrøde, men hvor plantedækket kan være naturligt fremspiring.	Ja, som en småbiotop ^{1,2}	Ja, som en småbiotop ^{1,2}	Ja, som en småbiotop ^{1,2}
Barjordsstriber	Arealer, som holdes 'sorte', dvs. fri for planter hele året. Striberne kan give tørremuligheder for agerlandets vildt.	Nej	Nej	Ja, som en del af en mark som eksempelvis en mark med græs eller korn uanset om det anmeldes som småbiotop eller ej.

¹ Småbiotoper skal under alle ordninger minimum være 100 m² store.

² Småbiotoper skal tegnes ind i Internet Markkort samme sted, som hvor du tegner dine marker ind. Så længe arealet er tegnet ind som en småbiotop, må du aktivt tilplante noget hvert år. Det centrale er, at det, der plantes, ikke kan anvendes produktionsmæssigt.

³ Kan anvendes som en del af et brakareal forudsat, at plantedækket ikke slås i forbudsperioden fra den 1. maj til den 31. juli og det afslåede plantemateriale ikke fjernes fra marken. Hvis arealet slås i forbudsperioden omdøbes arealet til et græsareal og vil være berettiget til grundbetaling alene.

Læs mere i Vejledning for konditionalitet - Miljøområdet og i Vejledning om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed.

[Læs vejledning om konditionalitet - Miljøområdet](#)

[Læs vejledning om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed.](#)

6.10.2 Småbiotoper i grundbetalingsordningen

Fra 2023 kan du vælge at undlade at udføre landbrugsaktiviteter på op til 20 pct. af dine tilskudsberettigede arealer ved at registrere og indtegne områderne som småbiotoper. Gennem fraværet af landbrugsaktiviteter kan områder med småbiotoper med tiden bestå af uslået græs, opvækst af træer og buske, våde områder m.v. til gavn for biodiversiteten eller tilplantede træer og buske.

Der er ikke krav til præcis indtegnelse for småbiotoper, der indgår i grundbetaling, så længe du sikrer dig, at de ikke udgør mere end 20 pct. af marken og ikke er større end 1 ha. En småbiotop under grundbetaling må gerne indtegnes større, end den egentlig er, men ikke omvendt. Der gælder dog

krav om mere præcis indtegning af småbiotoper, hvis du anvender dem til opfyldelse af GLM 8 eller bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed.

Småbiotoper kan f.eks. være områder på marken, som du er usikker på, om du kan udføre en landbrugsaktivitet på, fordi området kan blive meget vådt i perioder med meget regn. Det kan også være ukurante områder på marken, du har svært ved at komme til med din landbrugsmaskine, som du kan undlade at dyrke.

Du må gerne udføre landbrugsaktiviteter inden for de småbiotoper, som du indmelder under grundbetalingen, men området har ingen kvælstofnorm, uanset om du dyrker småbiotopen eller ej.

Du har mulighed for at blive fritaget fra aktivitetskravet på de områder, som du registrerer som småbiotoper i kortlaget for småbiotoper. Du skal stadigvæk udføre landbrugsaktiviteter på resten af arealet.

Du kan udlægge småbiotoper på alle dine arealer uanset arealtype (omdriftsarealer, permanent græs og permanente afgrøder). Det er dog en forpligtelse, at en småbiotop ikke udgør mere end 1,00 ha og er placeret mindst fem meter fra en anden småbiotop og ikke udgør mere end 20 pct. af markens areal.

Vær opmærksom på, at hvis du også bruger dine småbiotoper til at opfylde GLM 8-kravet eller bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, må du ikke anvende dine småbiotoper til produktion eller udføre landbrugsaktiviteter på dem i hele kalenderåret. Vær også opmærksom på, at der gælder andre forpligtelser til småbiotopernes omfang af marken.

[Læs mere i Vejledning om konditionalitet - Miljøområdet](#)

[Læs mere i Vejledning for tilskud til biodiversitet & bæredygtighed 2023](#)

6.10.3 Vær opmærksom på anden lovgivning, når du udlægger småbiotoper

Vi har ændret bestemmelserne i driftsloven, så arealer med småbiotoper op til 1,00 ha bliver undtaget fra rydningspligten. Du skal derfor ikke fjerne træer og buske, når de bliver mere end fem år gamle. Denne regel gælder så længe, du indberetter arealet som en småbiotop.

Småbiotoper på tilskudsberettigede landbrugsarealer er heller ikke omfattet af skovlovens bestemmelser, fordi opvækst af træer og buske inden for en småbiotop sker som følge af formålet med småbiotopen og ikke i forbindelse med skovproduktion. Hvis du vælger ikke at indberette en småbiotop længere og ønsker, at den bliver til skov, er du dog forpligtet til at indberette arealet til kommunen, og arealet vil udgå af det tilskudsberettigede areal til grundbetaling.

Hvis din småbiotop bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, vil du stadig kunne modtage grundbetaling til den. Vil du undgå, at din småbiotop med tiden bliver omfattet af naturbeskyttelsesloven, kan du indberette din småbiotop med permanent genopdykningsret til din kommune, så du får mulighed for at bringe arealet ind i driften igen, uanset om arealet i mellemtiden bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Du skal være opmærksom på anden lovgivning, der eventuelt kan medføre, at du ikke må udlægge småbiotoper på dine arealer. Det kan f.eks. være arealer, der allerede er omfattet af naturbeskyttelsesloven, og som derfor ikke må gro til med træer og buske.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 2, nr. 12, om definition af småbiotoper
- § 2, nr. 13, d, om definition af tilskudsberettigede arealer
- § 19, stk. 1-4, om småbiotoper

6.11 Markkrat

Markkrat omfatter ikke-produktive elementer, der findes på tilskudsberettigede arealer i 2022, og som ikke er berettiget til grundbetaling i 2022. Markkrat er dermed eksisterende ikke-produktive elementer til forskel for småbiotoper, der er nye elementer.

Et markkrat er et ikke-produktivt element, der består af mindst 75 pct. træer og buske, og som er mellem 0,01 ha til 0,5 ha stort.

Du kan som udgangspunkt ikke modtage grundbetaling til markkrat, men hvis du bruger markkrattet til at opfylde GLM 8-kravet som et ikke-produktivt element, bliver markkrattet tilskudsberettiget til grundbetaling.

[Læs mere i Vejledning om konditionalitet - Miljøområdet](#)

6.11.1 Hvornår er et markkrat tilskudsberettiget til grundbetaling?

Følgende kriterier gælder for, at et markkrat bliver tilskudsberettiget til grundbetaling:

- Det skal være etableret senest 1. juni 2022, så det kan ses på luftfoto fra sommeren 2022 (SOP 2022 i IMK) og alle efterfølgende luftfotos, så længe der søges grundbetaling til arealet som markkrat.
- Det udgør et sammenhængende areal på mellem 0,01 ha og 0,5 ha.
- Det er dækket af mindst 75 pct. levende træer og/eller buske.
- Det er mindst 10 meter bredt på den korteste led.
- Det er helt omsluttet af 5 meter tilskudsberettiget omdriftsmark i 2022.
- Det ligger minimum 5 meter fra andre markkrat. Du må gerne tegne din småbiotop ind i direkte forlængelse af et markkrat og/eller mellem markkrattet og markkanten.
- Et sammenhængende areal med ikke-produktive elementer må ikke være mere end 1 ha. Det vil sige både småbiotoper, markkrat samt GLM-søer. Der skal i dette tilfælde være fem meter til et andet ikke-produktivt element eller en anden gruppe af ikke-produktive elementer, hvis de indgår i opfyldelsen af GLM 8.
- Det må ikke have været indberettet som lavskov i 2022.
- Det må gerne afgræsses, så længe du ikke beskadiger eller fjerner træer og eller buske.
- Er markkrattet først oprettet på det korrekte grundlag, så vil det fortsat være tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis det omkringliggende areal efterfølgende bliver permanent græs eller permanent afgrøde.

FIGUR 6.3. Placering af markkrat

I 2022 var det træ- og/eller buskbevoksede element ikke tilskudsberettiget til grundbetaling. I 2023 kan du få elementet registreret som et 'Markkrat', så du kan få grundbetaling til arealet, hvis det indgår i at opfylde GLM 8- kravet.

Du kan godt få oprettet et markkrat lige op til en GLM-sø eller GLM-fortidsminde, men du kan ikke få slettet en GLM-sø-polygon for at få oprettet en markkrat-polygon. Du kan heller ikke få oprettet et markkrat ved at ønske et hul i markkrattet til de dele af arealet, der ikke overholder forpligtelserne.

6.11.1.1 Markkrattet skal være omkranset af et tilskudsberettiget areal

Hvis markkrattet er omkranset af fem meter tilskudsberettiget omdriftsareal, og overholder de andre forpligtelser, så vil det kunne modtage grundbetaling. Det gælder også, hvis markkrattet er omkranset af en tilskudsberettiget småbiotop etableret i 2023 eller senere, så længe det samlede areal ikke bliver over 1 ha.

Hvis markkrattet hænger sammen med ikke-tilskudsberettigede arealer (f.eks. læhegn, søer, udyrkede striber, ikke-tilskudsberettigede græsarealer eller ikke-tilskudsberettigede veje) eller ligger mellem to forskellige arealtyper (f.eks. omdriftsareal op mod permanent græs eller permanente afgrøder), kan disse arealer ikke godkendes som markkrat.

Er markkrattet først oprettet på det korrekte grundlag, er markkrattet fortsat tilskudsberettiget, hvis du ændrer hele eller dele af arealet, som markkrattet er omkranset af, til en anden type (omdrift, permanent græs eller permanente afgrøder). Det gælder så længe, at markkrattet hovedsageligt er omkranset af tilskudsberettiget areal og overholder de andre forpligtelser. Markkrattet kan kun bruges til at opfylde GLM 8-kravet, hvis det er omkranset af en tilskudsberettiget omdriftsmark.

[Læs mere i Vejledning om konditionalitet - Miljøområdet](#)

6.11.1.2 Afgrænsning af markkrattet

Vi afgrænser markkrattet efter det dyrkningsskel, som ses på luftfoto 2022 og efterfølgende luftfotos. Herefter vurderer vi, om forpligtelserne til markkrattet er overholdt. Ser vi ingen dyrkningsskel, afgrænser vi efter ydersiden af træstammerne.

6.11.1.3 Sådan kan du få dit markkrat til at tælle med

For at opnå tilskud til et markkrat skal du sende et ændringsforslag til markblokkene og bede om at få oprettet et areal som et markkrat. Når du tegner din mark henover den oprettede markkrat-polygon, vil arealet indgå som et tilskudsberettiget areal.

I forbindelse med at du indsender et ændringsforslag vil der blive foretaget en helhedsvurdering af, hvorvidt markkrattet lever op til kriterierne.

Det er kun de markkrat, der opfylder kriterierne i 2022, der kan indgå. Det er derved ikke muligt at justere et markkrat til i 2023, så det opfylder kriterierne.

Læs mere om, hvordan du sender et ændringsforslag til markblokkene i guiden "Sådan tegner du marker ind og får viden om markblokke og tilhørende korttemaer".

[Læs guiden "Sådan tegner du marker ind og får viden om markblokke og tilhørende korttemaer"](#)

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 2, nr. 13, d, om definition af tilskudsberettigede ha
- § 20 om arealer med markkrat

6.12 GLM-landskabelementer

Du kan modtage grundbetaling for beskyttede fortidsminder og/eller søer, der er omfattet af god landbrugs- og miljømæssige stand (GLM), hvis de ligger på dine tilskudsberettigede arealer. GLM-landskabelementer er beskyttede fortidsminder og søer under 2.000 m², som ligger i markblok. Landskabelementer skal være beliggende inden for en tilskudsberettiget mark uanset arealtype (omdrift, permanent græs eller permanent afgrøde).

Du må ikke ændre tilstanden af hverken de fredede fortidsminder, jf. museumslovens regler, eller søer og vandhuller omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Du skal være opmærksom på, at beskyttelsen også gælder, selvom du ikke søger grundbetaling for fortidsmindet eller søen.

Du kan samtidig anvende GLM-landskabelementer til at opfylde GLM 8-kravet om mindst 4 pct. ikke-produktive arealer, hvis elementet er beliggende på et areal i omdrift.

[Læs mere i Vejledning om konditionalitet - Miljøområdet](#)

GLM-landskabelementer skal opfylde følgende kriterier og forpligtelser:

- De skal være registreret i korttema for GLM-landskabelementer i Internet Markkort (IMK).
- Du skal huske at slå eller afgræsse området inden for 2 meters afstand af fortidsminder for at kunne modtage grundbetaling.

Vi opretter kun nye GLM-søer, hvis du sender et ændringsforslag om, at du vil have det oprettet. Vær dog opmærksom på, at der stadig kan være et konditionalitetskrav på grund af § 3, selv om arealet ikke er dækket af polygon for GLM-sø i Internet Markkort (IMK).

Hvis du har miljøtilsagn eller flerårigt tilsagn til økologisk arealtilskud på marken, er der særlige regler for, hvordan du tegner GLM-landskabelementer ind. Du kan læse mere i Vejledning til miljøordninger og miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger og Vejledning om Økologisk Arealtilskud.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 10, stk. 3, om GLM-landskabstræk og småbiotoper

6.13 Forskellige typer af bræmmer

Fra 2023 fastsætter det obligatoriske GLM 4-krav, at der hverken må sprøjtes, gødskes, jordbearbejdes eller dyrkes i en 3-metersbræmme langs vandløb og søer. I Danmark er vandløbsbræmmer som udgangspunkt etableret som 2-metersbræmmer, jf. vandløbslovens § 69. GLM 4 betyder således, at

alle landbrugere, som får direkte støtte, skal udvide deres 2-metersbræmmer med 1 meter, mens ikke-støttemodtagere kan fortsætte med at opretholde 2-metersbræmmer efter de nationale bestemmelser.

Udover disse 'vandløbsbræmmer' kan du udlægge markbræmmer. En markbræmme er et afgrænset græsareal, der oftest er et bufferareal mellem en dyrket afgrøde og en markblokkant af hensyn til biodiversiteten og miljøet. Du må dog også gerne placere dem midt i en mark eller som sin egen mark mellem to forskellige afgrøder.

Du må gerne kombinere en vandløbsbræmme og en markbræmme, så længe den samlede bræmmebredde ikke overstiger 20 meter. Begge typer af bræmmer er tilskudsberettiget til grundbetaling. Du kan også bruge begge bræmmetyper til at opfylde GLM 8-kravet.

[Læs mere i Vejledning om konditionalitet - Miljøområdet](#)

6.13.1 Markbræmmer (1-20 meter brede)

Du kan få grundbetaling til markbræmmer uanset placering på det dyrkede areal, så længe bræmmen ligger på en tilskudsberettiget mark i omdrift.

Vær opmærksom på, at markbræmmen skal være mindst 1 meter bred og aldrig mere end 20 meter på dens bredeste led. Hvis du har flere markbræmmer inden for samme markblok, skal afstanden mellem to markbræmmer være mindst 5 meter.

Du skal tegne markbræmmer ind som selvstændige marker i Internet Markkort (IMK), og angive dem med én af afgrødekoderne for markbræmmer.

Du har mulighed for at vælge blandt forskellige typer af markbræmmer. Fælles for dem er, at du skal udføre en årlig landbrugsaktivitet på dem.

6.13.1.1 Aktivitet på markbræmmer

Markbræmmer er tilskudsberettigede til grundbetaling, hvis de overholder samme aktivitetskrav, der er for brakarealer. Det betyder, at markbræmmer skal slås senest den 25. oktober, og at markbræmmer ikke må slås i forbudsperioden fra 1. maj til og med 31. juli.

Du kan læse mere i afsnit 6.4 om Arealer med brak.

6.13.1.2 Markbræmmen må ikke udgøre mere end 50 pct. af øvrige arealer inden for samme mark

Du skal sikre dig, at din markbræmme til enhver tid er mindre end arealet på dine tilstødende marker tilsammen i samme mark.

Derudover må et sammenhængende areal med ikke-produktive elementer ikke være mere end 1 ha. Det vil sige både småbiotoper, markbræmmer, 3-metersbræmmer, markkrat samt GLM søer og fortidsminder. Der skal i dette tilfælde være fem meter til et andet ikke-produktivt element eller en anden gruppe af ikke-produktive elementer.

6.13.2 Vandløbsbræmmer (3-metersbræmmer)

Du kan få grundbetaling for 3-metersbræmmer langs vandløb og søer udlagt efter vandløbsloven og beskyttet yderligere af GLM 4. For at kunne få grundbetaling skal du udføre en årlig landbrugsaktivitet. Da der er forbud mod dyrkning, jordbehandling og gødskning på 3-metersbræmmer, vil det oftest være aktivitetskravet for græs, der skal opfyldes. Det vil sige, at plantedækket skal slås mindst én

gang om året senest den 25. oktober. Hvis du alene søger grundbetaling til dine 3 metersvandløbsbræmmer, så må du gerne foretage både afgræsning med husdyr og tage slæt.

Du skal dog være opmærksom på, at der kan være restriktioner i vandløbsloven i forhold til opsætning af hegn i 3-metersbræmmen. Du må godt iså en blomsterblanding, men du må ikke foretage en jordbehandling i forbindelse med isåningen.

Se afsnit 6.3 Landbrugsarealer med græs.

Du kan se i Landbrugsstyrelsens Internet Markkort (IMK), hvilke vandløb og søer, der er omfattet af en 3-metersbræmme. I din markplan i dit fællesskema kan du se den fortrykte arealstørrelse på de enkelte 3-metersbræmmer, som vi har registreret i IMK, og som overlapper med dine indtegnede marker. 3-metersbræmmer skal du ikke indberette som selvstændige marker i fællesskemaet, men som en del af den tilskudsberettigede mark, de ligger op ad.

Du kan også bruge 3-metersbræmmer til at opfylde GLM 8-kravet om mindst 4 pct. ikke-produktive arealer, hvis 3-metersbræmmen er placeret på en omdriftsmark. I så fald må du ikke afgræsse hele kalenderåret eller udnytte plantematerialet i hele kalenderåret, og du må heller ikke udføre aktiviteter med henblik på produktion som f.eks. gødske eller sprøjte arealet.

Du har også mulighed for at tegne din 3-metersbræmme sammen med en markbræmme som én fælles bræmme, der har en samlet bræmmebredde på maksimalt 20 meter. I det tilfælde skal du indberette hele den fælles bræmme (inkl. 3-metersbræmmen) med en tilhørende afgrødekode for markbræmmer. Vær dog opmærksom på, at du til forskel fra markbræmmer ikke må tilså en blomsterbrakblanding eller en bestøverbrakblanding på din 3-metersbræmme.

[Læs mere om indtegning af markbræmmer i guiden til "Sådan tegner du marker ind og retter markblokke og korttemaer".](#)

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 2, nr. 3 om definition af bræmmer
- §§ 27 og 28 om bræmmer
- § 29 og 30 om markbræmmer

6.14 Grundbetaling til projektarealer (vand-, natur-, klima- og skovprojekter)

Du har mulighed for at søge grundbetaling til arealer, der ikke kan opretholde de normale forpligtelser, hvis dine tidligere landbrugsarealer er underlagt særlige forpligtelser og begrænsninger på grund af:

- direktivimplementerende vand-, natur- eller skovprojekter
- nationale ordninger for drivhusgasreduktion
- skovrejsnings-/miljøtilsagn via landdistriktsprogrammet.

Det kan du, selvom arealerne ikke længere overholder de generelle forpligtelser til grundbetaling, såsom forpligtelsen om landbrugsaktivitet. Det kaldes 'grundbetaling til projektarealer' og blev tidligere kaldt "artikel 32".

Dit landbrugsareal mister derved ikke tilskudsberettigelsen til grundbetaling, hvis arealet er:

- omfattet af visse EU-krav om miljøbeskyttelse,
- nationale ordninger, der bidrager til at nå en eller flere af EU's miljø- eller klimarelaterede målsætninger,
- tilplantes med skov eller er omfattet af visse udtagningsforpligtelser i henhold til foranstaltninger til udvikling af landdistrikter.

6.14.1 Generelle kriterier

Der er fire grundlæggende kriterier for grundbetaling til projektarealer under artikel 4, stk. 4, litra c):

1. Arealet skal have dannet grundlag for minimum én berettiget tilskudsudbetaling under grundbetalingsordningen i 2015 og frem.
2. Der skal være et aktivt projekt, tilsagn m.v. på arealet, der medfører, at arealet ikke længere er et landbrugsareal.
3. Arealet skal være angivet som tilskudsberettiget til 'grundbetaling til projektarealer' i fællesskemaet inden ændringsfristen.
4. Du skal være aktiv landbruger.

6.14.1.1 Hvordan ved du, at arealet lever op til forpligtelsen om minimum én tilskudsudbetaling i 2015-2022 og frem?

I 2023 vil korttemaet 'Registreret GB 2019-2022' vise alle de arealer, der har dannet grundlag for en tilskudsudbetaling under grundbetalingsordningen i 2019-2022. Har du arealer, der har dannet grundlag for en støtteudbetaling i 2015-2018, kan du oplyse det i bemærkningsfeltet i dit fællesskema.

En tilskudsudbetaling under grundbetalingsordningen i årene 2015-2022 kan være i form af grundbetaling til arealer med skovrejsning, vådområder, minivådområder mv. efter den tidligere undtagelsesbestemmelse i artikel 32.

Hvis du eller en tidligere ejer ikke har søgt og modtaget grundbetaling til arealet i 2015-2022 eller frem, kan et areal med skovrejsning, vådområder, minivådområder eller visse miljøtilsagn ikke være omfattet af muligheden for forsat at søge grundbetaling til arealet.

6.14.1.2 Hvilke projekter og tilsagn skal der være på arealet?

Du kan kun være omfattet af tilskudsmuligheden i grundbetaling til projektarealer, hvis du har et af følgende tilsagn eller projekter på dine arealer:

- Direktivimplementerende vand-, natur- og skovprojekter med og uden tilsagn – læs mere i afsnit 6.14.2
- Nationale ordninger for drivhusgasreduktion – læs mere i afsnit 6.14.3
- Skovrejsningstilsagn – læs mere i afsnit 6.14.4
- Miljøtilsagn med en forpligtelse, der medfører udtagning af arealet – læs mere i afsnit 6.14.5

6.14.1.3 Hvordan indberetter du et areal i fællesskemaet?

Du indberetter dine arealer med vand-, natur-, klima-, miljø- eller skovrejsningsprojekter eller tilsagn i fællesskemaet inden ændringsfristen. Du skal indberette arealerne som tilskudsberettiget til grundbetaling.

6.14.1.4 Hvornår kan du indberette et areal i fællesskemaet?

Du skal indberette et areal som 'grundbetaling til projektarealer' i fællesskemaet inden ændringsfristen i dette tilfælde: Du kan som følge af et vand-, natur-, klima-, miljø- eller skovrejsningsprojekt eller til-

sagn, et minivådområde eller et vådområdeprojekt mv. ikke overholde forpligtelsen om landbrugsaktivitet eller de øvrige tilskudsbetingelser for grundbetaling på dit landbrugsareal i perioden 15. marts til 25. oktober.

Ved du allerede inden ændringsfristen, at der igangsættes arbejde i forbindelse med etablering af et af de projekter eller tilsagn, der er nævnt ovenfor, og kan du derfor ikke udnyttet arealet landbrugsmæssigt i vækstsæsonen, skal du også indberette arealet til grundbetaling til projektarealer i fællesskemaet inden ændringsfristen.

Sker igangsættelse af projektet i perioden efter 25. juli, skal du oplyse den afgrøde, du planlægger at dyrke på marken forud for projektets begyndelse.

Bliver dine marker 'røde' i forbindelse med satellitbaseret kontrol, og modtager du en høring om det på grund af manglende udførelse af aktivitetskravet, skal du besvare høringen ved at tage billeder af arealet med vores app. Med app'en kan du også tage et billede af et tilsagnsdokument med journalnummer for dit tilsagn om tilskud til skovrejsning eller til etablering af et minivådområde, eller du kan tage et billede af et papir, hvor du oplyser, hvilket projekt der realiseres. Så kan det være, at vi ikke behøver at bede om oplysningen senere.

I forbindelse med høring kan du også oplyse om, at aktivitetskravet ikke kan overholdes pga. igangsættelsen af et relevant projekt.

Du kan indsende en supplerende redegørelse og dokumentation, som tilsagns- eller projektdokumenter via Tast selv. Bemærk dog, at det alene er billeder taget med og indsendt ved brug af Landbrugsstyrelsens app, som er godkendt dokumentation for opfyldelsen af et aktivitetskrav.

[Læs mere i Vejledning om kontrol og administrative sanktioner 2023](#)

Vær opmærksom på, at hvis du har tilsagn under miljøordningerne, gælder der særlige regler. Derfor skal du altid søge om dispensation, inden du foretager dig noget, der kan være i strid med tilsagnsbetingelserne. Hvis du er i tvivl, kan du kontakte arealtilskud@lbst.dk.

Er et areal varig natur uden tilknytning til et projekt eller tilsagn, der er nævnt i dette afsnit, og er arealet ikke vurderet som direktivimplementerende, så angiv marken med 'nej' til grundbetaling i markplanen eller anfør arealet som et 'Øvrigt areal' på siden 'Bedriftens ejendomme' i fællesskemaet. Læs afsnit 5.4.

6.14.2 Direktivimplementerende vand-, natur- og skovprojekter

Du kan opretholde grundbetalingen til arealer, der som følge af et tilsagn, der er direktivimplementerende, minivådområder, skovrejsningstilsagn, der medvirker til gennemførelse af vandrammedirektivet eller vand-, natur- og skovprojekter, hvis projekterne er med til at gennemføre et eller flere af følgende EU-direktiver:

- Vandrammedirektivet
- Habitatdirektivet
- Fuglebeskyttelsesdirektivet

Arealet kan opretholde grundbetalingen, så længe arealet, eller det projektarealet indgår i, medvirker til at gennemføre vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektivet.

6.14.2.1 Hvilke miljøtilsagn og projektstøtteaftaler for minivådområder og skovrejsning er medvirkende til gennemførelse af vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektiverne?

Følgende miljøtilsagn og projektstøtteaftaler kan være med til at gennemføre vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektiverne:

- Arealer der indgår i Landbrugsstyrelsens vådområder og lavbundsprojekter, der er direktivimplementerende
- Engangskompensation til fastholdelse af vådområder
- Engangskompensation til fastholdelse af lavbundsprojekter, der medvirker til gennemførelse af vandrammedirektivet eller Natura 2000-direktiverne
- Miljøtilsagn til vådområder, der vurderes direktivimplementerende (tilsagnstype 9, 13, 16, 50, 55, 74, 75, 76, 77 og 78)
- Tilsagn til pleje af græs- og naturarealer, tilsagnstype 67, hvis de er beliggende i Natura 2000-udpegning eller indgår i et direktivimplementerende vand- eller naturprojekt
- Projekttilsagn til etablering af minivådområder,
- Privat skovrejsning, der medvirker til gennemførelse af vandrammedirektivet.
- Statslig skovrejsning, der medvirker til gennemførelse af vandrammedirektivet

Du skal overholde tilsagnsbetingelserne, for at kunne få grundbetaling til arealer med de ovenstående miljøtilsagn og projektstøtteaftaler. Hvis vi konstaterer overtrædelser – f.eks. brug af gødning eller sprøjtemidler – vil vi vurdere arealerne, som er berørt af overtrædelserne, i henhold til de generelle tilskudsbetingelser for grundbetaling.

Hvis du har arealer med et vand-, natur- eller skovprojekt, uden de ovennævnte projekter eller tilsagn fra Landbrugsstyrelsen, der derfor skal vurderes af Miljøstyrelsen i forhold til mulig medvirken til direktivimplementerende, skal du læse afsnit 6.14.2.3 nedenfor.

TABEL 6.7. Du skal bruge disse afgrødekoder til miljøtilsagn og projektstøtteaftaler

Type af tilsagn	Afgrødekode
Arealer med engangskompensation til fastholdelse af vådområder	318 'MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal'
Arealer med engangskompensation til fastholdelse af lavbundsprojekter i direktivimplementerende projekter	318 'MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal'
Arealer med miljøtilsagn til vådområder uden udtagningsforpligtelse	318 'MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal'
Arealer med tilsagn til pleje af græs- og naturarealer i natura2000-udpegning eller direktivimplementerende vand- og naturprojekter	318 'MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal'
Arealer med projekttilsagn til etablering af minivådområder	322 'Minivådområder, projekttilsagn'
Arealer med privat skovrejsning, der medvirker til gennemførelse af vandrammedirektivet	578 'Skovrejsning (privat) – forbedring af vandmiljø og grundvandsbeskyttelse'
Arealer med statslig skovrejsning, der medvirker til gennemførelse af vandrammedirektivet	576 'Skovrejsning (statslig) - forbedring af vandmiljø og grundvandsbeskyttelse'

Her finder du det i fællesskemaet

Du kan finde oplysninger om 'Miljøtilsagn til vådområder', 'Miljøtilsagn Øvrige typer' og 'Tilsagn til pleje af græs- og naturarealer' på siderne 'Udbetaling af tilskud – Miljø- og fastholdelsestilsagn' og 'Udbetaling af tilskud til Pleje af græs- og naturarealer' i fællesskemaet.

Du kan finde oplysninger om projekttilsagn til etablering af minivådområder i korttemaet 'Minivådområde' under 'Vandprojekter'. 'Privat skovrejsning', der medvirker til gennemførelse af vandrammedirektivet fremgår af korttemaerne 'Privat skovrejsning' under gruppen 'Skovtilsagn'. 'Statslig skovrejsning', der medvirker til gennemførelse af vandrammedirektivet, fremgår af korttemaet 'Vand-, natur- og skovprojekter 2023' under gruppen 'Grundbetaling og bio-ordninger'.

Alle korttemaer findes i Internet Markkort (IMK).

6.14.2.2 Hvornår er græsarealer med tilsagn om pleje af græs- og naturarealer 'grundbetaling til projektarealer'?

Du skal ikke indberette græsarealer som 'grundbetaling til projektarealer', hvis:

- plantesammensætningen på græsarealerne tilhører afgrødekategorien 'græs og andet grøntfoder',
- du kan udføre en tilskudsberettiget landbrugsaktivitet i form af et årligt slæt, eller
- du kan udføre en tilskudsberettiget landbrugsaktivitet i form af plejeforpligtelsen synligt afgræsset pr. 15. september.

I de nævnte tilfælde er arealerne tilskudsberettigede efter grundbetalingsordningen. Læs mere om tilskudsbetingelserne for græsarealer i 6.3 Landbrugsarealer med græs.

Arealer med mos, lav eller lyng og andre vedagtige planter er ikke tilskudsberettigede under grundbetalingsordningen. Har du arealer med tilsagn til pleje af græs og naturarealer af typen 67, hvor der i løbet af tilsagnsperioden kan indfinde sig plantearter som lyng, mos eller lav, kan du kun få grundbetaling, hvis du indberetter arealet som et 'projektareal'. Du skal dog være opmærksom på, om plantearterne er tilladte i forhold til tilsagnsbetingelserne.

Du kan vælge plejeforpligtelsen fast græsningstryk til dit tilsagn til pleje af græs- og naturarealer (tilsagn 67), hvis du indberetter tilsagnsarealet med grundbetaling til projektarealer.

6.14.2.3 Hvilke vand-, natur- og skovprojekter uden tilsagnsaftaler ved Landbrugsstyrelsen, er medvirkende til gennemførelse af vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektiverne?

De direktivimplementerende projekter, vi er bekendt med, kan ses i korttemaet 'Vand-, natur- og skovprojekter 2023' under gruppen 'Grundbetaling og bio-ordninger' i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris Internet Markkort (IMK).

I korttemaet indgår arealer for realiserede projekter af følgende typer:

- Vådområdeprojekter og naturprojekter på kulstofrige lavbundslande, dog undtaget projekter hvor der alene er klimaeffekt,
- 'Kommunale Kvælstof- og fosforvådområder',
- 'Statslige vådområder',
- 'Private vådområder',
- 'Natura2000, Hydrologi realisering',
- VMP3-projekter,
- Visse VMP2-projekter,
- Visse 'LIFE+ projekter',
- Sammenhængende arealer i og i tilknytning til Natura 2000 områder og
- Vand-, natur- eller skovprojekter, som Miljøstyrelsen har vurderet direktivimplementerende.

TABEL 6.7. Du skal bruge disse afgrødekoder til arealer i vand-, natur- og skovprojekter

Type af projekt	Afgrødekode
Arealer der indgår i direktivimplementerende vand- og naturprojekter	321 'Miljøtiltag, ej landbrugsarealer'
Arealer med direktivimplementerende skovrejsning uden tilsagn ved Landbrugsstyrelsen	565 ' Skovrejsning, direktivimplementerende uden tilsagn ved Landbrugsstyrelsen'

6.14.2.4 Det gør du, hvis et areal mangler i korttemaet "Vand-, natur- og skovprojekter 2023"

Hvis et areal, som du mener er berørt af et direktivimplementerende projekt, ikke fremgår af det seneste Vand-, natur- og skovprojekttema i IMK, skal du vedhæfte en erklæring om grundbetaling til projektarealer til årets fællesskema. Det kan f.eks. være, hvis et areal er blevet vandlidende på grund af bæveraktivitet og indgår i Miljøstyrelsens naturprojekter om sammenhængende arealer i og i tilknytning til Natura 2000-områder, eller hvis du har rejst skov, som du mener kan medvirke til gennemførelse af et eller flere af de ovennævnte direktiver.

Du kan indberette arealer, der var berørt af et direktivimplementerende projekt eller lignende forhold i kalenderåret 2023, til grundbetaling til projektarealer med afgrødekode 321 "Miljøtiltag, ej landbrugsarealer", hvis arealet er et vand- eller naturprojekt. Hvis arealet er skovrejsning uden tilsagn fra Landbrugsstyrelsen, bruger du afgrødekode 565 "Skovrejsning, direktivimplementerende uden tilsagn ved Landbrugsstyrelsen". Du skal indberette i fællesskema 2023 senest på ændringsfristen, ligesom erklæring om grundbetaling til projektarealer også skal være vedlagt fællesskemaet senest på ændringsfristen.

Den vedlagte erklæring skal indeholde en detaljeret redegørelse om projektet på arealerne, så vi i samarbejde med Miljøstyrelsen har mulighed for at sagsbehandle arealerne i erklæringen inden december.

I erklæringen har du mulighed for at tage forbehold for ansøgningen om grundbetaling, hvis Miljøstyrelsen vurderer, at arealet ikke kan betragtes som medvirkende til at gennemføre vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektivet. Ved at tage forbehold kan du undgå en straf, hvis arealet ikke lever op til de generelle tilskudsbetingelser for grundbetaling i 2023.

6.14.2.4.1 Forudsætninger for direktivimplementerende projekter

For at et projekt kan betragtes, som medvirkende til gennemførelse af vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektivet, er det en forudsætning at:

- Der er gennemført et projekt på arealet.

- Aktive tiltag i projektet understøtter enten vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektivet.

Det er en vigtig forudsætning, at der er tale om et aktivt projekt af længere varighed eller permanent karakter. Ved et aktivt projekt forstås, at der er lavet nogle konkrete tiltag på arealet. Det kan f.eks. være en aktiv ekstensivering i form af eksempelvis skovrejsning, naturpleje eller aktiv genopretning af arealets naturlige hydrologi. Det betyder eksempelvis, at eksisterende natur, der ikke laves tiltag på, eller som allerede er omfattet af en restriktion, som eksempelvis § 3 jf. Naturbeskyttelsesloven, ikke kan komme i betragtning, medmindre der laves aktive naturforbedrende tiltag af længere varighed.

Ligeledes vil arealer, der er drevet i en landbrugsmæssig forstand, kun tages med, hvis der aktivt er lavet tiltag, der ændrer karakteren af området, og som understøtter vandmiljøet, eller arter eller habitat naturtyper på det nærliggende Natura 2000 områdes udpegningsgrundlag eller understøtter bilag IV-arter.

I vurderingen af forudsætningerne lægger Miljøstyrelsen vægt på, at projektet opretholdes over en længere periode eller permanent. Det kan eksempelvis være ved en tinglysning eller på anden måde en form for dokumentation for opretholdelse af projektet.

Om et projekt implementerer vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektiverne vil bero på en konkret vurdering fra Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsens retningslinjer for vurdering af, om et projekt implementerer vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektivet, kan du finde på Miljøstyrelsens hjemmeside.

[Gå til Miljøstyrelsens hjemmeside og læs "Vurdering af direktivimplementering i forhold til grundbetaling"](#)

Du finder erklæringerne på vores hjemmeside under "Ansøgning om grundbetaling til projektarealer".

[Gå til Erklæring om grundbetaling til projektarealer – skovrejsningsprojekt.](#)

[Gå til Erklæring om grundbetaling til projektarealer – vand- eller naturprojekt](#)

Du kan også læse vores faktaark om, hvordan du bruger erklæringen om grundbetaling til projektarealer.

[Læs faktaarket 'Om anvendelse af Erklæring om grundbetaling til projektarealer](#)

6.14.2.5 Forpligtelse om landbrugsaktivitet på arealer i direktivimplementerende vand-, natur- og skovprojekter

Du skal opfylde kravet om landbrugsaktivitet på de dele af dine indberettede arealer med grundbetaling til projektarealer, hvor det er muligt. Kravet om en landbrugsaktivitet gælder imidlertid ikke arealer, der som en direkte konsekvens af enten tilsagnsbetingelserne eller etableringen af et direktivimplementerende vand- og naturprojekt f.eks. bliver så våde, at du hverken kan slå dem eller lade dem afgræsse.

For tilsagn til pleje af græs- og naturarealer, tilsagnstype 67, kan du vælge plejeforpligtelsen fast græsningstryk, hvis du indberetter tilsagnsarealet med grundbetaling til projektarealer.

For arealer med skovrejsning er der ikke forpligtelse om landbrugsaktivitet på de tilplantede arealer. For tilsagnsaftaler om 'Naturlig tilgroning' eller på arealer, hvor den naturlige tilgroning er vurderet direktivimplementerende af Miljøstyrelsen, er der heller ikke krav om landbrugsaktivitet, fordi det vil

stride mod tilsagnets eller projektets formål. Er der græsarealer i skovrejsningen, skal du overholde aktivitetskravet. Læs mere i afsnit 6.3.

6.14.3 Nationale ordninger for drivhusgasreduktion

Følgende nationale ordninger for reduktion af drivhusgasudledning vil kunne opretholde tilskudsberettigelsen til grundbetaling til projektarealer:

- Miljøstyrelsens og Naturstyrelsens Klima-lavbundsprojekter samt
- Klimaskovfondens projekter med skovrejsning eller udtagning af lavbundsjord.

Det er realiserede projekter eller projekter, der er ved at blive igangsat, der kan indberettes med 'grundbetaling til projektarealer'. Med igangsættelse mener vi i løbet af året, hvor du f.eks. tilplanter arealet, kapper dræen eller genslynger vandløb.

Arealet kan opretholde grundbetalingen, så længe arealet – som direkte følge af forpligtelserne under den nationale ordning – ikke kan opfylde de almindelige krav til arealer under grundbetalingsordningen, og bidrager til at nå Danmarks målsætninger om drivhusgasreduktion.

TABEL 6.8. Du skal bruge disse afgrødekoder til nationale ordninger for drivhusgasreduktion

Type af tilsagn	Afgrødekode
Arealer berørt af Miljøstyrelsens eller Naturstyrelsens Klima-lavbundsprojekter	567 'Klima-lavbundsprojekt, national ordning ej Landbrugsstyrelsen'
Arealer berørt af Klimaskovfondens projekter med udtagning af lavbundsjord	567 'Klima-lavbundsprojekt, national ordning ej Landbrugsstyrelsen'
Arealer berørt af Klimaskovfondens projekter med skovrejsning	566 'Klimaskovrejsning, national ordning ej Landbrugsstyrelsen'

6.14.3.1 Forpligtelse om landbrugsaktivitet på arealer berørt af nationale ordninger for drivhusgasreduktion

Du skal opfylde forpligtelsen om landbrugsaktivitet på de dele af dine indberettede arealer med grundbetaling til projektarealer, hvor det er muligt, medmindre det strider mod formålet med projektet. Forpligtelsen om en landbrugsaktivitet gælder ikke arealer, der som en direkte konsekvens af Miljø- og Naturstyrelsens Klima-lavbundsprojektet eller aftale om udtagningen af lavbundsjorden ved Klimaskovfonden f.eks. bliver så våde, at du hverken kan slå dem eller lade dem afgræsse.

For arealer med skovrejsning ved Klimaskovfonden er der ikke forpligtelser om landbrugsaktivitet på de tilplantede arealer. Er der græsarealer i skovrejsningen, skal du overholde aktivitetskravet.

6.14.4 Skovrejsningstilsagn

Følgende skovrejsningstilsagn vil kunne opretholde tilskudsberettigelsen til grundbetaling til projektarealer:

- Privat skovrejsning fra og med 2020, hvor skovrejsningen er uden for delvandområde med indsatsbehov
- Privat skovrejsning, tilsagnet er givet af Miljøstyrelsen i perioden 2007-2015
- Privat skovrejsning – tilsagn uden indkomstkomensation der er givet af Naturstyrelsen i perioden 2000-2008.
- Privat skovrejsning, tilsagnet er givet før år 2000
- Offentlig skovrejsning

Skovrejsningstilsagn i delvandområde med indsatsbehov, der er givet fra 2016 og frem, er direktivimplementerende og fremgår af afsnit 6.14.2.

6.14.4.1 Hvor længe kan jeg modtage grundbetaling til mit areal med skovtilsagn?

Du kan få grundbetaling for arealer med skovrejsningstilsagn i de ansøgningsår, hvor skovarealet er omfattet af en tilsagnsforpligtelse i hele perioden fra og med 15. marts til og med 25. oktober.

På datoen for din slutudbetaling eller udbetaling af 2. rate, starter en opretholdelsesperiode/skovrejsningsforpligtelse, der udløber præcis efter fem år. Hvis den femårige skovrejsningsforpligtelse udløber den 25. oktober 2023 eller tidligere i kalenderåret 2023, kan skovarealet ikke modtage grundbetaling på baggrund af skovrejsningstilsagnet i 2023. Hvis ikke der søges om 2. rateudbetaling, så betragtes 1. rateudbetaling som slutudbetaling. Det er altid opretholdelsesperioden efter slutudbetalingen, der bestemmer, hvor længe der kan søges grundbetaling til et skovrejsningstilsagn, der er tilskudsberettiget under undtagelsesbestemmelserne.

TABEL 6.9. Oversigt over, hvor længe du kan få grundbetaling til forskellige typer af tilsagn

Se hvor længe du kan modtage grundbetaling til de forskellige typer af tilsagn, der ikke er direktivimplementerende, og hvilken afgrødekode du skal bruge.

Type af tilsagn	Beskrivelse	Hvor længe kan jeg få grundbetaling?	Hvilken afgrødekode skal jeg vælge i fællesskemaet?
Privat skovrejsning, tilsagnet er givet af Landbrugsstyrelsen i 2020 og frem.	Skovrejsning uden for delvandomland med indsatsbehov. Det fremgår af din aftale med Landbrugsstyrelsen, om det er tilfældet.	Fra tilplantning og op til 5 år efter udbetaling af tilskudet*.	575 'Skovrejsning (privat) – kulstofbinding og grundvandsbeskyttelse'
Privat skovrejsning, tilsagnet er givet af Miljøstyrelsen i perioden 2007-2015	Arealer med tilsagn fra 2007 og 2008 i skovrejsningsområder samt skovrejsningstilsagn fra 2009 og fremad.	Fra tilplantning og op til 5 år efter, du har modtaget 2. investeringsrate fra Miljøstyrelsen	587 'Privat skovrejsning på tidligere landbrugsjord'
Privat skovrejsning, tilsagnet er givet i 2000-2008.	Arealer med skovtilplantning med tilsagn fra Naturstyrelsen før 2007 samt tilsagn i neutralområder i 2007 og 2008	Fra tilplantning og op til 5 år efter udbetaling af 2. investeringsrate. Vær opmærksom på, at hvis du har valgt at søge indkomstkompensation fra Landbrugsstyrelsen, kan du ikke også modtage grundbetaling til arealet.	311 'Privat skovrejsning på tidligere landbrugsjord'
Offentlig skovrejsning	Tilsagnet er opdelt, så der udbetales 2 rater fra Miljøstyrelsen. Du skal have et gyldigt journalnummer fra Miljøstyrelsen	Fra tilplantning og op til 5 år efter, du har modtaget 2. investeringsrate fra Landbrugsstyrelsen.	586 'Offentlig skovrejsning'

**Hvis du har fået tilsagn til 'Skovrejsning uden for delvandomland med indsatsbehov', kan du sende en erklæring om grundbetaling til projektarealer, som beskrevet i afsnittet 6.14.2.3 Hvilke vand-, natur- og skovprojekter uden tilsagnsaftaler, er medvirkende til gennemførelse af vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektiverne? og 6.14.2.4 Det gør du, hvis et areal mangler i korttemaet "Vand-, natur- og skovprojekter 2023", og få Miljøstyrelsens vurdering af tilsagnsarealets mulighed som medvirkende til gennemførelse af Vandramme- eller Natura 2000-direktiverne. Indtil projektet er godkendt som direktivimplementerende af Miljøstyrelsen, skal du indberette det med afgrødekode 575.*

6.14.4.2 Forpligtelse om landbrugsaktivitet på arealer omfattet af skovtilsagn

Du skal opfylde forpligtelsen om landbrugsaktivitet på de dele af dine arealer indberettet med grundbetaling til projektarealer, hvor det er muligt. For arealer med skovrejsningstilsagn er du ikke forpligtet til landbrugsaktivitet på de arealer, der er tilplantet med skov. Er der græsarealer i skovrejsningen, der kan tilgås med maskiner via en passage på minimum fem meter, skal du overholde aktivitetskravet på arealet.

6.14.4.3 Arealer med skovtilsagn, der er udløbet

Når dine skovrejsningstilsagn udløber, skal arealerne leve op til de almindelige forpligtelser, hvis du fortsat vil søge tilskud under grundbetalingsordningen. Hvis du mener, der er tale om et direktivimplementerende projekt, kan du vedhæfte en erklæring om grundbetaling til projektarealer til dit fællesskema, som beskrevet i 6.14.2.3 'Det gør du, hvis et areal mangler i korttemaet "Vand-, natur- og skovprojekter 2023"'. Det er Miljøstyrelsen der foretager en vurdering af arealets mulighed for at være medvirkende til gennemførelse af Vandramme- eller Natura 2000-direktiverne. Hvis Miljøstyrelsen har godkendt eller godkender projektet som direktivimplementerende, kan du benytte afgrødekode 565 'Skovrejsning, direktivimplementerende uden tilsagn ved Landbrugsstyrelsen'.

6.14.5 Miljøtilsagn med en forpligtelse, der medfører udtagning af arealet

Du kan opretholde tilskudsberettigelsen til grundbetaling til projektarealer med følgende miljøtilsagn med en forpligtelse, der medfører udtagning af arealet:

- Engangskompensation til fastholdelse af lavbundsprojekter, der ikke medvirker til gennemførelse af vandramme- eller Natura 2000-direktiverne
- Miljøtilsagn med udtagningsforpligtelse, tilsagnstype 8, 13 og 16

Du kan få grundbetaling for arealer med miljøtilsagn med udtagningsforpligtelse i de ansøgningsår, hvor arealet er omfattet af en tilsagnsforpligtelse i hele perioden fra og med 15. marts til og med 25. oktober.

TABEL 6.10. Afgrødekoder i forbindelse med miljøtilsagn

Du skal bruge disse afgrødekoder i forbindelse med miljøtilsagn.

Type af tilsagn	Afgrødekode
Arealer med engangskompensation i lavbundsprojekter med CO2-effekt	316 '20-årig Udtagning med fastholdelse, ej landbrugsareal'
Arealer med miljøtilsagn med udtagningsforpligtelse, tilsagnstype 8, 13 eller 16	319 'MVJ-tilsagn, Udtagning, ej landbrugsareal'

6.14.5.1 Forpligtelse om landbrugsaktivitet på arealer omfattet af miljøtilsagn

For arealer med tilsagn om udtagning (tilsagnstype 8 samt 13 og 16 med udtagning) kan du være undtaget fra at udføre en landbrugsaktivitet på grund af tilsagnsforpligtelserne. Det er, hvis slåning af dine arealer strider imod formålet med tilsagnet om, at du skal bruge udtagne arealer til etablering af naturområder og biotoper, blandt andet skov, søer, vandhuller eller lignende.

For arealer med engangskompensation til fastholdelse af lavbundsprojekter, skal du også kun opfylde forpligtelsen om landbrugsaktivitet på de dele, hvor det er muligt. Forpligtelsen om en landbrugsaktivitet gælder ikke arealer, der som en direkte konsekvens af enten tilsagnsbetingelserne eller etableringen af det CO2-reducerende lavbundsprojekt f.eks. bliver så våde, at du hverken kan slå dem eller lade dem afgræsse.

6.14.5.2 Arealer med miljøtilsagn, der er udløbet

Når dit miljøtilsagn med udtagningsforpligtelse udløber, skal arealerne leve op til de almindelige forpligtelser, hvis du fortsat vil søge tilskud under grundbetalingsordningen. Dette gælder også, hvis tilsagnet udløber 31. august 2023.

Hvis arealet ikke kan leve op til de almindelige støttebetingelser efter tilsagnet udløber, altså i perioden fra 1. september til og med 25. oktober, kan du vedlægge en erklæring om grundbetaling til projektarealer som beskrevet i afsnit 6.14.2.4 og få Miljøstyrelsens vurdering af arealets mulighed for at være medvirkende til gennemførelse af Vandramme- eller Natura 2000-direktiverne. Hvis Miljøstyrelsen godkender det tidligere tilsagnsareal som direktivimplementerende, kan arealet opretholde grundbetalingen også selvom der ikke længere er en tilsagnsforpligtelse. Det vil dog kræve dokumentation for driften af arealet fortsætter, som givet af tilsagnet.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- § 2, nr. 13, f, om definition af tilskudsberettigede ha
- § 10, stk. 3, om reglerne for aktivitetsforpligtelse for arealer indberettet efter bestemmelsen
- § 13 om at få et areal vurderet af Miljøstyrelsen og artikel 4, stk. 4, litra c) (grundbetaling til projektarealer)

Selve grundlaget for at fortsat at modtage grundbetaling til arealer med vand- miljø- og skovrejsningsprojekter kan du læse i artikel 4, stk. 4, litra c, om støtteberettiget hektar i [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget \(EGFL\) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne \(ELFUL\), og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1305/2013 og \(EU\) nr. 1307/2013 \(CAP-planforordning\)](#)

7. Når du skal tegne dine marker ind

I dette kapitel beskriver vi, hvad du overordnet skal huske, når du tegner dine marker ind. Vi anbefaler desuden, at du orienterer dig i de forskellige brugerguides til Internet Markkort (IMK).

[Gå til siden, hvor du kan finde de forskellige brugerguides til Internet Markkort](#)

Skal du tegne marker ind og indberette dem med tilsagn, så anbefaler vi, at du orienterer dig på siden Udbetaling af tilskud – Miljø- og økologitilsagn.

[Gå til siden Udbetaling af tilskud – Miljø- og økologitilsagn](#)

7.1 Du skal tegne alle de landbrugsarealer ind, du råder over på bedriften

Du skal hvert år indtegne og indberette alle dine landbrugsarealer i Internet Markkort (IMK). Det gælder også arealer, du ikke søger tilskud til. Reglen gælder alle arealer, du råder over på bedriften, uanset om du ejer eller forpagter arealerne.

Det er vigtigt, at du tegner alle dine landbrugsarealer ind, og at du tegner dem nøjagtigt ind, fordi det har betydning for, om du overholder alle forpligtelser. Marker, som er tegnet forkert ind, eller som mangler at blive tegnet ind, kan have betydning for, om du overholder kravene til f.eks. GLM 8.

Arealer, som ikke er indberettet via Internet Markkort (IMK), kan du ikke søge tilskud til.

De eneste arealer, du ikke skal tegne ind, er:

- arealer, der ikke er landbrugsarealer (f.eks. bygninger, haver og hegn)
- natur- og skovarealer, som du ikke får tilskud til, eller som ikke er omfattet af et flerårigt tilsagn om tilskud
- arealer med lavskov, som ikke lever op til reglerne. Læs mere i afsnit 6.7.1 Forpligtelser for lavskov.

7.1.1 Sådan tegner du landbrugsarealer ind, som ikke bliver slået, afgræsset eller dyrket.

Du kan vælge at tegne arealet ind som en småbiotop, hvis det opfylder betingelserne.

Læs mere i afsnit 6.10 Småbiotoper.

Hvis du ikke tegner arealet ind som en småbiotop, gælder følgende forpligtelse: Græsarealer på mere end 0,01 ha, skal du tegne ind som særskilte marker, hvor du ikke søger grundbetaling, hvis du ikke kan eller er i tvivl om du kan overholde aktivitetskravet.

Det kan f.eks. være områder, hvor du ikke kan komme med slåmaskinen eller få kvæget til at afgræsse. Det samme gælder, hvis der på dyrkede arealer er områder over 0,01 ha, som du alligevel ikke kan dyrke.

Denne regel gælder også på permanent græs arealer i markbloktypen "Permanent græs" (PGR), hvor du kan undlade at tegne visse spredte, ikke-tilskudsberettigede naturelementer ind.

Du behøver dog ikke oprette en særskilt mark, hvis du ikke kan slå, få afgræsset eller dyrke området, og arealet allerede er fuldt dækket af korttemaet "Fradrag grundbetaling".

7.1.2 Arealer, du kan tegne ind uden for markblok

Der er visse arealer, du skal tegne ind uden for markblok. Er arealet ikke et landbrugsareal, skal du ikke sende et ændringsforslag på arealet uden for markblok, da vi ikke opretter markblokke på denne type areal.

Er der arealer, som ikke er landbrugsarealer, som du alligevel skal tegne ind, så skal du gøre det uden for markblok.

Det kan f.eks. være:

- arealer med juletræer, som du skal indberette i forhold til din gødningsplanlægning.
- økologiske arealer, som ikke er landbrugsarealer. Det kan f.eks. være arealer, der ikke defineres som landbrugsarealer, men hvor dine økologiske dyr går (strand, ubefæstede veje, vejsider mv.), eller bygninger, hvor der foregår økologisk produktion.

Arealer, der skal være i markblok, er tilskudsberettigede landbrugsarealer. Du skal indberette dem, men kan enten søge tilskud til under en ordning eller undlade at søge tilskud til dem.

7.1.3 Sådan tegner du marken ind i en markblok med typen "Permanent græs" (PGR)

Hovedreglen er, at du skal tegne alle ikke-tilskudsberettigede arealer ind, der er over 0,01 ha ud af marken. Eneste undtagelse er visse arealer i markblokke med typen "Permanent græs" (PGR). I disse markblokke kan du undlade at fjerne spredte, ikke-tilskudsberettigede naturelementer under 0,05 ha fra din mark, som ikke ligger i kanten af markblokken.

Der kan dog være for mange spredte, ikke-tilskudsberettigede naturelementer under 0,05 ha på arealet. Hvordan du vurderer det, så du sikrer, at du får udbetalt på det korrekte grundlag, kan du læse om i afsnit 8.3 Sådan fastsætter vi tilskudsprocenten på markblokke med typen permanent græs.

TABEL 7.1 Oversigt over elementer, der kan forblive eller skal ud af markblokke med permanent græs

I tabellen kan du se, hvilke elementer du må tegne ind sammen med din mark, og hvilke der ikke må indgå i din mark, hvis markblokken er af typen Permanent græs (PGR).

	Mellem 0,01 – 0,05 ha	Større end 0,05 ha
<u>Uanset om det deler en markblok eller ej</u> Grøfter og lignende elementer, der er mindre end to meter	Kan forblive i marken	Kan forblive i marken
<u>Fra kanten af markblokken og ind i markblokken</u> Grøfter, loer og lignende	Kan forblive i marken*	Ud af marken
<u>Ikke i kanten af markblokken</u> Træer og buske, læhegn, grupper af træer, andre vedplanter, som lyng og mos, lav og små vådområder	Kan forblive i marken*	Ud af marken
<u>Langs kanten af markblokken</u> Grøfter, loer og lignende	Ud af marken	Ud af marken
<u>I kanten af markblokken eller går ud fra kanten af markblokken</u> Træer og buske, læhegn, grupper af træer, andre vedplanter, som lyng og mos, lav og små vådområder	Ud af marken	Ud af marken
<u>Uanset om i kanten af markblokken eller ej</u> Andre aktiviteter end landbrug, f.eks. veje, bygninger, køkkenhaver, opbevaring og rekreative arealer	Ud af marken	Ud af marken
<u>Elementer som deler en markblok</u> Mindre end fem meter tilskudsberettiget passage (dog undtaget grøfter, loer og lignende mindre end to meter)	Ud af marken	Ud af marken
<u>Arealer, hvor du ikke kan overholde aktivitetskrav om slåning eller afgræsning</u> F.eks. brændenælder eller lysesiv, som ikke bliver afgræsset eller slået.	Opret separat mark uden grundbetaling	Opret separat mark uden grundbetaling

* Hvis der er for mange elementer skal tilskudsprocenten nedsættes. Se mere om denne vurdering i afsnit 8.3 Sådan fastsætter vi tilskudsprocenten på markblokke med typen permanent græs

7.2 Hvis din mark har overlap med andre ansøgers marker

Fordi det indtegnede areal skal være lig det ansøgte areal, må der ikke være overlap mellem dine og andre ansøgers marker. Det gælder uanset, om du søger tilskud eller ej. Hvis din mark har overlap med marker, som andre ansøgere har sendt ind, sker der følgende i Internet Markkort (IMK):

Overlap mindre end 0,01 ha

Overlap mindre end 0,01 ha klippes automatisk væk, når du tegner ind eller redigerer dine marker i Internet markkort (IMK). Du vil ikke få besked om dette.

Overlap mellem 0,01 og 0,1 ha

Overlap mellem 0,01 og 0,1 ha klippes automatisk væk, når du tegner ind eller redigerer dine marker i Internet markkort (IMK). Du får besked om, hvor stort et areal, der er klippet væk.

Overlap større end 0,1 ha

Du kan godt sende dit fællesskema med tilhørende marker, hvis din mark har et overlap til en anden ansøgers mark og overlappet er større end 0,1 ha. Du får en advarsel om eventuelt overlap i skema-kontrollen, og den anden landbruger får et brev om det. Fordi vi ikke kan udbetale tilskud til samme areal til to ansøgere, skal du selv afklare overlap over 0,1 ha med den anden ansøger.

I har begge mulighed for at rette overlap mellem marker frem til ændringsfristen. Hvis du ikke retter overlap inden denne frist, betragter vi det som en overindberetning.

7.2.1 Du kan ikke have overlap med andre ansøgers marker på fælles græsningsarealer

Hvis du har fælles græsningsarealer, skal du tegne et areal ind, som svarer til størrelsen på det areal, du har rådighed over eller tilsagn til. Du kan ikke tegne hele markblokken ind, da der så vil opstå overlap med andre ansøgers marker, hvilket ikke er tilladt.

7.3 Husk at indberette din mark korrekt som omdrift eller permanent græs

Det er dit ansvar at indberette din mark korrekt som omdrift eller permanent græs. Det gælder uanset om du får en fejl på den indberettede afgrødekode i skemakontrollen eller ej.

De korttemaer for græs, som angiver, om du skal indberette arealet som omdrift eller permanent græs bygger i høj grad på, hvad der er tegnet ind og indberettet af afgrødekoder i tidligere år. Det er de data, vi har til rådighed. Reglerne for optælling af år med græs går på, hvad der reelt har været på arealet, så er der bare i ét af de tidligere år tegnet forkert ind eller indberettet en forkert afgrødekode, er der sandsynlighed for, at arealet ikke er omdrift.

Det er altid dit ansvar at indberette dine arealer korrekt. Dette gælder både, hvis du selv har indberettet arealet forkert tidligere, eller hvis det er en anden ansøger, som har indberettet forkert.

Er der fejl i korttemaerne for græs, så du ikke kan indberette arealet korrekt, skal du skrive en bemærkning på din ansøgning i fællesskemaet. Se mere i afsnit 7.4 Sådan får du rettet fejl i korttemaerne for græs, så du kan indberette korrekt næste år.

Er du i tvivl om, hvornår et græsareal bliver til permanent græs, så læs afsnit 6.3.1 Hvornår er et græsareal permanent græs?

7.3.1 Ikke alle permanente græsarealer er i korttemaet "Permanent græs 2022"

Nye arealer, du beder om at få med i markblok, vil ikke fremgå af korttemaet "Permanent græs 2022", selvom det er permanent græs. Det er fordi, korttemaet bliver dannet i efteråret før ansøgningsrunden på baggrund af en analyse af, hvad der ligger i markblok på det tidspunkt.

Det betyder, at disse arealer, vil fremgå som omdrift det første år uanset, om arealet er omdrift eller permanent græs.

Får du lagt et areal i markblok, som er permanent græs, skal du det første år indberette arealet som permanent græs og samtidig skrive en bemærkning i fællesskemaet. Næste ansøgningsår vil arealet korrekt fremgå som permanent græs i korttemaet.

Derudover vil arealer uden marker, i nogle tilfælde heller ikke være i "Permanent græs 2022" og "Græs i 5 år 2022", da vi mangler information om, hvor mange år der har været græs på arealet.

7.4 Sådan får du rettet fejl i korttemaerne for græs, så du kan indberette korrekt næste år

Er der fejl i vores korttemaer for græs, som styrer, om du skal indberette omdriftsgræs eller permanent græs, skal du skrive en bemærkning i fællesskemaet.

I bemærkningen skriver du den rigtige afgrødekode på arealet. Du skal også skrive, hvorfor du mener, at arealet ikke er permanent græs eller omdrift, så vi kan vurdere, om der er fejl i skemakontrollen og korttemaerne for græs: "Permanent græs 2022" eller "Græs i 5 år 2022".

Som beskrevet i afsnit 7.3, er det dit ansvar, at du indberetter arealerne korrekt som omdrift og permanent græs.

Du kan ikke sende ændringsforslag til "Permanent græs 2022", "Græs i 5 år 2022" og "GLM 9 forbud mod pløjning og omlægning"

Sender du et ændringsforslag i Internet Markkort (IMK) til korttemaerne "Permanent græs 2022", "Græs i 5 år 2022" og "GLM 9 forbud mod pløjning og omlægning", vil vi afvise ændringsforslaget.

Korttemaerne for græs opdateres én gang årligt i efteråret forud for næste ansøgningsrunde. Opdateringen sker på baggrund af en analyse med landsdækkende og flerårige data, og hvor vi inkluderer de fejl til korttemaerne, som du melder ind via bemærkningsfeltet i fællesskemaet.

7.5 Sådan bliver dit tilskud påvirket af markblokke og tilhørende korttemaer

7.5.1 Det er dit ansvar, at du søger tilskud til det korrekte areal

Hvis du mener, der er en fejl i markblokkene eller et af de tilhørende korttemaer, skal du sende et forslag om ændring af markblokke. Det kan f.eks. være, hvis GLM sø- eller markkrat-polygonen i Internet Markkort (IMK) er større end under de faktiske forhold.

Læs mere i afsnit 8.1 Hvornår skal du sende forslag om ændring af markblokke og tilhørende korttemaer?

7.5.2 Du kan kun få tilskud til arealer, der er registreret som tilskudsberettigede

Du kan som udgangspunkt kun få udbetalt grundbetaling til arealer, som er registreret med et tilskudsberettiget areal i Internet Markkort (IMK). Vi beregner det tilskudsberettigede areal på baggrund af informationen på markblokken, markblokgrænserne og de tilhørende korttemaer og overfører det til dit fællesskema, når du har overført dine marker.

Derudover har de enkelte korttemaer også nogle forskellige kriterier og forpligtelser for tilskudsberettigelse til grundbetaling og GLM 8, som er beskrevet i TABEL 7.2.

TABEL 7.2. Overordnet tilskudsberettigelse til grundbetaling

Type	Påvirkning af din grundbetaling
Marker uden for markblok	Kan ikke bruges til tilskud
Information på markblokken	
Marker i "Ingen GB" markblokke (tilskudsprocent 0)	Kan kun opnå grundbetaling under grundbetaling til projektarealer
Marker i en markblok med tilskudsprocent 60 eller 80	Tilskuddet er reduceret med den fastsatte tilskudsprocent
Separate korttemaer	
Marker med overlap med "Fradrag grundbetaling"	Kan kun opnå grundbetaling under grundbetaling til projektarealer
Marker med overlap med "GLM søer"	Tilskudsberettiget
Marker med overlap med "GLM fortidsminder"	Tilskudsberettiget
Marker med overlap med "Markkrat"	Tilskudsberettiget
Marker med overlap med "Synlig småbiotop"	Tilskudsberettiget
Læs mere i afsnit 8 Sørg for, at markblokke og tilhørende korttemaer er korrekte	Gælder kun, hvis du også selv har tegnet en småbiotop ind på arealet. Har du ikke tegnet en småbiotop ind på arealet, bliver arealet fratrukket arealet til grundbetaling.

Har du fået afvist et ændringsforslag om ændring af markblokken eller et af de tilhørende korttemaer, men fastholder du, at ændringen er korrekt, skal du tegne arealet i din markplan og skrive en bemærkning i fællesskemaet om, hvorfor du mener at din ændring er korrekt samt journalnummeret på det ændringsforslag, du har fået afvist.

Når du skriver denne bemærkning, vil din sag falde ud til manuel sagsbehandling, hvor vi vil tage stilling til, om afvisningen er korrekt eller ej.

Opstår der en situation, hvor vi ikke kan nå at håndtere dit ændringsforslag tidsnok til, at du kan nå at opdatere dit fællesskema inden ændringsfristen, kan du også skrive en bemærkning i fællesskemaet og angive journalnummeret på de relevante ændringsforslag. Det er dog altid en fordel for dig, hvis du når at opdatere dit fællesskema, da sagen så ikke automatisk falder ud til manuel sagsbehandling, med mulig forsinkelse af din udbetaling.

I alle andre tilfælde, er det dit ansvar at få opdateret dit fællesskema, når vi har håndteret dit ændringsforslag. Det kan du læse mere om i vores guide til, hvordan du tegner marker og får markblokke og tilhørende korttemaer.

[Gå til guiden "Sådan tegner du marker og får rettet markblokke og tilhørende korttemaer".](#)

7.5.3 Derfor er arealet registreret med "Ingen GB" eller "Fradrag grundbetaling"

Er der markblokke, som er registreret med "Ingen GB" eller "Fradrag grundbetaling" i Internet Markkort (IMK), skyldes det, at:

- arealet ikke er tilskudsberettiget under de almindelig betingelser for grundbetaling, men potentielt er tilskudsberettiget under en tilsagnsordning eller under grundbetaling til projektarealer under artikel 4, stk. 4, litra c).
- arealet potentielt er tilskudsberettiget, men der har ikke været søgt tilskud
- i de seneste et til to år.

Hvis du vil læse mere om regler

Til dette afsnit har vi brugt:

[Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023:](#)

- § 2, nr. 6, om definition af markblok
- § 4 om ansøgning i fællesskema og Internet Markkort
- § 5, stk. 3, om areal i markblok "Permanent græs (PGR)"

[Bekendtgørelse nr. 74 af 26. januar 2023 om ansøgninger m.v. til visse ordninger for landbrugere i Tast selv i 2023:](#)

- § 2, nr. 3, om definition af markblok
- § 2, nr. 4, om definition af markkort
- § 4, nr. 1, om alle bedriftens landbrugsarealer skal indberettes
- § 4, nr. 3, stk. 3 om at der ikke må være overlap mellem marker
- § 12, nr. 2, om hvordan du kan få rettet fejl i korttemaerne 'Permanent græs' og 'Græs i 5 år'.

[Kommissionens Delegerede Forordning \(EU\) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet:](#)

- Artikel 2, om krav til markbloksystemet
- Artikel 6, nr. 2, om at ansøger er ansvarlig for sin ansøgning, herunder korrektheden af den

Kommissionens Guidance document on the Land Parcel Identification System (LPIS) - DS/CDP/2018/11, om reglerne for markbloksystemet.

8. Sørg for, at markblokke og tilhørende korttemaer er korrekte

Vi opdaterer markblokke og tilhørende korttemaer i en treårig cyklus. Er der ændringer til disse, inden vi opdaterer markblokkene, som du tegner dine marker ind i, skal du oplyse os om disse ændringer. I dette afsnit kan du læse, hvordan du gør det.

Ud over at læse dette afsnit anbefaler vi, at du orienterer dig i de forskellige brugerguides til Internet Markkort (IMK) for, hvad der er nyt, og hvordan du finder de relevante informationer i IMK.

[Gå til siden, hvor du kan finde de forskellige brugerguides til Internet Markkort](#)

8.1 Hvornår skal du sende forslag om ændring af markblokke og tilhørende korttemaer?

Det er dit ansvar, at der ikke er fejl i de markblokke og tilhørende korttemaer, hvor du tegner marker ind. Det inkluderer:

- Markblokkene (f.eks. markblokkgrænser, markblokkens tilskudsberettigede areal (tilskudsprocent) og tilskudsberettigede arealer uden for markblok)
- De tilhørende korttemaer (Fradrag grundbetaling, GLM-søer, GLM-fortidsminder, markkrat og synlig småbiotop).

Hvis der er fejl eller ændringer, skal du sende et forslag om ændring af dine markblokke. Det gælder også de ændringer, som endnu ikke ses på nyeste luftfoto i Internet Markkort (IMK) og ikke-tilskudsberettigede arealer, som du ikke tegner ind i din mark. Det kan f.eks. være huse, ridebaner, ikke-tilskudsberettigede naturelementer eller andre elementer, som betyder, at du ikke kan udnytte arealet landbrugsmæssigt.

Hvis du har permanent græs og arealer med omdrift i samme markblok, kan du også sende et forslag om ændring af markblokken, hvor du beder om at få markblokken opdelt. På den måde kan du få fordel af markblokkens tilskudsprocent på arealet med permanent græs. Det kræver dog, at der ses et skel på luftfotoet.

Læs mere i afsnit 8.3 Sådan fastsætter vi tilskudsprocenten på markblokke med typen permanent græs.

Du kan desuden altid se de opdaterede markblokke i Internet Markkort (IMK). Hvis vi ikke godkender dit ændringsforslag, får du besked i Tast selv. Accepterer vi dit ændringsforslag, får du en besked om det i Tast selv.

8.1.1 Disse arealer skal du ikke sende forslag om ændring til

Du kan ikke sende ændringsforslag til:

- arealer, som skal tegnes ind uden for markblok ifølge afsnit 7.1.2 Arealer, du kan tegne ind uden for markblok
- korttemaer, som ikke fremgår af TABEL 8.1 i afsnit 8.2.2 Hvad er markblokkens tilhørende korttemaer, og hvad bruges de til? Det vil sige, du kan f.eks. ikke sende forslag til:
 - "Permanent græs 2022", "Græs i 5 år 2022" og "GLM 9 forbud mod pløjning og omlægning da disse kun opdateres én gang om året.
 - § 3-kortlaget og korttemaet for 3-metersbræmmer. Kontakt din kommune, hvis du er uenig i registreringen. Skal din ændring med til næste ansøgningsår, skal kommunen have gennemført ændringen senest ultimo oktober i året før ansøgningsåret, da det er her data overføres til Internet Markkort (IMK).
 - HVN-korttemaerne. Disse beregnes af Aarhus Universitet på baggrund af data og opdateres én gang om året.
- sammenlægning af arealer, som ikke er samme type (omdrift, permanent græs og permanente afgrøder), medmindre et af arealerne er under 0,30 ha og kan anses som sammenhængende med det andet areal. Se reglerne om sammenhængende arealer i 5.1.2 Minimum 0,30 ha sammenhængende arealer.

8.1.1.1 Du kan ikke få lagt omdrift og permanent græs i samme markblok

Du kan som udgangspunkt ikke få lagt omdriftsarealer og arealer med permanent græs i samme markblok. Det kan du heller ikke selvom:

- Omdriftsarealet er omdriftsgræs og ligger op mod et permanent græs areal.
- Arealerne er heget sammen, eller du planlægger at hegne arealerne sammen. Det vil sige, det er en del af samme afgræsningsareal.

Du kan kun få lagt arealerne sammen, hvis der ikke ses nogen form for dyrkningsgrænse mellem arealerne på nyeste luftfoto. Det er ikke nok, at du forventer, at arealerne kommer til at ligne hinanden og uden dyrkningsgrænse. Har vi alligevel lagt markblokkene sammen, vil vi opdele dem igen mellem omdrift og permanent græs, hvis vi ser en dyrkningsgrænse, næste gang vi gennemgår markblokken.

Selvom et areal endnu ikke fremgår af "Permanent græs 2022", kan arealet godt være permanent græs. Du kan læse mere om reglerne for permanent græs i 6.3.1 Hvornår er et græsareal permanent græs?

8.1.2 Sådan sender du forslag om ændring af markblokke og tilhørende korttemaer

Du kan løbende sende forslag om ændringer til markblokke og tilhørende korttemaer. Det skal du gøre elektronisk via Internet Markkort (IMK). Se de gældende frister i afsnit 3, hvis ændringen skal gælde for dette ansøgningsår. Ændringsforslag om at få markkrat med i markblok, kan dog først sendes fra det tidspunkt, hvor vi har sendt en nyhed ud om dette.

Hvis ændringen, du foreslår, ikke kan ses på det nyeste luftfoto, skal du skrive en bemærkning om, hvad der er ændret, hvilken dato og hvilket år ændringen er sket. Hvis du ikke havde en mark på arealet sidste år.

Har du brug for hjælp til, hvordan du sender forslaget ind elektronisk, anbefaler vi, at du læser det relevante afsnit i guiden til Internet Markkort (IMK) "Sådan tegner du marker ind og retter markblokke og korttemaer".

8.1.3 Vi opdaterer markblokke og tilhørende korttemaer

Vi skal som minimum opdatere markblokke og tilhørende korttemaer hvert tredje år. Derudover skal vi opdatere visse elementer årligt.

Opdateringen af markblokke og tilhørende korttemaer sker hele året, men vi bestræber os på at opdatere flest uden for ansøgningsperioden. Vi har dog pligt til at rette fejl, vi finder – også selvom det er i ansøgningsperioden – og opdatere alle elementer i markblokken og tilhørende korttemaer, når der kommer et forslag om ændring til markblokken.

Du kan til enhver tid se de opdaterede markblokke og tilhørende korttemaer i Internet Markkort (IMK). Det årstal, som vises efter markblokkene og de tilhørende korttemaer, angiver, hvilket ansøgningsår de enkelte korttemaer vedrører.

8.2 Hvad er markblokke og tilhørende korttemaer?

8.2.1 Hvad er markblokke, og hvad bruges de til?

Markblokkene danner de ydre rammer for, på hvilke arealer du kan tegne dine marker ind.

Formålet med markblokkene er overordnet at sikre, at der kun søges tilskud til tilskudsberettigede arealer. Markblokkene og de tilhørende korttemaer samt dine markindtegninger og de informationer, du giver i dit fællesskema, danner grundlag for vores efterfølgende sagsbehandling og kontrol.

8.2.1.1 Markblokgrænserne kan ikke følge matrikelskel

I Danmark har vi det som ifølge EU-reglerne kaldes fysiske markblokke. Det betyder, at markblokgrænserne skal følge grænser, som ses på luftfotoet. Det kan være veje, grøfter, læhegn mv. og dyrkningsskel mellem flere ansøgere arealer eller mellem arealtyper, som f.eks. arealer i omdrift og permanent græs.

Afgrødeskel betragter vi også i en del tilfælde som en fysisk grænse.

Naturelementer, der er tilskudsberettigede ifølge reglerne om småbiotoper, og som deler en markblok, fordi forpligtelserne om sammenhængende arealer ikke er opfyldt, vil blive lagt i en separat markblok.

Vi prioriterer at opdele markblokkene, hvor der er forskellige ansøgere, og der samtidig ses grænser på luftfotoet. Er det ikke muligt at opdele markblokkene, kan flere ansøgere godt have marker i samme markblok.

Sender du et ændringsforslag, hvor du vil have markblokgrænsen til at følge matrikelgrænser, vil vi afvise ændringsforslaget, da det ofte ikke længere stemmer overens med, hvad der ses på luftfotoet.

8.2.2 Hvad er markblokkens tilhørende korttemaer, og hvad bruges de til?

Til markblokkene og det tilskudsberettigede areal er der tilknyttet en række korttemaer, som vi opdaterer løbende, når vi tjekker markblokken.

Disse korttemaer er blandt andet med til at bestemme, om du kan søge tilskud til bestemte arealer under de forskellige ordninger. I TABEL 8.1 beskriver vi overordnet markblokkens tilhørende korttemaer, og hvad de bruges til.

TABEL 8.1. Markblokkens tilhørende korttemaer

Korttemaets navn	Kort beskrivelse
Fradrag grundbetaling	Arealer, som ikke fremstår tilskudsberettigede til almindelig grundbetaling, men som er tilskudsberettigede under andre ordninger samt arealer, som potentielt er tilskudsberettigede, men hvor der ikke er søgt grundbetaling.
Fradrag pleje af græs	Arealer, som ikke kan modtage tilskud til pleje af græs og naturarealer, men som kan modtage tilskud under andre ordninger, blandt andet grundbetaling.
GLM søer	Arealer som beskrevet i 6.12 "GLM-landskabelementer".
GLM fortidsminder	Arealer som beskrevet i 6.12 "GLM-landskabelementer".
Markkrat	Arealer som beskrevet i 6.11 "Markkrat".
Synlig småbiotop	Arealer, som er indberettet som småbiotop jf. afsnit 6.10 Småbiotoper og som er blevet synlige på luftfotoet (0,01 ha eller mere) og forventes at være permanente (træer, buske, vand mv.).

8.3 Sådan fastsætter vi tilskudsprocenten på markblokke med typen permanent græs

På markblokke af typen permanent græs (PGR), må der være op til 10 pct. med spredte, ikke-tilskudsberettigede naturelementer, som enkeltvis er under 0,05 ha.

Er der mere end ti procent, nedsætter vi tilskudsprocenten på markblokken til enten 80 pct., 60 pct. eller 0 pct. Det betyder, at dit tilskud bliver reduceret hermed. Du kan se, hvordan andelen af spredte, naturelementer påvirker tilskudsprocenten i TABEL 8.2.

Naturelementer, som ligger i kanten af markblokken, må ikke indgå i de 10 pct. spredte, ikke-tilskudsberettigede naturelementer.

TABEL 8.2. Andel af spredte naturelementer mindre end 0,05 ha under tilskudsprocenterne

	Markblokkens tilskudsprocent under grundbetalingen			
	100 pct.	80 pct.	60 pct.	0 pct.
Andel af spredte natur elementer mindre end 0,05 ha, f.eks. træer, buske, lyng og mos, lav eller små vådområder.	Mellem 0 pct. og 10 pct.	Fra og med 10 pct. og op til 30 pct.	Fra og med 30 pct. og op til 50 pct.	Mere end 50 pct. og op til 100 pct.

Elementer, som fremgår af de tilhørende korttemaer i TABEL 8.1 i afsnit 8.2.2 Hvad er markblokkens tilhørende korttemaer, og hvad bruges de til? tæller ikke med i de spredte, ikke-tilskudsberettigede naturelementer under 0,05 ha, når markblokkens tilskudsprocent skal vurderes.

I FIGUR 8.1 ses et eksempel på en mark med en kombination af forskellige elementer, og hvordan de tæller med i forhold til spredte naturelementer under 0,05 ha.

FIGUR 8.1. Mark med en kombination af forskellige elementer

I TABEL 8.3 kan du se et eksempel på, hvordan markblokkens tilskudsprocent skal vurderes, og hvordan det påvirker det tilskudsberettigede areal i markblokken og dermed også marken.

TABEL 8.3. Eksempel på, hvordan markblokkens tilskudsprocent skal vurderes

Markblokkens fulde areal	10,00 ha
Elementer i markblokken, som er tegnet ind i et af de tilhørende korttemaer jf. afsnit 8.2.2 Hvad er markblokkens tilhørende korttemaer, og hvad bruges de til?	2,00 ha
Areal, som tilskudsprocent skal beregnes ud fra	8,00 ha
Spredte ikke-tilskudsberettigede naturelementer under 0,05 ha	2,00 ha
Tilskudsberettiget areal, som danner baggrund for vurdering af tilskudsprocent (8 ha – 2 ha = 6 ha, dvs. 75 pct. af de 8 ha)	6,00 ha
Vurderet tilskudsprocent (75 pct. er tilskudsberettiget, dvs. det er i intervallet 70-90 pct.)	80 pct.
Tilskudsberettiget areal i markblokken (80 pct. af 8 ha)	6,40 ha

8.3.1 Markkrat og småbiotoper i markblokke af typen permanent græs

Reglerne for markblokkens tilskudsprocent i markblokke af typen permanent græs (PGR) gør, at spredte naturelementer mindre end 0,05 ha, kan indgå som en del grundbetalingsarealet.

Er der grupper af træer og/eller buske på disse arealer, kan du få oprettet markkrat, hvis disse elementer eksisterede før 2023. Se mere i afsnit 6.11.

Du kan også bruge disse arealer som småbiotoper. Dette er eneste undtagelse til at småbiotoper skal være opstået i 2023 eller senere. Undtagelsen gælder, fordi arealerne er en del af det areal, du kan få udbetalt grundbetaling til.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt:

[Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023:](#)

- § 2, nr. 6, om definition af markblok
- § 4 om ansøgning i fællesskema og Internet Markkort
- § 5, stk. 3, om areal i markblok "Permanent græs (PGR)"

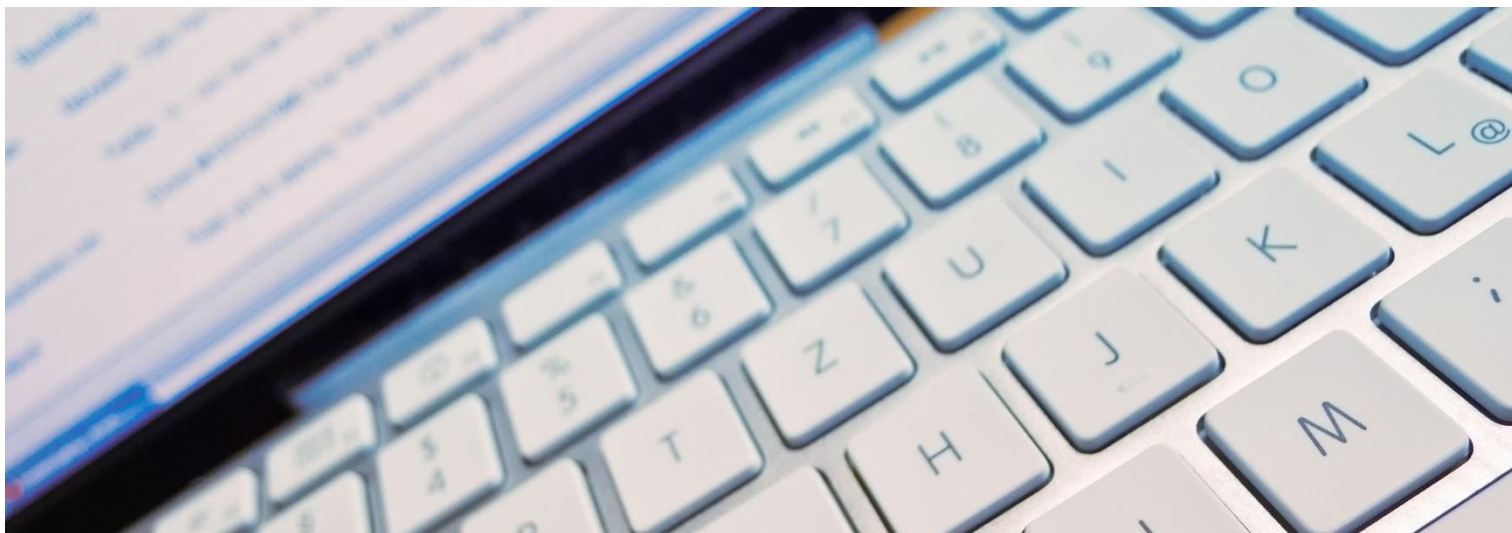
[Bekendtgørelse nr. 74 af 26. januar 2023 om ansøgninger m.v. til visse ordninger for landbrugere i Tast selv i 2023:](#)

- § 2, nr. 3, om definition af markblok
- § 11, om hvilke korttemaer, der skal sendes ændringsforslag til
- § 12, nr. 2, om hvordan du kan få rettet fejl i korttemaerne 'Permanent græs' og 'Græs i 5 år'.

[Kommissionens Delegerede Forordning \(EU\) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet:](#)

- Artikel 2, om krav til markbloksystemet
- Artikel 6, nr. 2, om at ansøger er ansvarlig for sin ansøgning, herunder korrektheden af den

Kommissionens Guidance document on the Land Parcel Identification System (LPIS) - DS/CDP/2018/11, om reglerne for markbloksystemet.

9. Hvilke tilskud kan du søge til samme areal?

Du kan kombinere grundbetaling med andre ordninger, hvor forpligtelserne rækker ud over forpligtelserne til grundbetaling. Hvis du har modtaget grundbetaling til arealet, inden du indgik i tilsagnet og tilsagnsforpligtelserne medfører, at du ikke længere er i stand til at leve op til definitionerne af tilskudsberettigede arealer, vil du ikke miste din grundbetaling, som følge af dette.

9.1 Sammenhæng til andre ordninger

Du kan som udgangspunkt kombinere grundbetaling med alle andre ordninger. Det gælder blandt andet bio-ordninger, ø-støtte, ko-præmie, slagtepræmie for kvier, tyre og stude samt tilskud til arealer med stivelseskartofler.

Du kan ikke kombinere marker med tilsagn om pleje af græs- og naturarealer af typen 66 med grundbetaling. Det er ikke muligt at omdanne fra type 66 (uden grundbetaling) til 67 (med grundbetaling).

Du kan ikke kombinere grundbetaling med biodiversitetsskov indenfor Natura 2000.

Du kan se en oversigt over alle tilskudsberettigede arealordninger på Landbrugsstyrelsens hjemmeside. Her får du et overblik på tværs af tilskudsordninger, så du kan se muligheder og begrænsninger for kombination af arealordninger på samme mark.

[Se, hvilke tilskud du kan kombinere på dit areal i 2023 her](#)

Se Bilag 2: Ordninger, du kan kombinere med ikke-produktive elementer og arealer.

9.2 Sammenhæng med konditionalitet (GLM-krav og lovgivningsbestemte forvaltningskrav)

Du skal leve op til kravene under konditionalitet for at være sikker på ikke at blive trukket i din grundbetaling. Hvis du ikke lever op til et eller flere af konditionalitetskravene, herunder GLM-krav, kan det resultere i et procentvist tilskudstræk, som vil afhænge af overtrædelsens alvor, omfang og varighed. Dette gælder også for en række andre ordninger, herunder bio-ordningerne.

[Du kan læse mere i Vejledning om konditionalitet - Miljøområdet](#)

10. Kontrol og administrative sanktioner

Når du søger om tilskud under en arealbaseret eller animalsk ordning, kontrollerer vi din ansøgning administrativt. Vi undersøger blandt andet, om du opfylder betingelserne for tilskud, ud fra de oplysninger du har indberettet. Vi bruger satellitbaseret kontrol til at kontrollere forhold på stedet i forhold til grundbetaling, tilskud til stivelseskartofler, ø-støtte og bio-ordningerne. I nogle tilfælde vil vi supplere denne administrative kontrol med kontrolbesøg på en mindre del af bedrifterne, da der kan være specifikke tilskudsbetingelser for den pågældende ordning, som vi ikke kan kontrollere med satellitdata. Vi kommer på kontrolbesøg på en mindre del af bedrifterne, fordi der er ordninger og betingelser, som ikke er omfattet af den satellitbaserede kontrol.

Ved overtrædelser af reglerne og beregning af administrative sanktioner skelner vi mellem "kriterier for at få tilskud" og "forpligtelser".

10.1 Kriterier for at få tilskud

"Kriterier for at få tilskud" er de overordnede betingelser, der skal være opfyldt, for at du kan få tilskud. Kriterierne kan f.eks. være, at du skal være aktiv landbruger, at du skal have rådighed over de arealer, du søger om tilskud til, og at arealerne ikke må ligge i bestemte områder (Natura 2000, §3-områder osv.). For alle bio-ordninger er det ligeledes et kriterie, at forpligtelserne i grundbetalingsordningen overholdes. Hvis du ikke opfylder et eller flere kriterier for et areal, kan arealet ikke medtages i det, som vi kalder "det godkendte, ansøgte areal".

10.2 Forpligtelser

Under hver ordning er der nogle handlinger, du skal udføre eller ikke må udføre – det kalder vi forpligtelser. Hvis du på et areal ikke opfylder de forpligtelser, som gælder under ordningen, bortfalder tilskuddet for arealet helt eller delvist. Herudover kan du få en administrativ sanktion, som afhænger af alvoren, omfanget og varigheden af de forpligtelser, du ikke har overholdt. Hvis du på et areal ikke opfylder de forpligtelser, som gælder under ordningen, bortfalder tilskuddet for arealet helt eller delvist. Herudover kan du få en administrativ sanktion, som afhænger af alvoren, omfanget og varigheden af de forpligtelser, du ikke har overholdt.

[Du kan læse mere om de overordnede regler for kontrol og sanktion i Vejledning om kontrol og administrative sanktioner 2023](#)

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#):

- §§ 38 og 39 om kontrol og administrative sanktioner

11. Bøder og strafbare forhold

Hvis du ikke yder den nødvendige bistand ved kontrol, afgiver urigtige eller vildledende oplysninger, og hvis du fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse, kan du få en bøde

Hvis vi konstaterer overtrædelser af strafferetlige forhold, som eksempelvis dokumentfalsk eller bedrageri, anmelder vi sagen til politiet.

11.1 Svindel med tilskudsberettigelse og misbrug af tilskud

Landbrugsstyrelsen kontrollerer ansøgninger om tilskud for at vurdere, om der kan være tale om svig.

'Svig' er den betegnelse, Europa-Kommissionen bruger for bevidst misbrug af EU-midler.

Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, der påvirker retten til tilskud eller omfanget af tilskud. Det kan være ukorrekte erklæringer eller dokumenter, tilsidesættelse af en oplysningspligt eller anvendelse af midler eller investeringer til andet formål, end de var bevilget til.

Svig medfører, at dit tilskud helt eller delvist bortfalder, og kan desuden medføre, at du bliver udelukket fra at modtage tilskud i årene fremover, at du får en bøde eller i alvorlige tilfælde fængselsstraf.

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt:

- § 28 i [Lov nr. 1590 af 28. december 2022 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)

12. Udbetaling af tilskud

12.1 Hvornår bliver tilskuddet udbetalt?

Du får udbetalt grundbetaling, ø-støtte og bio-ordninger i perioden 1. december 2023 til 30. juni 2024.

12.2 Sådan beregner vi tilskudssatsen

Vi beregner tilskudssatsen til grundbetalingen og bio-ordningerne på grundlag af det samlede ansøgte areal til ordningerne. Det fastlagte tilskud pr. ha til grundbetaling kan variere med +/- tre procent. Denne variation skyldes, at der kan flyttes penge fra andre ordninger, hvis det viser sig, at der er over- eller underansøgning mellem ordningerne.

Grundbetalingen og bio-ordningerne bliver beregnet i euro. Ved udbetaling bliver det samlede tilskudsbeløb omregnet til danske kroner med den eurokurs, der gælder den sidste bankdag før 1. oktober i ansøgningsåret. Det udbetalte tilskudsbeløb pr. ha vil derfor variere fra ansøgningsår til ansøgningsår.

12.3 Transport af tilskud

Hvis en anden end ansøger skal have tilskuddet udbetalt, sender du skemaet "Transport af EU- eller nationalt tilskudsbeløb". Vi noterer transporten, eventuelt efter andre foranstående krav – f.eks. modregningskrav ved for meget udbetalt tilskud.

[Se med her om "Sådan noterer du en transport"](#)

12.3.1 Indberetning til Skat

Vi indberetter det udbetalte tilskud til Skat på dit CVR-/CPR-nummer. Dette gælder også de tilfælde, hvor der er sendt en transport, og hvor vi derfor udbetaler tilskuddet til transporthaver.

12.4 Udbetaling efter endt sagsbehandling

Hvis du får udbetalt tilskud i henhold til din ansøgning, vil du ikke modtage noget afgørelsesbrev, men alene en udbetalingsspecifikation. Du vil derimod modtage et afgørelsesbrev, hvis der er sket en reduktion af tilskudsbeløbet eller du har fået en sanktion. Du har mulighed for at klage over denne afgørelse. Der er en klagevejledning i brevet, du modtager herom.

Bemærk, at resultatet af en eventuel kontrol kan danne grundlag for en genoptagelse af tidligere års ansøgninger om grund- og enkeltbetaling. Dette medfører risiko for tilbagebetaling af tilskud.

Læs mere i afsnit 12.6 Hvis du uberettiget får udbetalt tilskud.

12.5 Hvornår får du nedsat tilskuddet?

Vi foretager en række nedsættelser af det beregnede tilskudsbeløb. I dette afsnit kan du læse mere om de enkelte nedsættelser.

Vi beregner nedsættelserne af tilskuddet i følgende rækkefølge:

1. De individuelle ansøgte tilskud nedsætter vi som følge af manglende overholdelse af tilskudsforpligtelser (f.eks. nedskrivninger på grundbetalingen pga. arealafvigelser).
2. Det resterende tilskudsbeløb nedsætter vi med en procentsats, hvis du har sendt dit fællesskema forsinket.
3. Det resterende tilskudsbeløb nedsætter vi med en procentsats, hvis du ikke har indberettet alle bedriftens arealer.
4. Det resterende tilskudsbeløb fratrækker vi et beløb til finansiel disciplin.
5. Det tilbageværende tilskudsbeløb nedsætter vi til slut som følge af eventuelle overtrædelser i forbindelse med konditionalitet.

12.5.1 Nedsættelse af individuelle ordningssager

Grundbetalingen og bio-ordningerne kan blive nedsat som følge af arealafvigelser (underkendelse af arealer).

Læs mere i afsnit 10 Kontrol og administrative sanktioner.

12.5.2 Hvis din ansøgning er forsinket

Vi skal modtage det udfyldte fællesskema og markkort senest 28. april 2023 kl. 23:59:59 for at være modtaget rettidigt. Modtager vi dit fællesskema med markkort i perioden 28. april til 23. maj 2023, bliver det tilskud, som et rettidigt sendt fællesskema kunne danne grundlag for, nedsat med én procent pr. arbejdsdag, som vi modtager skemaet efter ansøgningsfristen.

Hvis du sender ansøgning om tilskud under én eller flere ordninger i perioden 28. april til 23. maj 2023, nedsætter vi tilskuddet i den enkelte ordning med én procent pr. arbejdsdag. Det gælder ordningerne grundbetaling og bio-ordninger.

Se mere i 3.1.2 Ændringsfrist.

12.5.3 Hvis du ikke indberetter alle arealer, bliver dit tilskud sat ned

Du skal indberette alle dine landbrugsarealer i fællesskemaet. Det gælder også marker, du ikke søger tilskud til, og arealer under 0,30 ha. Du skal indberette alle arealer for at sikre en korrekt opgørelse af de arealer, som er omfattet af reglerne om konditionalitet.

Hvis du ikke indberetter alle dine landbrugsarealer, kan du få en sanktion. Sanktionen udgør op til tre procent af din samlede direkte arealstøtte i 2023.

[Læs mere i Vejledning om kontrol og administrative sanktioner 2023.](#)

Læs mere i 4.3 Du skal indberette alle arealer i dit fællesskema.

12.5.4 Finansiell disciplin

I aftalen om EU's flerårige finansielle ramme fra 2023 er det fastlagt, at der hvert år oprettes en krisereserve på 450 mio. euro (i løbende-priser) med det formål at yde tilskud til landbrugssektoren i tilfælde af større kriser. Denne kaldes Landbrugsreserven.

I tilfælde af at landbrugsreserven ikke er tilstrækkelig til at dække udbetalinger til eventuelle kriser i EU's landbrugssektor, så kan Kommissionen vedtage en tilpasningssats (finansiell disciplin) til udbetalingerne af de direkte betalinger. Tilpasningssatsen reducerer de årlige direkte betalinger til landbrugerne med en given procentsats. Hvis de opkrævede midler gennem tilpasningssatsen ikke benyttes i det pågældende støtteår, så tilbagebetales de det efterfølgende støtteår. Kommissionen har indtil 30. juni i det pågældende støtteår til at fastsætte en tilpasningssats.

Hvis finansiell disciplin bliver aktuelt et givent støtteår, så bliver dit tilskud fratrukket finansiell disciplin, hvis dit samlede tilskudsbeløb under de direkte ordninger er over 2.000 euro. Finansiell disciplin bliver beregnet som en procentsats af den del af tilskudsbeløbet, der overstiger 2.000 euro.

12.6 Hvis du uberettiget får udbetalt tilskud

Hvis du uberettiget er udbetalt et tilskudsbeløb, stiller vi krav om tilbagebetaling. Hvis du ikke betaler beløbet tilbage inden for den frist, vi har sat for tilbagebetalingen, tillægger vi rente, som vi beregner fra betalingsfristens udløb. Vi beregner renten med Nationalbankens udlånsrente + 8 pct., dog minimum 50 kr. Vi kan til enhver tid modregne skyldige beløb, inklusiv renter, i EU-tilskud, vi udbetaler til dig.

Hvis du vil læse om regler

Til dette afsnit har vi brugt:

[Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023](#)

- § 36 om fastsættelse af tilskuddet
- § 37 om overdragelse af areal
- § 39 om manglende opfyldelse af kriterier for tilskudsberettigelse

Tilskuddets størrelse på bio-ordningerne:

- § 11, stk. 2 og 3 om tilskuddets størrelse i [Bekendtgørelse nr. 128 af 6. februar 2023 om tilskud til biodiversitet og bæredygtighed for 2023](#)
- § 9, stk. 2 og 3 om tilskuddets størrelse i [Bekendtgørelse nr. 82 af 23. januar 2023 om tilskud til ekstensivering med slæt](#)
- § 18, stk. 2 og 3 om tilskuddets størrelse i [Bekendtgørelse nr. 81 af 23. januar 2023 om økologisk arealstøtte for 2023](#)
- § 8, stk. 2 og 3 om tilskuddets størrelse i [Bekendtgørelse nr. 134 af 7. februar 2023 om tilskud til miljø- og klimavenligt græs for 2023](#)
- § 8, stk. 2 og 3 om tilskuddets størrelse i [Bekendtgørelse nr. 79 af 23. januar 2023 om tilskud til varieret planteproduktion for 2023](#)

[Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\):](#)

- Art. 44 i 2021/2116
- Art. 93 i 2021/2116
- Art. 94 i 2021/2116

§ 6 og 14 om tilbagebetaling af uretmæssig udbetalt tilskud i [Bekendtgørelse nr. 75 af 26. januar 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik](#)

§16-22 om beregning af tilskudsnedsættelse og administrative sanktioner for de arealbaserede tilskudsordninger i [Bekendtgørelse nr. 75 af 26. januar 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik](#)

§6 om forsinket indsendelse af fællesskema i [Bekendtgørelse nr. 74 af 26. januar 2023 om ansøgninger m.v. til visse ordninger for landbrugere i Tast selv i 2023](#)

Art. 17, om finansiell disciplin i [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

13. Andre regler, du skal kende

13.1 Husk nationale bestemmelser ved etablering af småbiotoper

I forbindelse med etablering af småbiotoper fra 2023, så skal du være opmærksom på øvrige nationale bestemmelser, som vil kunne gælde for dine småbiotoper. Dette kunne f.eks. være naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttelse af bestemte naturtyper og tilsvarende i naturtypebekendtgørelsen.

Småbiotoper etableret alene under grundbetalingsordningen (ingen sammenhæng til GLM 8-kravet eller bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed) er ikke undtaget naturbeskyttelseslovens bestemmelser om naturbeskyttede naturtyper (§ 3), da du har mulighed for at anvende dine småbiotoper landbrugsmæssigt hele året. Du har dog mulighed for at søge kommunen om permanent genopdyrkningsret til småbiotopen for at undgå en eventuel naturbeskyttelse. Det forudsætter dog, at arealet ikke allerede er omfattet af naturbeskyttelsesloven.

Øvrige småbiotoper etableret som følge af GLM 8-kravet eller bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, hvor du ikke må udføre en landbrugsaktivitet som følge af en helårlig national forpligtigelse, er i modsætning til småbiotoper alene under grundbetalingsordningen, er midlertidig undtaget naturbeskyttelseslovens bestemmelser i op til et år efter endt forpligtigelse.

[Læs mere om muligheden for småbiotoper anvendt under henholdsvis GLM 8-kravet i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet](#)

[Læs mere om muligheden for småbiotoper under bio-ordningen i Vejledning om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed 2023](#)

Vær opmærksom på, at der kan være andre nationale forpligtelser end dem, der er nævnt her. Det er dit ansvar at være informeret om hvilke nationale regler, der gælder for dine arealer. Er du i tvivl, kan du kontakte din kommune.

13.2 Svig med og misbrug af tilskud

Vi kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig med EU-midler. Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, eller en handling du undlader at gøre, der påvirker din ret til at modtage tilskud eller påvirker, hvor meget du kan få i tilskud. Det kan for eksempel være, hvis:

- dokumenter fra dig er misvisende eller forfalskede

- du ikke lever op til en oplysningspligt
- du anvender midler eller investeringer til et andet formål, end de var tiltænkt og bevilget til.

Vi forbeholder os ret til at kontakte tredjeparter med forbindelse til ansøgninger som en del af kontrol for svig.

Vi anmelder sagen til politiet, hvis vi har mistanke om svig. Uanset resultatet af politianmeldelsen kan du helt eller delvist miste tilskuddet, hvis vi modtager en ansøgning fra dig med forfalskede dokumenter, urigtige eller vildledende oplysninger eller ved at fortie oplysninger. Du kan også risikere bøde, udelukkelse fra at søge tilskud, eller at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Du skal føre tilsyn med opgaver, som du som tilskudsmodtager får løst af en tredjepart, f.eks. en konsulent. Gør du ikke det, kan det få konsekvens for dit tilskud, selvom det ikke er dig, der har løst opgaven.

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt:

- Kapitel 10 i [Lov nr. 1590 af 28. december 2022 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)
- § 289a i [Lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022 \(Straffeloven\)](#).
- Art. 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

13.3 Omgåelse af kriterier og forpligtelser

Vi kontrollerer også ansøgninger om tilskud for omgåelse af kriterier og forpligtelser. Omgåelse er den betegnelse, vi bruger, hvis en ansøger bevidst forsøger at opnå fordele på grundlag af kunstigt skabte betingelser. Det kan f.eks. være, hvis du deler din bedrift op i flere CVR-numre for at undgå lofter over tilskud for dermed at få mere i tilskud.

Når vi udfører kontrol for omgåelse, ser vi på, om du kan have opnået en konkret økonomisk fordel på baggrund af ejerforhold og relationer til andre ansøgere. Vi vurderer, om dit valg af virksomhedskonstruktion, kun har haft til formål at opnå en fordel.

[Gå til vores sider om omgåelse](#)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt:

- § Art. 62 og Art. 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

13.4 Force majeure og ekstraordinære omstændigheder

Hvis det på grund af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder har været umuligt for dig at overholde de krav, der er for at modtage tilskud, kan vi se bort fra den manglende overholdelse, når du opfylder visse krav.

For at vi kan anerkende force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal den indtrufne begivenhed have været en helt usædvanlig situation, som:

- du ikke kunne forudse
- var uden for din kontrol
- reelt har forhindret dig i at opfylde dine forpligtelser.

Du skal desuden, efter vores vurdering, have gjort nok for at sikre dig imod begivenheden.

Vær opmærksom på, at der skal være sammenhæng mellem årsagen til, at du ikke kunne overholde kravene og tidspunktet for force majeure-begivenheden eller den ekstraordinære omstændighed.

Force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder kan bl.a. være, hvis:

- tilskudsmodtager er afgået ved døden
- du som tilskudsmodtager er uarbejdsdygtighed i længere tid
- din bedrift i væsentlig grad bliver berørt af en alvorlig naturkatastrofe
- bedriftens stalde bliver ødelagt ved en ulykke
- hele eller dele af din besætning eller dine afgrøder bliver ramt af en sygdom i husdyrpopulationen (en epizooti), en plantesygdom eller en planteskadegører
- du bliver tvunget til at afstå jord eller fast ejendom til staten, altså hvis hele eller en væsentlig del af din bedrift bliver eksproprieret, og ekspropriationen ikke kunne forudses på tidspunktet for, at du sendte din ansøgning.

Eksemplerne er ikke udtømmende, og der vil altid være tale om en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Hvis du eller dit dødsbo vil anmode om force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal vi have skriftligt besked om det senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor du eller din stedfortræder er i stand til at give en sådan meddelelse.

Hvis du overskrider denne frist, kan vi ikke anerkende omstændigheden som begrundelse for den manglende overholdelse.

Vi kan bede dig om yderligere oplysninger, hvis vi har brug for dem for at kunne vurdere sagen.

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt:

- §§ 13-15 i [Bekendtgørelse nr. 75 af 26. januar 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik](#)
- § 9 i [Bekendtgørelse nr. 74 af 26. januar 2023 om ansøgninger m.v. til visse ordninger for landbrugere i Tast selv i 2023](#)
- Art. 3 og Art. 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

13.5 Vi indsamler og behandler dine data

For at vi kan behandle din ansøgning, behandler vi en række af dine data. Som hovedregel afgiver du disse data i forbindelse med din ansøgning, men i visse tilfælde indhenter vi også data fra andre myndigheder.

Vores adgang til at behandle dine data følger af reglerne for det enkelte tilskud, du søger om.

Vi behandler kun data, der er nødvendige og relevante for det tilskud, der søges. Vi behandler disse data for at sagsbehandle, administrere, udbetale og kontrollere de specifikke tilskud.

I særlige tilfælde kan vi videregive eller offentliggøre dine data. Dog kun hvis vi ved lov er forpligtet til det.

Når vi behandler dine personoplysninger, har du en række rettigheder, blandt andet retten til at søge indsigt i, hvilke personoplysninger vi har registreret om dig. Du har også ret til at få rettet, slettet eller blokeret eventuelt urigtige eller vildledende oplysninger.

[Gå til vores sider med detaljerede oplysninger om vores behandling af dine data](#)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt:

- Databeskyttelsesforordningen - [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger mv.](#)
- Databeskyttelsesloven - [Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger \(databeskyttelsesloven\)](#)
- Forvaltningsloven - [Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014](#)
- Offentlighedsloven - [Lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020](#)

13.6 Hvis du vil klage over en afgørelse fra os

Du vil kunne klage over vores afgørelser til Miljø- og Fødevarerklagenævnet via deres klageportal. Det vil altid stå beskrevet i den enkelte afgørelse fra os, hvordan du skal gøre, hvis du vil klage.

En klage skal altid sendes inden 4 uger fra den dag, hvor du fik afgørelsen.

Ring eller skriv til os, hvis du er det mindste i tvivl om, hvordan du klager.

Du kan læse mere om reglerne for bl.a. indgivelse af klage, frister, gebyrer m.v., der gælder for Miljø- og Fødevarerklagenævnet, i lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Herudover kan du orientere dig om klageprocessen på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmesider.

14. Retsgrundlag

Reglerne af betydning for grundbetaling findes i følgende forordninger, love og bekendtgørelser:

14.1 EU-regler

- [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget \(EGFL\) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne \(ELFUL\), og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1305/2013 og \(EU\) nr. 1307/2013 \(CAP-planforordning\)](#)
- [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)
- [Kommissionens Delegerede Forordning \(EU\) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet](#)
- [Kommissionens Gennemførelsesforordning \(EU\) 2022/1173 af 31. maj 2022 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede system for forvaltning og kontrol under den fælles landbrugspolitik](#)

14.2 Danske regler

- [Lov nr. 1590 af 28. december 2022 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)
- [Bekendtgørelse nr. 989 af 28. juni 2023 om konditionalitet for 2023 med senere ændringer](#)
- [Bekendtgørelse nr. 74 af 26. januar 2023 om ansøgninger m.v. til visse ordninger for landbrugere i Tast selv i 2023 med senere ændringer](#)
- [Bekendtgørelse nr. 75 af 26. januar 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik med senere ændringer](#)
- [Bekendtgørelse nr. 131 af 7. februar 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023 med senere ændringer](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1602 af 28. december 2022 om kundgørelse af Landbrugsstyrelsens kort med senere ændringer](#)

15. Bilag 1: Afgrøder i kombination med skovlandbrug

Afgrøderne i listen kan kombineres med skovlandbrug. I listen kan du se, hvilken af de fire afgrødekode for skovlandbrug du skal bruge alt efter, hvilken afgrøde du dyrker i kombination med godkendte arter af træer og/eller buske.

Se listen med godkendte afgrøder i afsnit 6.8 Skovlandbrug.

Du må gerne dyrke flere forskellige afgrøder sammen med træerne/buskene i dit skovlandbrug, så længe de tilhører samme afgrødekode for skovlandbrug – f.eks. kode 484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder.

TABEL 15.1. Afgrøderne i denne liste kan kombineres med skovlandbrug

Afgrøde, som du har i kombination med træer, frugt eller nødder		Vælg denne afgrødekode til skovlandbrug
Afgrødekode	Afgrødenavn	
1	Vårbyg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
2	Vårhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
3	Vårhavre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
4	Blanding af vårsåede arter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
5	Majs til modenhed	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
6	Vårhvede, brødhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
7	Korn + bælgssæd under 50% bælgssæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
8	Vårspelt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
9	Vinterspelt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
10	Vinterbyg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
11	Vinterhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
13	Vinterhvede, brødhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
14	Vinterrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
15	Vinterhybridrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
16	Vintertriticale	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
17	Blanding af efterårssåede arter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
18	Korn og bælgssæd over 50% bælgssæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
19	Majs til modenhed med græsudlæg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
21	Vårraps	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
22	Vinterraps	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
23	Rybs	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
24	Solsikke	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
25	Sojabønner	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
26	Linser	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

27	Kikærter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
30	Ærter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
31	Hestebønner	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
32	Lupin	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
35	Bælgsæd, flerårig blanding	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
36	Bælgsæd, andre typer til modenhed blanding	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
40	Oliehør	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
41	Spindhør	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
42	Hamp	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
51	Blanding bredbladet afgrøde, frø/kerne	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
52	Quinoa	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
53	Boghvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
54	Bælgsæd blanding	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
55	Vårrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
56	Vårtriticale	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
57	Vinterhavre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
58	Sorghum	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
101	Rajgræsfrø, alm.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
102	Rajgræsfrø, alm. 1. år, efterårsudlagt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
103	Rajgræsfrø, ital.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
104	Rajgræsfrø, ital. 1. år efterårsudlagt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
105	Timothefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
106	Hundegræsfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
107	Engsvingelfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
108	Rødsvingelfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
109	Rajsvingelfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
110	Svingelfrø, bakke- (tidl. Stivbladet)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
111	Svingelfrø, strand-	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
112	Engrapgræsfrø (marktype)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
113	Engrapsgræsfrø (plænetype)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
114	Rapgræsfrø, alm.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
115	Hvenerfrø, alm. og krybende	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
116	Rajgræs, hybrid	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
117	Rajgræs, efterårsudl. hybrid	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
118	Rajsvingelfrø, efterårsudlagt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
120	Kløverfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
121	Bælgplanter, frø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
122	Kommenfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
123	Valmuefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
124	Spinatfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
125	Bederoefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
126	Blanding af markfrø til udsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
149	Kartofler, lægge- (certificerede)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
150	Kartofler, lægge- (egen opformering)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
151	Kartofler, stivelses-	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
152	Kartofler, spise- (pakkeri, vejsalg)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

154	Kartofler, spise- (proces, skrællet kogte)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
155	Kartofler, pulver/granules-	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
156	Kartofler, friteret/chips/pommes frites	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
160	Sukkerroer til fabrik	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
161	Cikorierødder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
162	Blanding, andre industriafgr.	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
170	Græs til fabrik (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
171	Lucerne, slæt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
172	Lucernegræs, over 25% græs til slæt inkl. eget foder	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
173	Kløver til slæt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
174	Kløvergræs til fabrik	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
180	Gul sennep	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
182	Blanding af oliearter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
210	Vårbyg, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
211	Vårhvede, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
212	Vårhavre, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
213	Blandkorn, vårsået, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
214	Korn og bælg-sæd, helsæd, under 50% bælg-sæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
215	Ærtehelsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
216	Silomajs	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
217	Korn og bælg-sæd, helsæd, under 50% bælg-sæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
218	Silomajs med græsudlæg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
220	Vinterbyg, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
221	Vinterhvede, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
222	Vinterrug, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
223	Vintertriticale, helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
224	Blandkorn, efterårssået helsæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
230	Blanding af vårkorn, grønkorn	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
234	Korn og bælg-sæd, grønkorn, under 50% bælg-sæd	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
235	Blanding af vinterkorn, grønkorn	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
236	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælgpl. (omdrift) efterårsudlagt i vinterkorn til grønkorn	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
237	Græs med kløver/lucerne, over 50 % bælgpl. (omdrift) efterårsudlagt i vinterkorn til grønkorn	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
250	Permanent græs, meget lavt udbytte	482 Skovlandbrug med permanent græs
251	Permanent græs, lavt udbytte	482 Skovlandbrug med permanent græs
252	Permanent græs, normalt udbytte	482 Skovlandbrug med permanent græs
255	Permanent græs, under 50% kløver/lucerne	482 Skovlandbrug med permanent græs
256	Permanent kløvergræs, over 50% kløver/lucerne	482 Skovlandbrug med permanent græs
257	Permanent græs, uden kløver	482 Skovlandbrug med permanent græs
259	Permanent græs, fabrik, over 6 tons	482 Skovlandbrug med permanent græs
260	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælgpl. (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift

261	Kløvergræs, over 50% kløver (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
262	Lucernegræs, over 50% lucerne (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
263	Græs uden kløvergræs (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
264	Græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
266	Græs under 50% kløver/lucerne, ekstremt lavt udbytte	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
267	Græs under 50% kløver/lucerne, meget lavt udbytte	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
268	Græs under 50% kløver/lucerne, lavt udbytte	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
269	Græs, rullegræs (omdrift)	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
270	Græs til udegrise, omdrift	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
272	Permanent græs til fabrik	482 Skovlandbrug med permanent græs
273	Lucerne til fabrik	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
274	Permanent lucernegræs over 25% græs, til fabrik	482 Skovlandbrug med permanent græs
276	Permanent græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver	482 Skovlandbrug med permanent græs
277	Kløver til fabrik	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
278	Permanent lucerne og lucernegræs over 50% lucerne	482 Skovlandbrug med permanent græs
279	Permanent kløvergræs til fabrik	482 Skovlandbrug med permanent græs
280	Fodersukkerroer	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
281	Kålroer	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
282	Fodermarvkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
283	Fodergulerødder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
284	Græs med vikke og andre bælgplanter, under 50 % bælgpl.	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
285	Græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
286	Permanent græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver	482 Skovlandbrug med permanent græs
287	Græs til udegrise, permanent	482 Skovlandbrug med permanent græs
305	Permanent græs, uden udbetaling af økologi-tilskud	482 Skovlandbrug med permanent græs
306	Græs i omdrift, uden udbetaling af økologi-tilskud	483 Skovlandbrug med græs i omdrift
400	Asieagurker	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
401	Asparges	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
402	Bladselleri	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
403	Blomkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
404	Broccoli	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
405	Courgette, squash	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
406	Grønkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
407	Gulerod	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
408	Hvidkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
409	Kinakål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
410	Knoldselleri	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
411	Løg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

412	Pastinak	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
413	Rodpersille	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
415	Porre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
416	Rosenkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
417	Rødbede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
418	Rødkål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
420	Salat (friland)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
421	Savoykål, spidskål	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
422	Spinat	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
423	Sukkermais	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
424	Ærter, konsum	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
425	Sukkermais med græsudlæg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
426	Bønner, andre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
429	Jordkokker, konsum	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
430	Bladpersille	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
431	Purløg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
432	Krydderurter (undtagen persille og purløg)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
434	Grøntsager, andre (friland)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
440	Solhat	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
448	Medicinpl., en- og toårige	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
449	Medicinpl., stauder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
450	Grøntsager, blandinger	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
486	Hønsegård uden plantedække	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
488	Hønsegård, permanent græs	482 Skovlandbrug med permanent græs
496	Medicinpl., vedplanter	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
497	Planteskolekulturer, vedplanter, til videresalg	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
501	Stauder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
502	Blomsterløg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
503	En- og to-årige planter	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
510	Melon	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
512	Rabarber	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
513	Jordbær	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
540	Tomater	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
541	Agurker	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
544	Snitblomster og snitgrønt	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
547	Planteskolekulturer, stauder	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
548	Småplanter, en-årige	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
551	Moskusgræskar	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
552	Mandelgræskar	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
553	Centnergræskar	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
570	Humle	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
579	Tagetes, sygdomssanerende plante	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
596	Elefantgræs	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
597	Rørgræs	485 Skovlandbrug med permanente afgrøder
598	Sorrel	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
650	Chrysanthemum Garland, frø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

651	Dildfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
652	Kinesisk kålfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
653	Karsefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
654	Rucolafrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
655	Radissefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
656	Bladbedefrø, rødbedefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
657	Grønkålfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
658	Gulerodsfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
659	Kålfrø (hvid- og rødkål)	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
660	Persillefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
661	Kørvelfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
662	Majroefrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
663	Pastinakfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
664	Skorzonerrod/skorzonerrodfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
665	Havrerodfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
666	Purløgsfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
667	Timianfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
668	Blomsterfrø	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
701	Grønkorn af vårbyg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
702	Grønkorn af vårhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
703	Grønkorn af vårhavre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
704	Grønkorn af vårrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
705	Grønkorn af vårtriticale	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
706	Grønkorn af vinterbyg	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
707	Grønkorn af vinterhvede	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
708	Grønkorn af vinterhavre	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
709	Grønkorn af vinterrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
710	Grønkorn af hybridrug	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder
711	Grønkorn af vintertriticale	484 Skovlandbrug med omdriftsafgrøder

16. Bilag 2: Ordninger, du kan kombinere med ikke-produktive elementer og arealer

Tilskudsberettiget? (Ja = får tilskud, Nej = fratrækkes markens indtegnede areal)										
Ikke-produktive elementer og arealer	Grundbetaling (GB)	Ø-støtte	ØA (BIO/LDP)	Ekstensi- ivering med slæt	Miljø- og klimaven- ligt græs	Varieret plante- produktion	Biodiversitet & bæredygtighed (B&B)	Pleje af græs- og naturarealer	Målrettet regule- ring	Kartoffel- stivelse
3-metersbræmmer under GLM4	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
3-metersbræmmer under GLM 4 og GLM 8	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
GLM-søer under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
GLM-fortidsminder under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Markkrat under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Brak under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Markbræmmer under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Småbiotoper under GLM 8	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Småbiotoper, brak, markbræmmer under B&B	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej
Småbiotoper under grundbetaling	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej
Brak eller markbræmmer under grundbetaling	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja brak	Nej

Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2023

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk